

RISTIJÄRVEN KUNTA

Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2019

Hyväksytty:

Khall 6.4.2020

Kvalt 18.6.2020

SISÄLLYSLUETTELO

TOIMINTAKERTOMUS

1	OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	3
1.1	Kunnanjohtajan katsaus	3
	Perustietoja kunnasta	4
1.2	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
	1.2.1 Luottamushenkilötoimielimet	4
	1.2.2 Tilivelvolliset ja johtoryhmä	5
	1.2.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	6
	1.2.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	7
	1.2.5 Kunnan henkilöstö	12
	1.2.6 Ympäristöasiat	16
	1.2.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	16
	1.2.8 Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät	16
1.3	Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	18
1.4	TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	20
	Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	20
	Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	21
	Tase ja sen tunnusluvut	22
1.5	Kokonaistulot ja -menot	23
1.6	Kuntakonsernin toiminta ja talous	23
1.6.1	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä	23
1.6.2	Konsernin toiminnan ohjaus	24
1.6.3	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	24
1.6.4	Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä	24
1.6.5	Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	24
1.6.6	Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen	26
1.6.7	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	27
	Konsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	27
	Konsernin tase ja sen tunnusluvut	28
	Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	29
1.7	Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	30
1.7.1	Asiaa koskeva sääntely	30
1.7.2	Tilikauden tuloksen käsittely	30
1.7.3	Talouden tasapainottamisen toimenpiteet	30
1.7.4	Rahoituksen turvaaminen	30
2	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	31
2.1	Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	31
2.1.2	Käyttötalouden toteutuminen	31
	Yleinen hallinto	32
	Sivistystoimi	43
	Tekniset palvelut	52
	Maaseutuhallinto	57
	Lupa- ja valvontalautakunta	59
2.1.3	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	60
2.1.4	Investointiosan toteutuminen	62
2.1.5	Rahoitusosan toteutuminen	63
2.1.6	Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	64

TILINPÄÄTÖS

3	TILINPÄÄTÖSOSA	
3.1	Tuloslaskelma	66
3.2	Rahoituslaskelma	67
3.3	Tase	68
3.4	Konsernilaskelmat	70
4	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	73
4.1	Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	73
4.2	Arvostus- ja jaksotusperiaatteet	73
4.3	Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	73
4.4	Konsernitiilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	74
4.4.1	Konsernitiilinpäätöksen laatimisperiaatteet	74
4.5	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	75
4.6	Taseen liitetiedot	78
4.5.1	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	78
4.5.2	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	81
5	Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat	88
5.1	Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	88
6.	Tilinpäätöksen allekirjoitus	89

LIITTEET

Maa-alueet –erittely

Kainuun Sote ky: tilinpäätösarvio tukipalvelujen kustannuksista v. 2019

Kainuun Sote ky:n laskelma kunnan vastuusta v. 2019 alijäämään

Investointivarausten käyttö

TOIMINTAKERTOMUS

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2019

Tätä kirjoittaessa Suomessa vallitsevat poikkeusolot, jollaista ei sitten viime sotien jälkeen Suomessa ole koettu. Korona virus on levinnyt laajalle ympäri maailmaa ja myös Suomeen. Tällä hetkellä 26.3.2020 Suomessa ainoastaan Kainuun maakunnassa ei ole todettu yhtään koronavirus-alatapausta, mutta tuskin vältymme siltä täälläkään.

Maailman ja Suomen talous ovat taantuneet syväälle. Lomautusaalto pyyhkii monella alalla läpi Suomen. Erityisesti matkailu- ja ravintola-ala kärsivät valtavia taloudellisia tappiota. Myös kuntakenttä on joutunut lomauttamaan väkeään eri toimintojen loppumisen vuoksi. Tämä taantuma heijastuu myös kuntatalouteen. Kuntakenttä tarvitsee nyt valtion apua taloudellisen tilanteen pitämiseen vakaana. Kuntien on pystyttävä järjestämään lakisääteiset palvelut kuntalaisille myös poikkeusoloissa.

Ristijärven kunnan vuoden 2019 talous on 42 217 euroa alijäämäinen. Tilinpäätösvuoteen lähdettiin 257 243 euroa alijäämäisellä talousarviolla. Tulosta voidaan pitää tyydyttävänä, kun sitä verrataan talousarvioon. Tulosta paransivat omasta toiminnasta aikaan saadut säästöt ja kunnalle myönnetty 180 000 euron harkinnanvarainen valtionosuuden korotus. Tulosta heikensi Kainuun Sote ky:n alijäämä, josta Ristijärven kunnan maksettavaksi tuli 340 504 euroa. Ilman soten lisäalijäämää kunnan tulos olisi ollut 298.287 euroa.

Vuoden aikana nostettiin talousarviolainaa 800.000 euroa Aholantie 30:n asuinkerrostalon saneeraukseen. Saneeraus alkoi syksyllä ja valmistuu keväällä 2020. Saneerauksessa muutetaan isoja asuntoja pienemmiksi kysyntää paremmin vastaaviksi asunnoiksi. Uusia asuntoja valmistuu 12 kappaletta. Lyhytaikaisen velan määrä kasvoi vuoden aikana 250 000 euroa, jolla katettiin soten menojen lisärahoitus.

Vuoden aikana yksityinen toimija rakensi kuntaan uuden Ristijärven palvelutalon, jonka luovutus käyttäjille tapahtui helmikuussa 2020. Toiminta uudessa palvelutalossa pääsi käyntiin 2.3.2020. Kunnan varhaiskasvatus sai uudet tilat, Kainuun sotelle valmistuivat uudet tilat terveysasematoimintaa ja hoivakotitoimintaa varten. Kunnan ja soten tarvitsemat ateriapalvelut tuotetaan tässä samassa palvelutalossa. Samaan palvelutaloon tulivat tilat myös yksityiselle hoiva-alayrittäjälle. Kunta ja Kainuun sote ovat vuokralaisina palvelutalossa. Kainuussa muualla ei ole tiedossa tämän kaltaista toimintamallia, jossa sekä yksityinen että kunta ja sote tuottavat palveluita kuntalaisille samassa talossa. Uuden palvelutalon myötä kunnassa on nyt erinomaiset puitteet lähipalveluina tuotettavien sote-palveluiden toteuttamiseen.

Ristijärvellä 26.3.2019

Petteri Seppänen

PERUSTIETOJA KUNNASTA

Perustettu	1867
Maapinta-ala	836 km ²
Seutukunta	Kajaanin seutukunta
Taajama-aste, % 1.1.2018	43,2 %
Asuntokuntien lukumäärä 31.12.2018	645 kpl, joista 1 henkilön talouksia 44 %
Perheiden lukumäärä 31.12.2018	353 kpl
Kesämökkien lukumäärä 31.12.2018	598 kpl
Väkiluku 31.12.2019	1271
Asukastiheys 31.12.2018	1,52 as/km ²
64 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä	38,12 % (30.11.2019)
Alueella työssä käyvät v. 2017	303 henkilöä
Työttömyysaste 31.12.2019	10,0 %
Työvoima 31.12.2018, hlö	513
Työlliset 31.12.2018	463
Taloudellinen huoltosuhte 2018	178,2
Kunnallisveroprosentti v. 2019	21,5

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset**1.2.1 Luottamushenkilötoimielimet**

Kunnanvaltuusto 15 jäsentä 31.5. saakka, 1.6.2018 lukien 14 jäsentä

Kesk 11, Kok 2, PS 1, VAS 1

Haapamäki Marja	VAS	Heikkinen Eineliisa	KESK
Heikkinen Mauno	KESK	Hälinen Hannu	KESK
Karppinen Leila	KESK	Keränen Hanna-Leena	KOK
Klemetti Arto	KESK	Oikarinen Olavi	KESK
Oikarinen Paavo	KESK	Pietilä Olli	KOK
Salonen Outi	KESK	Tolonen Ritva	KESK
Tolonen Helka	KESK		
Tolonen Tarja	KESK		

Puheenjohtaja Ritva Tolonen, I varapuheenjohtaja Arto Klemetti ja II varapuheenjohtaja Hanna-Leena Keränen

Kunnanvaltuusto kokoontui neljä kertaa ja käsitteli 23 asia-asiaa. Valtuusto päätti mm. seuraavista asioista:

Tilintarkastusyhteisön valinta vuosille 2019 – 2020
 Jäsenten valinta Ristijärven Vanhaintukisäätiön hallitukseen
 Valtuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien vaali
 Kunnanhallituksen vaali toimikaudelle 1.6.2019 – 31.5.2021
 Laaja hyvinvointikertomus vv. 2017 – 2020
 Hyväksyi vuoden 2018 tilinpäätöksen
 Päätti kunnallisvero- ja kiinteistöveroprosentit vuodelle 2020
 Kunnan järjestämän koululaisten iltapäiväkerhotoiminnan päättäminen
 Kotihoidontuen kuntalisän maksamisen jatkaminen / ehtojen muutos
 Talousarvio vuodelle 2020 ja taloussuunnitelma vv. 2021 - 2022

KunnanhallitusKunnanhallitus

Hälinen Hannu	KESK		
Karppinen Leila	KESK	Pikkarainen Tapio	KESK
Oikarinen Paavo	KESK	Tolonen Helka	KESK
Pietilä Olli	KOK	Tolonen Tarja	KESK

Puheenjohtaja Paavo Oikarinen, varapuheenjohtaja Tarja Tolonen

Esittelijä: kunnanjohtaja Petteri Seppänen

Kunnanhallitus kokoontui 17 kertaa ja käsitteli 152 asiaa, joista seuraavassa lausunnot ja poiminta eräistä päätöksistä:

Kunnanhallituksen antoi lausuntonsa seuraavista asioista:
 Joukkoliikenteen järjestäminen Kainuussa 7.2021 jälkeen
 Kainuun maakuntakaava 2030 kaavaehdotus
 Kainuun kärkihankkeet (Kainuun liitto)
 Kainuun vesimyllyjen rakennussuojeluesitys
 Lausunto Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon ky:n valtuuston asettamalle tilapäiselle valiokunnalle

Eräitä kunnanhallituksen päättämiä asioita
 Hyväksyi sopimuksen aluearkkitehtitoiminnasta
 Hyväksyi vuokratalo Aholantie 30:n korjaussuunnitelman ja urakkatarjoukset
 Ristijärven kunnan ja Kainuun sote ky:n välisen terveysaseman vuokrasopimuksen irtisanominen
 Kirkonkylän asemakaavan muuttaminen, Pajatien ympäristö
 Varhennetun kielen opetuksen järjestäminen Ristijärven kunnassa
 Ruokapalvelutuotannon kilpailuttaminen
 Saukkovaaran rakennusten purku-urakan hyväksyminen
 EVA:n käyttöönotto Ristijärven kunnassa
 Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen
 Myönsi väliaikaisrahoituksen Ristijärven 4h-yhdistykselle (työllistäminen)
 Maisema-palvelun hankinta tiedolla johtamisen työvälineeksi

Lupa- ja valvontalautakunta

Haapamäki Marja	VAS	Heikkinen Mauno	KESK
Pikkarainen Tapio	KESK	Raninen Pertti	VIHREÄLIITTO
Salonen Outi	KESK		

Puheenjohtaja: Mauno Heikkinen, kunnanhallituksen edustaja Hannu Hälinen

Esittelijä: rakennustarkastaja Jari Hurskainen, sihteeri Oiva Jansson

Lautakunta ei kokoontunut vuoden 2019 aikana.

Tarkastuslautakunta

Haapamäki Marja	VAS	Klemetti Arto	KESK
Kempainen Anu	KESK	Roimela Katariina	KESK
Tolonen Arto	KOK, sit.		

Puheenjohtaja Arto Klemetti, sihteeri Lea Lukkari

Keskusvaalilautakunta

Heikkinen Irmeli		Kempainen Martti	
Savikko Helena		Savikko Minna	17.6.2019 saakka
Tähkäpää Liisa		Tolonen Ari	18.6.2019 lähtien

Puheenjohtaja: Martti Kempainen
 Sihteeri: Terttu Härkönen

1.2.2 Tilivelvolliset ja johtoryhmä

Kunnanhallitus ja lautakunnat

Kunnanjohtaja

Hallintopäällikkö

Sivistystoimen päällikkö / rehtori

Tekninen päällikkö

Lomituspäällikkö

Kunnan johtoryhmä

Kunnan johtoryhmän kokoonpanosta päättää kunnanjohtaja. Kunnanjohtajan lisäksi varsinaiseen johtoryhmään kuuluvat:

Hallintopäällikkö

Kehityspäällikkö

Lomituspäällikkö

Sivistyspäällikkö

Tekninen päällikkö

Laajennettuun johtoryhmään kuuluvat tehtäväalueiden esimiehet varsinaisen johtoryhmän ohella. Laajennettu johtoryhmä kokoontuu tarvittaessa.

1.2.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön joulukuussa 2019 julkaiseman taloudellisen katsauksen mukaan BKT kasvaisi 1,6 % vuonna 2019, mutta hidastuisi 1,0 prosenttiin vuonna 2020. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on pienentynyt viime vuosina. Velkasuhteen ennustetaan kuitenkin kääntyvän kasvuun vuodesta 2020 lähtien.

Julkisyyhteisöjen velka väheni 0,5 % BKT:sta laskettuna vuodesta 2018 vuoteen 2019. Velan määrän ennustetaan kasvavan vuodesta 2020 alkaen niin, että se olisi 1,9 prosenttia enemmän kuin vuoden 2019 ennuste. Paikallishallinnon velka oli 8,8 % vuonna 2018 BKT:sta. Ennustettu kasvu vuodelle 2019 on 0,9 %.

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan kuntataloudelle vuosi 2019 oli muodostumassa historiallisen vaikeaksi. Paikallishallinnon alijäämä syvenee ja pysyy ilman korvaavia toimia suurena. Tilastokeskuksen julkaisemien neljännesvuositilastojen perusteella kuntatalouden menojen kasvu jatkui vuonna 2019. Samanaikaisesti toimintatulojen kasvu jäi odotettua heikommaksi. Väestön ikääntyminen kasvattaa sosiaali- ja terveysmenoja. Sote-sektorin rakentaminen, ns. korjausvelka ja kasvavien kaupunkien investointitarpeet pitävät investoinnit korkealla tasolla. Kuntatalouden vaikea tilanne korostaa sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen ja kuntien sopeutustoimien tarvetta.

Verotulojen kertymää heikensivät suhdannenäkymien heikentyminen ja verotuksen järjestelmämuutokset, etenkin tulorekisterin käyttöönotto. Valtiovarainministeriön laatiman kehitysarvion perusteella kuntatalouden kehitysnäkymät pysyvät huolestuttavan heikkoina koko kehityskauden 2020 – 2023. Toimintamenojen kasvun arvioidaan jatkuvan keskimäärin 3,4 prosentin vuosivauhdilla.

Oman alueen taloudellinen kehitys

Kainuun haasteena ovat muuttoliikkeestä johtuva väestön väheneminen, osaavan työvoiman saatavuus ja siitä johtuva työvoiman ja kysynnän määrällinen kohtaanto-ongelma on noussut huomattavan suureksi. Työvoiman riittävyys on kriittinen kysymys lähivuosina. Osaamisen kohtaanto-ongelmaan vaikuttaa osaltaan maakunnan koulutussektorin kapea-alaisuus ja yliopistoasteisen koulutuksen vähyyys. Vaikeaan rekrytointiongelmaan on vaikea löytää nopeita ratkaisuja.

Työttömien työnhakijoiden määrä on jatkanut laskua, ollen maan toiseksi nopeinta. Avoimien työpaikkojen määrä kasvoi 4 % vuodesta 2018. Joulukuussa 2019 työtä oli etenkin rakennusalailla ja asiantuntijatehtävissä. Hoivapalveluun ja terveydenhuollon työhön oli avoinna 70 työpaikkaa.

ELY-keskuksen julkaiseman työllisyyskatsauksen mukaan joulukuun 2019 lopussa työttömiä oli 6,3 prosenttia vähemmän kuin joulukuussa 2018. Pitkäaikaistyöttömien määrä laski 19,7 prosenttia. Työttömistä 45,9 prosenttia on yli 50 –vuotiaita.

Kainuun kuntien yhteenlaskettu tulos €/asukas koheni tilastokeskuksen kerääminen tilinpäätösarvioiden mukaan edellisen vuoden tuloksesta 2,9 milj. euroa. Kainuun Sote ky:n lopullisen alijäämän määrä 15,2 milj. euroa muutti tuloksen tilinpäätösarvioita heikommaksi. Verotuksellisten tulojen kasvu oli vain 2,6 % eli saman verran kuin koko maassa. Investointimenot kasvoivat 25,5 %, kun vuosina 2017 ja 2018 investointimenot laskivat. Lainakanta väheni 8,9 %. Kainuun kuntien yhteenlaskettuun ylijäämään €/as vaikuttaa merkittävästi Kajaanin ja Sotkamon tulosennuste. Ristijärven lisäksi kaksi muutakin kuntaa arvio tuloksen olevan vuodelta 2019 alijäämäinen.

Tietoja kuntien taloudesta vuosina 2018 – 2019

	Kainuu		Manner-Suomi yht.	
	2018	TPA 2019	2018	TPA 2019
Verotulot, €/as	3 556	3 690	4 067	4 145
Valtionosuudet, €/as	3 245	3 288	1 541	1 562
Toimintakate, €/as	-6 860	-7 129	-5 303	-7 194
Vuosikate, €/as	8	829	376	325
Vuosikate, %:a poistoista	2	187,7	94	79,8
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-325	2 575	-20	-20

+/-, €/as				
Investointimenot, €/as*	478	600	643	711
Lainakanta, €/as	3 253	2 963	3 048	3 336
Rahavarat, €/as	729	3 783	889	

Lähde: Tilastokeskus 15.6.2019 /2018 tilinpäätös ja tilinpäätösarvio 5.2.2020

Kuntakohtaiset osuudet Kainuun Sote ky:n alijäämästä vuodelta 2019

Hyrnsalmi	281 482
Kajaani	8 119 668
Kuhmo	1 820 036
Paltamo	705 281
Ristijärvi	340 504
Sotkamo	2 563 135
Suomussalmi	1 370 337

1.2.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Toiminnassa ei vielä vuoden 2019 aikana tapahtunut oleellisia muutoksia, mutta vuoden loppupuolella alkoi valmistautuminen toimintojen uudelleen järjestelyyn ateriapalvelujen tuottamisen ja varhaiskasvatuksen toimintatilojen osalta. Varsinainen muutos toteutuu maaliskuun alusta 2020. Ateriapalvelut siirtyvät yksityiselle palveluntuottajalle Attendo Oy:lle henkilöstöineen ja varhaiskasvatus siirtyy uusiin tiloihin uuteen palvelukeskukseen, josta kunta vuokraa päiväkodin tilat. Investointeihin kuuluvan Aholantie 30:n vuokratalon saneeraustyö aloitettiin loppuvuodesta ja työ valmistuu kevään 2020 aikana. Saneeraustyöllä saadaan lisää kysyntää vastaavia vuokra-asuntoja täydentämään kunnan niukkaa vuokra-asuntokantaa. Saneeraustyötä voidaan pitää Ristijärven kohdalla merkittävänä investointina.

Ristijärven kunnan vuoden 2019 talous on 42 217 euroa alijäämäinen. Tulosta voidaan pitää tyydyttävänä, kun sitä verrataan talousarvioon. Tilinpäätösvuoden talousarvio oli 257 243 euroa alijäämäinen. Tulosta paransivat omasta toiminnasta aikaan saadut säästöt ja kunnalle myönnetty 180 000 euron harkinnanvarainen valtionosuuden korotus. Tulosta heikensi Kainuun Sote ky:n alijäämä, josta Ristijärven maksettavaksi tuli 340 504 euroa. Toimintatuotot toteutuivat talousarvion mukaisina, mutta vähenivät edellisestä (2018) vuodesta 10,2 %. Toimintakatteeseen vaikuttavia käyttöomaisuuden luovutusvoittoja kirjattiin 21 909 euroa. Toimintakulut yhteensä alittivat niukasti talousarvion (-0,5 %). Edelliseen vuoteen verrattuna toimintakulut vähenivät 2,8 %. Henkilöstökulut alittivat talousarvion 6,3 % ja vähenivät edellisestä vuodesta 5 %. Verotulojen osalta talousarvio alittui 2 %.

Verotuloja tilitettiin 4 950 992 euroa. Kunnan tuloveron tilitykset alenivat 2,8 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kiinteistövero kunnalle tilitettiin 836 631 euroa, mikä on 2,3 % enemmän kuin edellisena vuotena ja ylitti talousarvion 3,4 %:lla. Yhteisöveron kertymä oli 455 891 euroa, muutos edelliseen vuoteen 2,8 %. Talousarviossa arvioidusta määrästä kertyi 93,4 %.

Valtionosuuksia puolestaan saatiin 4,7 % enemmän kuin vuonna 2018. Valtionosuustuloihin sisältyy edellä mainittu 180 000 euron harkinnanvarainen avustus. Yhteensä verotuksellisten tulojen muutos oli 409 137 euroa, mikä merkitsee noin 2,5 veroprosentin tuottoa.

Korkotasoksi pysyi edelleen matalana ja sen on ennakoitu jatkuvan matalana myös vuoden 2020 ajan. Vieraan pääoman vähenemisestä ja matalasta korkotasosta johtuen korkoja maksettiin 11,3 % vähemmän kuin edellisena vuotena. Korkomenot olivat 28 089 euroa. Vuosikate on 352 364 euroa, kun se vuoden 2018 tilinpäätöksessä oli -55 494 euroa.

Lyhytaikaisen kassalainan määrä kasvoi niin, että sen kokonaismäärä vuoden lopussa on 1 550 000 euroa. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin marraskuussa 800 000 euroa, mutta se ei ehtinyt vaikuttaa maksettuihin korkoihin. Talousarviolainoja lyhennettiin vuoden aikana 505 000 eurolla. Korollisen vieraan pääoman määrä oli vuoden lopussa 5,1 milj. euroa, mikä on 11,8 % enemmän kuin vuoden 2018 tilinpäätöksessä. Asukasta kohden laskettu lainamäärä on 4 053 €. Luku on korkea ja kuvaa kunnan maksuvalmiuden rakennetta. Vaikka maksuvalmius on hyvä, niin hyvin merkittävä osa kassan riittävydestä selittyy velkarahoituksen merkittävällä osuudella kassan varoista.

Poistojen määrä aleni 3,8 % edellisestä vuodesta ja niitä kirjattiin yhteensä 460 746 euroa. Arvonalentumisia kirjattiin 7 996 euroa. Poistoeroa tuloutettiin tehtyjä poistoja vastaan 74 161 euroa. Investointien nettototeuma oli 347 624 euroa.

Kuntatalouden eräiden muuttujien vuosimuutokset vv. 2014 – 2019 (1000 €)

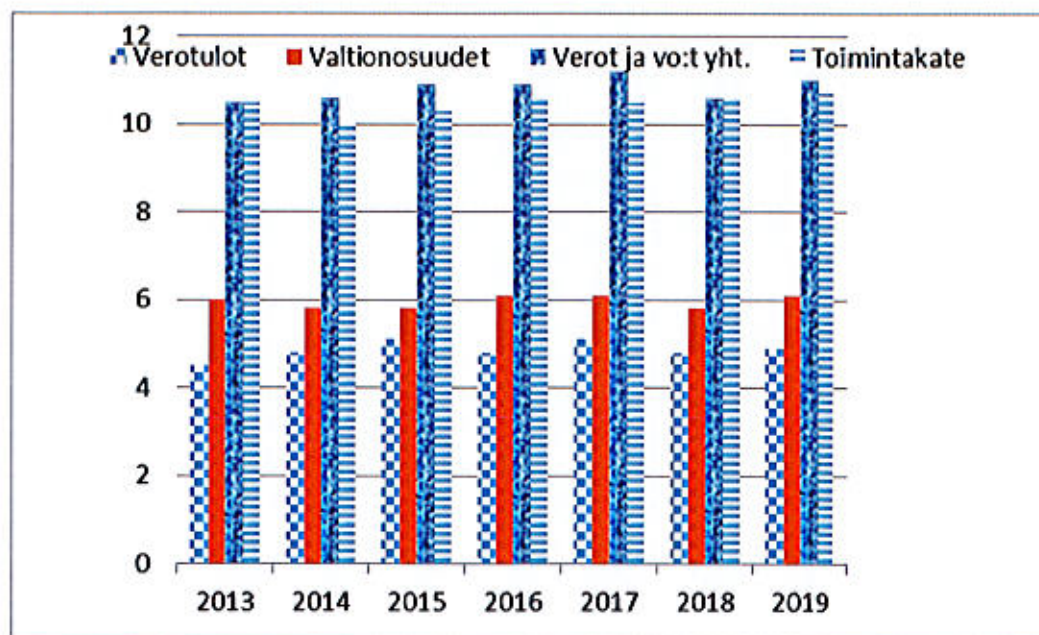
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kainuun Sote ky	6 732	6 982	7 190	7 265	7 477	7 354
Kainuun liitto	45	46	46	44	43	44
Toimintakate	-10 022	-10 343	-10 606	-10 491	-10 632	-10 655
Verotulot	4 768	5 134	4 819	5 081	4 816	4 951
Valtionosuudet	5 837	5 791	6 087	6 081	5 777	6 051
Vuosikate	569	548	372	464	-55	353

Toimintatulot ja –menot vuonna 2019 (käyttötalous: ulkoiset menot ja tulot)

Tulot	1000 €	%	Menot	1000 €	%
Myyntituotot	2 325	16,1	Henkilöstömenot	-4 160	29,5
Maksutuotot	416	2,9	Palvelujen ostot	-9 085	64,4
Tuet ja avustukset	96	0,7	Aineet, tarvikkeet	-484	3,4
Vuokrat	467	3,2	Avustukset	-242	1,7
Muut tuotot	121	0,8	Vuokrat	-85	0,6
Verotulot	4 951	34,2	Muut kulut	-24	0,2
Valtionosuudet	6 051	41,9	Rahoitusmenot	25	0,2
Rahoitustulot	30	0,2			
	14 457	100,0		-14 105	100,0

Myyntituotoista 74,6 % on Melan lomituspalvelukorvauksia. Verotulojen ja valtionosuuksien osuus toimintatuotoista on 76,1 %, mikä kuvaa kunnan talouden riippuvuutta verotuksellisten tulojen kehityksestä. Muiden toiminnan tuottojen osuus on ainoastaan 7,8 %.
Palvelujen ostoista Kainuun Sote Ky:n maksuosuus on 80,9 % ja kaikista menoista 52,1 %.

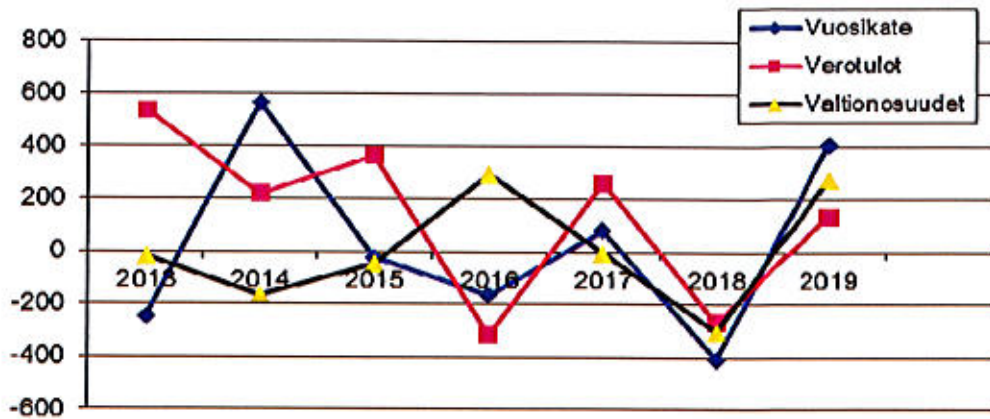
Verotulot, valtionosuudet ja käyttötalousmenot 2013 – 2019, milj. euroa

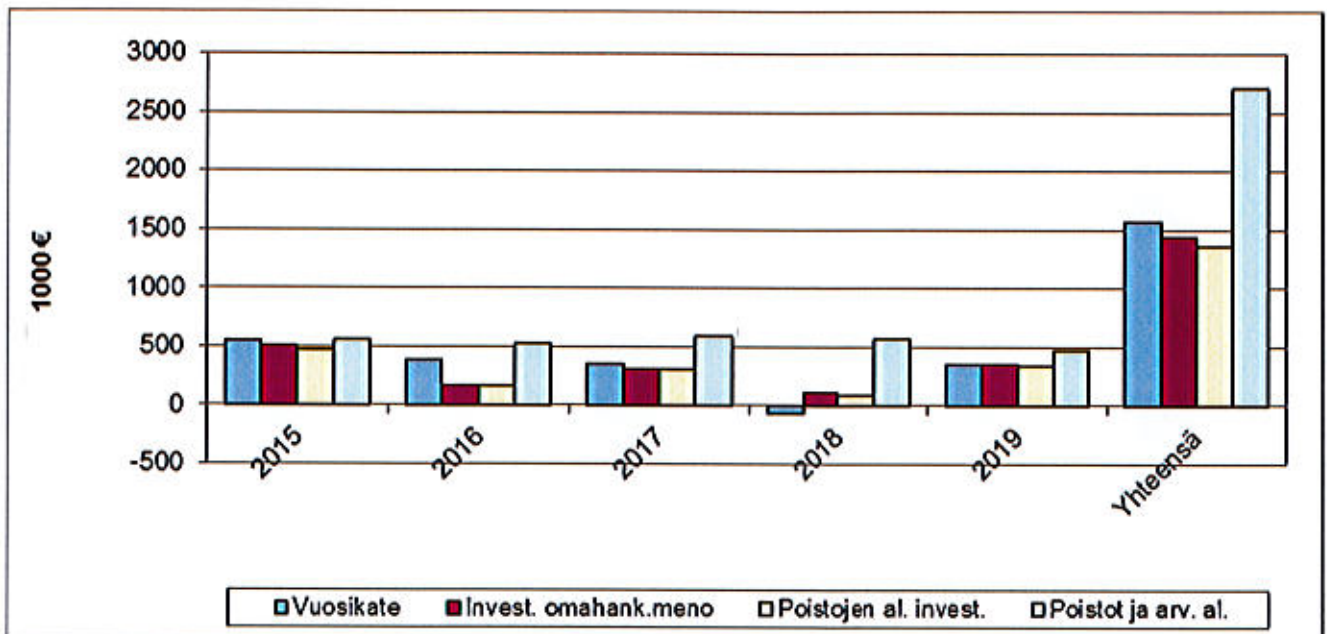
Kaaviosta näkyy, mikä osa verotuloista ja valtionosuuksista on jäänyt rahoituskuluihin (lainan lyhennys ja korkomenot) sekä investointien rahoittamiseen.

Verotukselliset tulot riittivät kattamaan toimintakatteesta 103,7 %, joten 3,7 % jäi käytettäväksi käyttötalousmenojen lisäksi lainanlyhennyksiin ja koromenoihin.

Verotulojen, valtionosuuksien ja vuosikatteen vuosimuutokset 2013– 2019 (muutos edelliseen vuoteen, 1000 €)

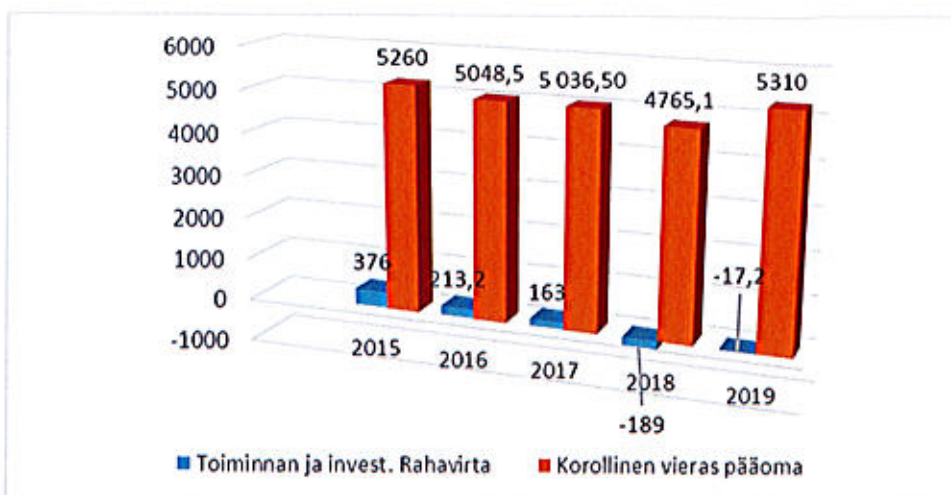

Investointien omahankintameno, poistot ja vuosikate, 1000 €

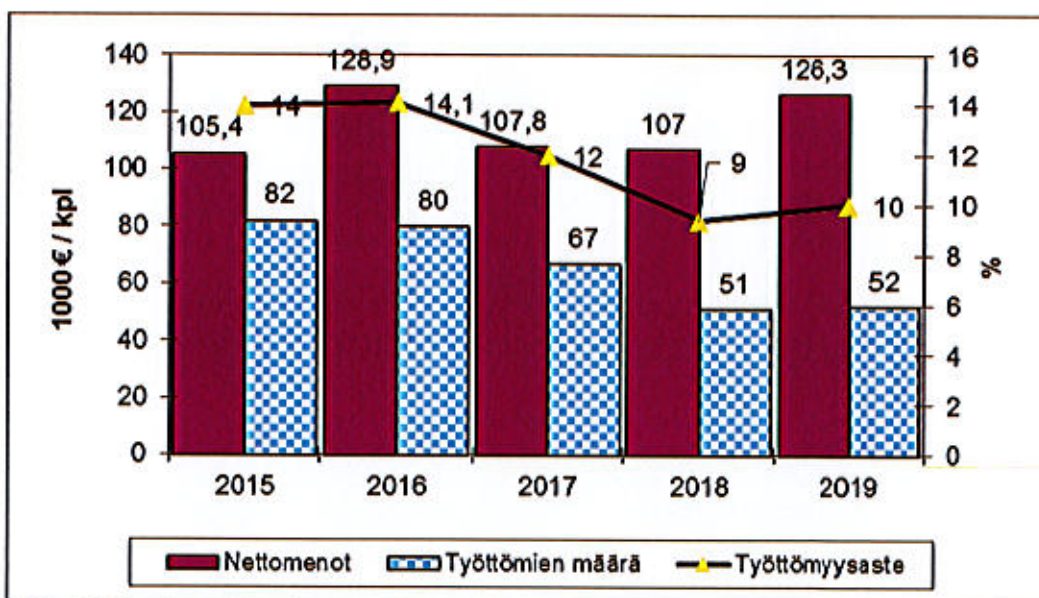
Tarkastelujaksolla 2015 – 2019 vuosikate on kattanut investointien omahankintamenoista (=investointimenot – investointien rahoitustulot) 44,7 %. Muu osa on katettu investointien luovutustuloilla, talousarviolainalla ja lyhytaikaisella kassalainalla. Vuoden 2019 vuosikate 352 364 € ei riittänyt kattamaan investointeja ja lainojen lyhennyksiä kuin osittain. Lainoja lyhennettiin 505 000 € ja investointien omahankintameno oli 347 624 €.

Ristijärven kunnan toiminnan ja investointien rahavirta, lainakanta

Työllisyys

Työllistämisen nettomenot vv. 2014 – 2019, työttömien määrä ja työttömyysaste

Lähde: ELY-keskus, työllisyyskatsaus, joulukuun 2019

Ristijärven kunnan työttömyysaste joulukuun 2019 lopussa oli 10 prosenttia, mikä oli Sotkamon (7,7) jälkeen toiseksi alhaisin Kainuussa. Työttömänä työnhakijana oli 52 henkilöä, joista yli 50 –vuotiaita oli 59,6 % ja pitkäaikaistyöttömiä kaikista työttömistä oli 21,2 prosenttia. Työttömistä alle 25-vuotiaita oli kahdeksan henkilöä. Avoimia työpaikkoja ei tarkasteluajankohtana ollut. Kainuun keskimääräinen työttömyysaste oli 11,1 prosenttia.

Väestö

(Lähde: Tilastokeskuksen julkaisu tammikuussa 2020)

Väestö 1.1.2019	1 288	
-syntyneet	6	
-kuolleet	-20	luonnollinen lisäys -14
-tulomuutto	56	
-lähtömuutto	-59	nettomuutto
Väestön lisäys	-17	
Väestö 31.12.2019	1 271	ennakkotieto

Kunnan asukasluku laski lukumäärällisesti 17 henkilöllä ja suhteellisesti 1,32 prosenttia. Tilastokeskuksen tilaston mukaan v. 2019 Ristijärveltä lähteneistä 41 % muutti Kajaaniin ja Kainuun

kuntiin yhteensä 61 %. Ristijärvelle muutettiin enintään Kajaanista, 35,4 %.

Vuoden 2019 lopussa yli 65 –vuotiaiden osuus väestöstä oli 36,6 % ja 0-14 –vuotiaiden osuus 10,8 %.

Yli 65 –vuotiaiden määrän kehitys (%) suhteessa kunnan väestöön:

2014	33,5	
2015	35,1	
2016	36,0	
2017	36,7	
2018		alle 15 v. osuus x %
2019	38,1	alle 15 v. osuus 10,3 %

	2015	2016	2017	2018	2019	Muutos 2014 2018/2019	
						lkm	%
Koko väestö	1351	1345	1317	1 288	1271	-17	-1,32
Työvoima	557	540	521	513	521	8	1,56
Työlliset	468	457	456	463	469	9	1,94
Työttömät	89	83	65	50	52	2	4,00
Työvoiman ulkopuolella olevat	794	805	796	775	750	-25	-3,23
0-14 -vuotiaat	134	140	133	139	131	-8	-5,76
Opiskelijat, koululaiset	53	48	52	42			
Eläkeläiset	580	588	582	560			
Muut työvoiman ulkop. olevat	27	29	29	34			

Lähde: Tilastokeskus 17.12.2019 v. 2018, Kainuun ELY-keskus: Työllisyyskatsaus joulukuun 2019.

Taloudellisen huoltosuhteen muutokset (työlliset / työvoiman ulkopuolella olevat ja työttömät)

Vuosi	Huoltosuhte
2014	192,6
2015	188,7
2016	194,0
2017	188,8
2018	160,8
2019	171,0

Väestömuutokset Kainuussa 2018 - 2019

Kunta	Väkiluku 31.12.2019	Väkiluku 31.12.2018	Muutos asukasta	Suhteellinen muutos, %
Hyrnsalmi	2 273	2 287	-14	-0,61
Kajaani	36 717	36 973	-256	-0,69
Kuhmo	8 190	8 329	-139	-1,67
Paltamo	3 273	3 336	-63	-1,89
Puolanka	2 530	2 597	-67	-2,58
Ristijärvi	1 271	1 288	-17	-1,32
Sotkamo	10 344	10 389	-45	-0,43
Suomussalmi	7 726	7 862	-136	-1,73
Kainuu	72 324	73 061	-737	-1,01

Vuosi 2019: Tilastokeskuksen ennakkollinen väestötieto tammikuussa 2020

1.2.5 KUNNAN HENKILÖSTÖ

Henkilöstön osalta on toimintakertomuksessa oleelliset tiedot.

Yleisen tietosuojakäytännön mukaan sellaisia tietoja ei pidä julkaista, jotka koostuvat alle kuuden henkilön tiedoista. Tästä syystä joitain työyksiköitä on yhdistetty. Tilastotiedot perustuvat henkilöstöhallinnon ohjelman tuottamiin raportteihin tilanteesta 31.12., ellei muuta mainita.

Henkilöstön kokonaismäärä tarkasteluajankohtana 31.12. oli henkilöinä laskettuna 102. Vakinaisen henkilöstön määrä pysyi lähes ennallaan. Määräaikaisia oli vuoden lopussa 15 henkilöä, mikä on 12 vähemmän kuin vuonna 2018.

Naisten osuus tarkasteluajankohdassa koko henkilöstöstä oli 58,8 %.

Henkilöstön määrä 31.12.2019 (sisältää virka- ja työvapaalla olevat vakinaiset)

Toimintayksikkö	31.12.2019					31.12.2018			
	Vaki- naiset	Sijai- set	Mää- räaik.	Työl- liste- tyt	Yhteensä	Vaki- naiset 31.12.	Määrä- aikaiset 31.12.*	Muutos vaki- naiset	Muutos Määrä- aikaiset
Hallinto	4	0	0	0	4	4	0	0	0
ATPU-palvelut	8	1	0	0	9	8	1	0	0
Elinkeinoitoimi	0,5	0	0	0	0,5	0,5	0	0	0
Lasten päivähoito	10	0	1	0	11	8	4	2	-3
Opetustoimi	16		2	0	18	16	1	0	-1
Kirjasto ja Hyvinvointi- palvelut	3	0	0	0	3	3,0	0	0	0
Tekninen toimi	3,5	0	1	0	4,5	3,5	1	0	0
Maaseutuotoimi	41	0	11	0	52	44	19	-3	-8
Työllisyydenhoito			0		0	0	0	0	0
YHTEENSÄ	86	1	14	0	102	87	27	-3	-12

*) Määräaikaiset vertailuvuonna 2018 sisältää määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt. Henkilöt on ilmoitettu lukumäärän mukaan, jolloin osa-aikaisia ei ole laskettu työajan mukaan. Sivutoimisia palvelussuhteita ja kuntien yhteistä henkilöstöä ei ole laskettu henkilömäärään, jos työnantaja on muu kuin Ristijärven kunta.

Henkilöstörakenne

Henkilöstön palvelussuhteet ovat virka- tai työsuhteita. Vakinaisesta henkilöstöstä virkasuhteisia on eniten opetustoimessa (opettajat). Osa-aikaisten osuus henkilöstöstä oli vuoden 2019 lopussa 50,6 prosenttia. Osa-aikaisten osuus kasvoi 1,5 prosenttia. Lomittajista osa-aikaisia oli 91,7 prosenttia. Lomittajien työaika on muuttunut kaikkien osalta osa-aikaiseksi vuoden 2020 alusta.

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä tarkasteluajankohtana 31.12.2019 oli miehillä 51,8 vuotta ja naisilla 50,4 vuotta. Kunnallisen henkilöstön keski-ikä Suomessa vuonna 2017 oli 45,8 vuotta (Kuntatyönantajat).

Määräaikaisia palvelussuhteita kertomusvuoden aikana solmittiin 569 kappaletta, joista 403 eli 70,8 prosenttia tehtiin maatalouslomituksessa. Seuraavaksi eniten määräaikaisia palvelussuhteita solmittiin perusopetuksessa; 90 kappaletta. Suurin osa perusopetuksen määräaikaisista palvelussuhteista on sisäisellä järjestelyllä hoidettuja lyhytaikaisia opettajan sijaisuuksia, joista tehdään oma virkamääräys.

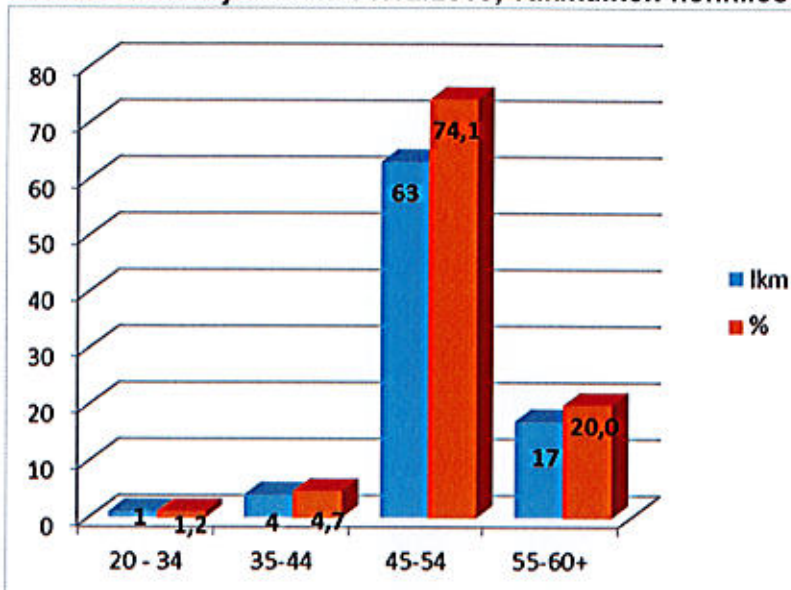
Määräaikaiset palvelussuhteet

Vastuualue	Määräaikaiset palvelussuhteet, 2019, kpl	Määräaikaiset palvelussuhteet, 2018, kpl	Muutos 2019 - 2018
Yleinen hallinto	0	0	1
ATPU-palvelut	41	47	-6
Työllistäminen (kesätyöt)	8	9	-1
Lasten päivähoito	24	23	1
Perusopetus	90	105	-15

Kirjasto ja vapaa-aikatoimi	0	0	0
Tekniset palvelut	3	6	-3
Maaseututoimi	403	664	-261
	569	855	-286

Lukumäärissä ovat mukana oman organisaation työntekijän palvelussuhde toisessa oman kunnan tehtävässä.

Henkilöstön ikäjakauma 31.12.2019, vakinainen henkilöstö

Henkilöstön keski-ikä 51,2 v.

KuEL- ja VaEL-eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä vuosina 2014 – 2019

Vuosi	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Keski-ikä, v	61,9	49,3	alle 5 ei tilastoitu	alle 5 ei tilastoitu	63,0	alle 5 ei tilastoitu

Eläkkeelle siirtyi vuoden aikana neljä henkilöä. Vuosina 2019 – 2021 vanhuseläkkeelle siirtyy Kevan tilaston mukaan kahdeksan työntekijää.

Eläkemenoperusteisen eläkemaksun tilinpäätösennuste on 288 271 euroa. Vuoden aikana maksettuun ennakkomaksuun verrattuna lisää maksettavaa tuli 4 569 €.

Tehtyjen työpäivien ja työtuntien määrä vuonna 2019

Viikkotyöajat: toimistotyö	36,25 h / viikko	KIKY-sopimuksen mukainen työaika
yleistyöaika	38,25 h / viikko	1.2.2017 -> 36,75 h/vko 38,75 h/vko

Tuntimääriin vaikuttavat vuosilomat ja muut poissaolot. Opettajien viikkotuntimäärä määräytyy opetusvelvollisuuden mukaan. Lisä- ja ylityötunnit = maksetut lisä- ja ylityöt (ei sis. vapaa-aikana hyvitettyjä)

Vastuualue	Tehtyjen työpäivien määrä, kpl	Tehdyt työtunnit kpl	Lisätyötunnit, kpl	Ylityötunnit, kpl	Tunnit yhteensä kpl
Hallinto	1 049	7 640	4	7	7 651
ATPU-palvelut	1 058	14 859	0	47	14 906
Työllisyyden hoito	91	546	0	0	546
Varhaiskasvatus	2 012	15 253	5	95	12 353
Perusopetus	1 999	19 966	0	0	19 966
Hyvinvointipalvelut	611	3 788	92	0	3 880
Tekninen toimi	991	7 854	0	0	7 854
Maaseututoimi	8 561	60 700	1 416	69	62 185
*josta lomitus	7 762	58 390	1 368	69	59 827
Yhteensä v. 2019	16 372	133 605	1 517	219	135 341
Yhteensä v. 2018	21 685	147 118	2 264	332	149 714
Muutos 2019/2018	-5 313	-13 513	-747	-113	-14 373

Tehtyjen työpäivien määrä väheni 24,5% edellisestä vuodesta. Normaalin työajan työtunnit vähenivät 9,2 %. Myös lisä- ja ylityöiden yhteenlaskettu määrä väheni edellisestä vuodesta. Suurimmat muutokset tehtyjen työpäivien määrässä olivat maaseututoimessa (-24,6 %) ja ATPu-palveluissa (-47,5 %). Lisä- ja ylityötunteja tehtiin eniten lasten päivähoidossa ja lomituksessa, joskin vähemmän kuin edellisenä vuonna 2018. Tilastoituja ylityötunteja tehtiin eniten lasten päivähoidossa, mutta määrä laski 67,8 %. Koko organisaatiossa tilastoituja ylityötunteja kertyi 219 kpl. Hallinnossa on käytössä sähköinen työajanseuranta, jossa liukumarat ovat +/- 20 tuntia ja +/- 40 tuntia. Liukumakertymä ei näy tilastoissa tehtyinä lisätöinä. Lähes 100 %:lla liukuvassa työajan seurannassa olevilla on säännöllisesti liukumaylityksiä. Saldoa tasan joko osapäivänä tai kokonaisina päivinä pidettävillä vapailla.

Vuosi	HTV 1	HTV 2	Palkall. poissaolot, HTV
2019	72,00	91,51	18,90
2018	77,46	98,21	26,84
2017	75,37	95,36	27,34
Muutos 2019 - 2017	-3,37	-3,85	-7,94

Teoreettiset henkilötyövuosien määrä oli 96,90. Teoreettisten henkilötyövuosien määrä laski edellisestä vuodesta 7,6 vuotta.

HTV1: Henkilötyövuosista (kal.pv:t) on vähennetty palkalliset poissaolot (24,9).

HTV2: Henkilötyövuosista (kal.pv:t) on vähennetty palkattomat poissaolot (5,39).

Sairauksista ja tapaturmista johtuvat poissaolot v. 2019

Vastuualue	Poissaolo-päivät / sairaus	Poissaolo-päivät / tapaturmat	Poissaolo-päivät tpv/hlö	Poissaoloajan palkat sairaus, €	Poissaoloajan palkat tapaturma, €
Hallinto ja ATPU-palvelut	80	0	5,9	7 761	0
Varhaiskasvatus	49	3	4,7	4 063	217
Perusopetus	144	0	8,0	19 017	0
Hyvinvointipalvelut	1	0	0,3	97	0
Tekninen toimi	19	0	4,2	1 794	1 794
Maaseututoimi	825	154	18,8	51 650	13 472
*josta lomitus	821	154	20,3	51 397	13 472
Yhteensä v. 2019	1 118	157	12,5	84 382	15 483
Yhteensä v. 2018	1 203	178	8,5	88 584	15 963
Muutos 2019/2018	-85	-21	4,0	-4 202	-480
Kunnalle maksetut spvraha- ja tapaturmakorvaukset, €				39 059	15 637

Hyvinvointipalvelut: kirjasto ja vapaa-aikatoimi.

Sairaus- ja tapaturmista johtuvien poissaolojen määrä kasvoi 7,07 % edellisestä vuodesta. Työtapaturmavahinkoja oli kahdeksan, joista aiheutui

Keskimääräisesti sairauspoissaoloja oli 12,5 työpäivää henkilöä kohden. Muutos edelliseen vuoteen on 4 päivää. Suhteellisesti eniten poissaolot lisääntyivät perusopetuksessa (78 %). Maaseututoimessa sairauspoissaolot kasvoivat 14,1 %. Teknisen toimen sairauspoissaolot vähenivät 88,3 %.

Henkilöstön muut poissaolopäivät (työpäivät)

*) Ei sisällä opettajien laskennallista vuosilomaa.

Vastuualue	Vuosiloma	Perhevapaat ja tilapäinen hoitovapaa	Koulutus	Muut palkalliset poissaolot	Palkaton
Hallinnon palvelualue	481	0	5	21	5
Työllistäminen	0	0	0	0	0
Varhaiskasvatus	316	178	13	51	3
Perusopetus	136	99	37	0	215
Hyvinvointipalvelut	111	0	6	5	15
Tekninen palvelualue	145	0	0	5	5
Maaseututoimi	1 452	1	39	470	463
*josta lomitus	1 336	0	30	468	414
Yhteensä v. 2019	2 641	278	95	552	681
Yhteensä v. 2018	2 884	473	127	912	336
Muutos 2019/2018	-243	-195	-32	-360	345

Palkaton käsittää lomautukset, vuorottelu- ja opintovapaat, palkattomat kuntoutukset ja yksityisasioista johtuvat työ- ja virkavapaat. Opetustoimessa oli 176 lomautuspäivää. Lomautuksia on koulujen loma-aikana koulutyöntekijöillä. Muihin palkallisiin poissaoloihin sisältyy mm. virkamatkat ja ylityövapaat.

Henkilöstön palkkauskustannukset vuonna 2019

siitä

Vastuualue	Rahapalkka	Varsinaisen kk-palkka	Lisä- ja ylityöt	Työaika-korvaukset	Lomara- ja lomakorv.	Poissaolokustannukset	Muut kustannukset
Hallinto ja ATPU-palvelut	494 995	386 996	1 345	10 245	19 566	71 135	5 708
Työllisyyden hoito	2 700	2700	0	0	0	0	0
Varhaiskasvatus	291 583	222 409	2 386	4 754	10 863	50 946	225
Perusopetus	732 776	591 834	0	0	27 573	53 660	59 709
Hyvinvointipalvelut	75 275	58 582	1 409	0	3 311	11 973	0
Tekninen toimi	138 643	112 104	0	0	5 727	20 812	0
Maaseututoimi	1 388 508	485 047	18 494	192 313	62 561	214 166	5 926
*josta lomitus	1 272 803	800 211	17 736	192 212	58 356	198 362	5 926
Yhteensä v. 2019	3 124 480	2 269 672	23 634	207 312	129 601	422 692	71 568
Yhteensä v. 2018	3 294 198	2 356 913	37 200	237 564	132 581	451 745	90 798
Muutos 2019/2018	-169 718	-87 241	-13 566	-30 252	-2 980	-29 053	-19 230

Palkkauskustannukset on esitetty ilman sivukuluja.

Rahapalkan määrä väheni edellisestä vuodesta 5,15 %, mikä johtuu suurimmalta osin lomituksen palkkojen vähentymisestä.

Työkykyä ylläpitävä toiminta

Ristijärven kunnan henkilöstöllä on ollut käytössään kunnan myöntämä 100 euron liikuntaseteli omaehtoisen työkyvyn ylläpitämiseen. Vuoden 2019 aikana seteliä käytettiin Virtaalan palveluihin 4 551 euron arvosta. Euromääräisesti käyttö väheni 7,7 % edellisestä vuodesta.

Maatalouslomittajilla on mahdollisuus käyttää seteliä omalla paikkakunnallaan olevissa liikuntapaikoissa. Vapaa-aikaohjaaja on järjestänyt kunnantalolla kevään aikana työpäivän alkuun ajoittuvia liikuntatuokioita, joihin on osallistunut kunnantalolla työskenteleviä henkilöitä. Keväällä järjestettiin yksi yhteinen virkistyspäivä Hossan kansallispuistoon Suomussalmelle. Muita yhteisiä tilaisuuksia ovat olleet henkilökunnan muistamiset, joulukahvitilaisuus ja jouluruokailu sekä osin omakustanteinen pikkujoulujuhla yhdessä luotamushenkilöiden kanssa. Kehityskeskustelut käydään kerran vuodessa ja tarvittaessa useammin esim. tehtävien muutosten yhteydessä.

Työterveyshuollon terveydenhoitajan vastaanotto on Ristijärvellä kerran viikossa. Työterveyslääkärin

palvelut ovat tarjolla pääosin Kajaanissa. Vuoden 2019 alusta työntekijöille on järjestetty mahdollisuus käyttää etälääkäri vastaanottoa kunnantalolla. Henkilöstöllä on tarvittaessa mahdollisuus saada myös työnohjausta. Puolangalla terveystalot tuottavan Terveystalon kanssa on sopimus maatalouslomittajien työterveyshuollosta puolankalaisten lomittajien osalta. Kelalle tehtävän korvauslaskelman mukaan korvattavia Kainuunmeren Työterveys Oy:n laskuttamia korvaukseen oikeuttamia kustannuksia oli vuonna 2019 yhteensä 39 805 euroa. Attendo Kuntaturva oy:n ja Terveystalo Kuntaturva Oy:n työterveyshuollon palveluita ostettiin 1 041 eurolla.

Työpaikkaruokailu on järjestetty Keskuskoululla oppilasruokailun yhteydessä koulun työpäivinä.

1.2.6 Ympäristöasiat

Ristijärven kunnalla ei ole sellaisia ympäristökysymyksiä, jotka vaikuttavat olennaisesti kunnan taloudelliseen tulokseen, asemaan tai toiminnan kehitykseen.

1.2.7 Arviot todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2019 tulos ennen tilinpäätössiirtoja on 116 378 euroa alijäämäinen. Kertynyt ylijäämä taseessa vuoden 2019 tulos huomioiden on noin 1,3 milj. euroa ja asukasta kohden laskettuna ylijäämää on 1 001 euroa. Lisäksi taseessa on vapaaehtoisiin varauksiin siirrettyä ylijäämää 541 821 euroa.

Vuoden 2020 talousarvio ja vuosien 2021 – 2022 taloussuunnitelma ennen varauksia on yhteensä noin 1,0 milj. euroa alijäämäinen. Mikäli talousarviovuosi 2020 ja suunnitelmavuodet 2021 – 2022 toteutuvat suunnitellusti, niin taseen ylijäämävaranto supistuu noin 0,3 milj. euroon. Kunnan talous on vielä ylijäämävarannolla mitattuna kunnossa, mutta vuositasolla tarkastellen talous on heikentynyt huolestuttavasti. Vuosi 2019 on kunnan talouden osalta neljäs perättäinen tulokseltaan alijäämäinen vuosi. Alijäämäkierteen katkaisemiseksi tarvitaan tehtäväksi kuluja vähentäviä ja/tai tuloja lisääviä toimenpiteitä.

Kunnan käyttötalouden tuloista verotuksellisten tulojen osuus ilman lomitukseen saatua Melan korvausta oli 86,64 % vuonna 2019. Muutokset verotuksellisissa tuloissa vaikuttavat suoraan kunnan talouteen. Tulevina vuosina myös veroprosenttien taso tulee ottaa tarkasteluun mahdollisena tuloja lisäävänä tekijänä. Muiden käyttötaloustulojen lisäämisen mahdollisuudet ovat rajalliset. Sosiaali- ja terveysmenot kasvanevat Kainuussa etenkin väestörakennemuutoksesta johtuen, joten myös Ristijärven tulee ottaa talouden tervehdyttämisessä asia huomioon. Kunnan verotuloihin ja valtionosuuksiin vaikuttaa myös asukasmäärän kehitys. Asukasmäärä vuoden 2019 lopussa oli 1271, mikä on 1,3 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Vuoden 2020 alusta asukasmäärä on edelleen laskenut.

Sopeuttaminen tarkoittaa myös oman toiminnan käyttötalouden menojen kriittistä tarkastelua, mutta kuitenkin niin, että kunnalla olevien lakisääteisten palvelujen taso säilytetään vähintäänkin lain edellyttämällä tasolla. Sopeuttamisessa yhtenä tarkastelukohteena ovat toteutettavat investoinnit. Vuoden 2020 aikana valmistuu Aholantie 30:n vuokraton mittava saneeraus. Vuodelle 2020 ja suunnitelmavuosille 2021 – 22 ei ole tulossa kustannuksiltaan merkittäviä investointeja, mikä helpottaa kunnan maksuvalmiustilannetta. Vuoden 2019 aikana nostettiin uutta talousarviolainaa 800 000 euroa edellä mainitun investoinnin rahoittamiseen, minkä lisäksi lyhytaikaisen lainan määrä kasvoi 250 000 euroa. Erityisesti verotuksellisten tulojen ja Sote-palvelujen kustannusten kehitys vaikuttaa siihen, pystytäänkö tulevina vuosina myös vieraan pääoman määrää vähentämään.

1.2.8 Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät

Toiminnalliset riskit

Toiminnalliset riskit koskevat muun muassa henkilöstön osaamista ja saatavuutta tietojärjestelmien toimivuutta, suhdannevaihteluista ja lainsäädännön muutoksia sekä toimivaltasuhteiden selkeyttä. Ristijärven kunta on turvannut riskit henkilöstön saatavuuden osalta esimerkiksi opetustoimessa ottamalla käyttöön kuntien välisen yhteistyön opetustoimen henkilöstön käytössä. Tietojärjestelmien toimivuudesta vastaa Kainuun Sote –kuntayhtymä, joka huolehtii varmuuskopioinnista ja häiriötilanteiden toimenpiteistä.

Lasten päivähoitossa on lain edellyttämä henkilökuntamitoitus. Hallintorakennuksen sähkön saatavuuden varmuutta on lisätty vuoden 2018 aikana valmistuneella varavoimakytkennällä. EU-tietosuojalainsäädännön mukaisesti on laadittu tietosuojaselosteet, jotka on julkaistu kunnan www-sivuilla. Kuntaan on nimetty tietosuojavastaava. Vuoden aikana hyväksyttiin riskienhallintaohje, joka sisältää

ohjeet mm. luottokorttien käsittelystä. Vuoden 2020 aikana käyttöön tulee tiedonohjausjärjestelmä (TOS), mikä osaltaan vähentää kattavasti käytettynä asiahallintaan liittyviä riskejä. Henkilöstörakenne ja henkilöstön määrä voi aiheuttaa joissakin tilanteissa, esim. pitemmissä poissaoloissa, toiminnallisen riskin.

Taloudelliset riskit

Ristijärven kunnan talous on vuoden 2019 tilinpäätöstietojen valossa tasapainossa. Ristijärven kunnalle vuoden 2019 tulos on neljäs alijäämäinen tulos. Toiminnan tulorahoitus ja verotukselliset tulot yhdessä eivät riittäneet kattamaan kokonaan investointimenoja ja lainanlyhennyksiä. Maksu valmiutta turvaamaan lisättiin lyhytaikaista kassalainaa niin, että sen määrä vuoden lopussa oli 1 550 000 euroa. Vuoden 2019 toteutunut investointien ja toiminnan rahavirta oli -17 169 euroa ja rahavarojen muutos 669 345 euroa. Rahavarojen kasvu perustuu kassalainana määrän kasvuun ja nostettuun 800 000 euron talousarviolainaan.

Kunnan tulorahoitus perustuu pääosin verotuksellisiin tuloihin ja niissä tapahtuvat negatiiviset muutokset vaikuttaa suoraan kunnan maksuvalmiuteen. Maksuvalmiuden turvaamiseksi kunnalta käyttää Kuntarahoitus Oyj:n kuntatodistusohjelman kassalainaa. Investointeihin otetaan tarvittaessa pitkäaikaista lainaa.

Maailmanlaajuinen Koronaepidemia on lisännyt epävarmuutta rahoitus- ja osakemarkkinoilla. Epävarmuus on näkynyt pörssissä osakekurssien heilahteluina, kun sijoittajat ovat siirtäneet varojaan kohti turvallisina pidettyjä omaisuuslajeja. Epävarmuus tulee näkymään myös investointien lykkääntymisenä ja lainojen riskimarginaalien kasvuna.

Välittömiä taloudellisia vaikutuksia koronaviruksella on matkailu- ja ravintola-alaan liikkumista koskevien rajoitteiden lisääntyessä sekä tehdasteollisuuden tuotantoseisokkien ja kansainvälisten tuotantoketjujen katkoksten myötä. Vaikutukset talouteen ja työllisyyteen näkyvät viiveellä.

Kuntakentän on varauduttava heikompaan tulokseen. Koronan vaikutukset kuntatalouteen näkyvät välittömästi kuntien menopuolella terveydenhuollon lisääntyneinä kustannuksina. Vaikutukset kuntien tuloihin näkyvät viiveellä kunnallisveron ja yhteisöveron heikompana tuottona. Kuntien on varauduttava siihen, että kunnallisverojen kasvu pienenee.

Koronaviruksen aiheuttamien toimintojen supistaminen koskee kunnassa perusopetusta, varhaiskasvatusta, kansalaisopistoa, kirjastoa, liikuntasaleja ja erilaisia kerhoja. Toimintojen supistamisen myötä maksutuloja kertyy vähemmän. Kunnan on varauduttava koronapandemian vuoksi Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän maksuosuuden kasvuun. Koronapandemia siirtää soten talouden tasapainotamisohjelman myötä mahdollisesti tulevia säästöjä.

Tarkkoja laskelmia koronapandemian vaikutuksesta kunnan talouteen ei ole vielä tässä vaiheessa tehty.

Rahoitusriskit

Kunnan pitkäaikainen konsernin ulkopuolelta tuleva lainoitus on kokonaan Kuntarahoitus Oyj:n myöntämää. Talousarviolainoista 84,4 prosenttia on vaihtuvakorkoista, 5,5 prosenttia on sidottu kolmen vuoden viitekorkoon ja 10,1 prosenttia on kiinteäkorkoista. Korkotaso on pysytellyt edelleen matalalla tasolla ja pysynee myös tulevaisuudessa, riippuen maailman ja Euroopan alueen talouden kehityksestä. Lyhytaikaisen kassalainan korko on ollut keväästä 2017 lähtien nolla prosenttia. Ristijärven kunnalla ei ole koronsuojassopimuksia, joilla varaudutaan korkotason nousuun. Korkotason nousu voi aiheuttaa rahoitusriskin. Korollisen vieraan pääoman määrä vuoden 2019 lopussa on yhteensä 5,3 milj. euroa ja 4 178 euroa asukasta kohden. Asukasta kohden laskettu määrä on korkea.

Ristijärven kunnan rahastosijoitusten tasearvo oli vuoden 2019 lopussa 736 195 euroa. Sijoitusten arvo ei tapahtunut muutosta, mutta allokaatiota muutettiin yhden sijoituksen osalta. Sijoitusten yhteenlaskettu markkina-arvo oli 884,6 tuhatta euroa. Sijoitusten yhteenlaskettu markkina-arvo oli 20 prosenttia yhteenlaskettua hankintahintaa korkeampi. Markkina-arvo kasvoi edellisestä vuodesta 7,0 prosenttia. Rahastosijoitukset on valittu ns. matalan riskin periaatteella.

Kunnan sijoitukset on hajautettu ja ne on suunniteltu pitkän ajan sijoituksina. Tappiota syntyy mahdollisesti, mikäli sijoituksia kotiutetaan tässä vaiheessa. Korot pysyivät vielä matalina, mutta mikäli korot lähtevät nousuun, aiheutuu koroista lisäkustannuksia kunnan talouteen. Korkojen nousuun on lainanotossa varauduttu sitomalla lainojen erilaisiin korkoinstrumentteihin. Kuntien rahoituksen osalta Kuntarahoitus on

antanut lupauksen rahoittaa kuntia myös koronapandemian aiheuttamassa muuttuvassa tilanteessa.

Rahoitusriskiin luetaan myös kunnan antamat omavelkaiset takaukset kuntakonsernin yhteisöjen lainoille. Ristijärven Vuokratilat Oy:n lainan takausvastuu oli vuoden 2019 lopussa 1 150 000 euroa. Lisäksi kunnalla on takausvastuita konsernin ulkopuolisten Ristijärven vesiosuuskunnan ja Ristijärven vanhaintukisäätiön lainoista, joiden jäljellä oleva yhteismäärä vuoden lopussa oli 351 009,65 euroa.

Vahinkoriskit

Kunnan esine- ja vastuuvakuutuksen vuosimaksu oli 15 392 euroa. Kunnan omavastuu esinevakuutuksessa on 2 000 euroa, joten sitä pienemmät vahingot jäävät kunnan omalle vastuulle Toiminnasta johtuvia vahingonkorvauksia maksettiin 1 225 euroa. Työtapaturmista aiheutuneita vahinkoihin kunnalle maksettiin 15 637 euroa, mikä on 2,0 % vähemmän kuin edellisenä vuotena. Työtapaturmista johtuvien poissaolojen palkkakustannukset olivat 15 483 euroa ja poissaolopäiviä kertyi 157 päivää. Työtapaturmista 98,1 % tapahtui maatalouslomituksessa.

Toiminnan tuotoista ei kirjattu luottotappioita vuoden 2019 aikana. Viivästyskorkoja ja muita rahoituksen kuluja maksettiin yhteensä 1 892 euroa, joista viivästyskorkojen osuus oli vain 83,7 %. Vahinkojen aiheuttamien toteutuneiden kustannusten perusteella vahinkoriskien voidaan katsoa olevan hyvällä tasolla. Laskujen maksun viivästymisiin liittyvien viivästyskorkojen osalta tavoitteena tulee olla 0-taso. Viivästyskorkojen syntymistä voidaan ehkäistä tehostamalla laskujen asiatarkastus- ja hyväksymissijaisuuksien hoitamisen järjestämistä.

Vakuutusten ajantasaisuutta seurataan vähintään vuositasolla ja rakentamisessa urakoitsijoilta edellytetään urakkasopimusten mukaiset riittävät vakuudet. Kunnassa on tehty toiminnallisten ja taloudellisten riskien kartoitustyö jatkuvuudenhallintaprojektissa (KUJA) osin varautumiseen liittyen. Riskienhallintatyöryhmänä toimii kunnan johtoryhmä.

Kunnalla ei ole sellaisia tehdyistä päätöksistä johtuvia valituksia oikeusasteissa, joista olisi odotettavissa kunnalle taloudellisia vaatimuksia. Vuoden 2019 aikana tehdyistä päätöksistä ei ole jätetty sellaista oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta, joka olisi edennyt käsittelyyn hallinto-oikeuteen tai korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

1.3. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeiden mukaan sisäisestä valvonnan järjestämisestä ja yhteisestä ohjeistamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Kunnassa ei ole päätoimista sisäistä tarkastajaa, vaan palvelualueiden päälliköt vastaavat siitä, että heidän alaisten alueiden sisäinen valvonta on järjestetty yleisten ohjeiden pohjalta ja että se on riittävää.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kunnanhallitus antaa vuosittain talousarvion täytäntöönpano-ohjeet, joita vastualueiden tulee toiminnassaan noudattaa. Kunnan hallinnossa noudatetaan valtuuston hyväksymää hallintosääntöä ja hallituksen antamia toimintaa ohjaavia ohjeita sekä lainsäädäntöä. Kunnanhallitus antaa kuntakonsernille ohjeita

konsernitalouden ja –toiminnan kannalta tarpeelliseksi katsomissaan asioissa.

Kunnan päivitetty konserniohje, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnanohje, laskutus- ja perintäohjeet sekä tietosuojaohje on hyväksytty 2018.

Johtoryhmä tasolla on määritellyt riskienhallinnan aiheuttamat toimenpiteet palvelualueittain vuonna 2014. Riskikartoituksen (sisältö: merkittävimmät riskit, dokumentointi, todennäköinen toteutuminen, analyysi ja vastuu) laatiminen on aloitettu KUJA -projektissa. Kartoitus palvelee samalla häiriötilanteen riskikartoitusta.

Tiedonohjausjärjestelmän (TOS) käyttöönotto toteutuu vuoden 2020 aikana. Tiedonohjausjärjestelmän avulla päästään nykyistä tehokkaampaan asiakirjahallintaan. Tiedonohjausjärjestelmän käyttöön otamiseen liittyy läheisesti asiahallintaohjelman päivittäminen uuteen versioon, joka otetaan käyttöön 1.5.2020 lukien.

Merkittävimmät riskit kohdistuvat kiinteistöihin. Kiinteistöjen ennakoivaa valvontaa tehostetaan riskien ehkäisemiseksi.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Seuranta tapahtuu toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumavertailussa. Kunnanhallitukselle ja valtuustolle seurantaraportti annetaan kokousaikatulusta johtuen 2 – 4 kertaa vuodessa. Talouden toteutumaa seurataan toimielinraportoinnin lisäksi vähintäänkin kuukausittain. Keskitetyn seurannan lisäksi palvelu- ja tehtäväalueet seuraavat toteutumaa omalta osaltaan.

Laskujen käsittelyssä huomioidaan esteellisyyssäännökset ja se, että laskut kiertävät kahden käsittelijän kautta. Asiatarkastajana ja hyväksyjänä ei toimi sama henkilö. Vähintään yli viisi päivää kestävä poissaolon ajaksi tulee määrittää laskujen hyväksyntään sijainen. Kassaseuranta ja suoritettujen maksujen seuranta on loma-aikoja lukuun ottamatta päivittäin tapahtuvaa.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Ristijärven kunnalla ei ole ollut sellaisia omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon tapahtumia, joista olisi seurannut korvaus- tai muita oikeudellisia vastuita.

Sopimustoiminta

Sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta on ajan tasalla. Sopimuksista annetaan tieto laskutukseen ja niille vastuualueille, joita sopimus koskee. Sopimusten solmimisessa noudatetaan hallintosäännön toimivaltamääräyksiä.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Kunnanhallitus päättää vuosittain maksujen hyväksyjät ja antaa talousarvion täytäntöönpano-ohjeet. Kunnanhallitus on tehnyt päätöksen itselleen hallintosäännössä säädetyn toimivallan edelleen delegoinnista alaisilleen viranhaltijoille. Päätöksiä tekevät viranhaltijat on ohjeistettu noudattamaan delegointipäätöksen rajoituksia ja antamaan tekemänsä päätökset tiedoksi kunnanjohtajalle ja kunnanhallituksen puheenjohtajalle, siltä osin, kun niihin on otto-oikeus. Viranhaltijapäätökset tulee tehdä Dynasty –asianhallintaan ja ne

julkaistaan muutoksenhakuohjeella varustettuna kunnan internet-sivuilla siltä, kun en eivät sisällä Eutietosuojaa-asetuksen tai salassapitoa koskevan lainsäädännön mukaisia tietoja. Kuntaan on nimetty tietosuojavastaava.

Talouden sisäinen tarkastus tapahtuu pääasiassa talousarvion toteutumisen seurannan avulla. Saatavien perintä on ulkoistettu.

Saatavien seuranta on järjestetty niin, että vastuuhenkilöillä on ajantasainen tieto oman toimialansa laskutuksen toteutumisesta. Perintää hoitavalta henkilöltä saadaan listaukset eräntyneistä saatavista. Vastuualueen päälliköt ja vastuualueiden esimiehet vastaavat oman toimialueensa talouden aktiivisesta seurannasta.

Kunnan maksutilien tapahtumia seurataan säännöllisesti kirjanpitäjän toimesta tapahtuvan seurannan lisäksi. Luottokorttien käyttö on ohjeistettu kirjallisesti korttia luovutettaessa sekä sisäisen valvonnan ohjeissa. Korteilla tehdyistä maksuista tulee toimittaa tositteet asiatarkastajalle. Tositteet tulee käydä selville kirjanpidon edellyttämät tiedot sekä se, mistä kulu on aiheutunut. Tositteet säilytetään joko laskuun liitettynä sähköisessä Rondoarkistossa tai paperisina kunnan arkistossa.

Kunnalla on tili molemmissa paikkakunnan elintarvikeliikkeissä. Tileille tehdyistä ostoksista tulee toimittaa laskun asiatarkastajalle tosite laskun asiatarkastamista varten. Kuittiin tulee liittää selvitys siitä, mihin tarkoitukseen tai tilaisuuteen varten tavarat on hankittu.

Vuoden 2019 aikana sisäisen valvonnan osalta ei ole havaittu raportoitavia puutteita.

1.4 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN

RAHOITUS

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	1 000 €	
	2019	2018
Toimintatuotot	4 104	4 569
* siitä sisäiset toimintatuotot	679	624
Valmistus omaan käyttöön	0	0
Toimintakulut	-14 759	-15 192
*siitä sisäiset toimintakulut	-679	-624
Toimintakate	-10 655	-10 622
Verotulot	4 951	4 816
Valtionosuudet	6 051	5 777
Rahoitustuotot ja -kulut	9	-26
Korkotuotot	9	32
Muut rahoitustuotot	21	7
Korkokulut	-28	-32
Muut rahoituskulut	4	-11
Vuosikate	352	-55
Poistot ja arvonalentumiset	-469	-566
Satunnaiset tuotot	0	0
Satunnaiset kulut	0	0
Tilikauden tulos	-116	-621
Tilinpäätössiirrot	74	74
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-42	-547
Tuloslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toimintatuotot/Toimintakulut %	24,3	27,1
Vuosikate/Poistot, %	75,2	-9,7
Vuosikate, euroa/asukas	277,0	-43
Asukasmäärä	1 271	1 288

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Tunnusluku Toimintatuotot/Toimintakulut % osoittaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä.

Jos vuosikate on alijäämäinen, kunnan tulorahoitus on heikko.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019	2018
	1000 euroa	1000 euroa
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	352	-55
Tulorahoituksen korjauserät	-22	-13
<i>Toiminnan rahavirta</i>	<i>330</i>	<i>-68</i>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-400	-160
Rahoitusosuudet investointimenoihin	29	14
Pysyvien ja vastaavien hyödykkeitten luovutustulot	23	34
<i>Investointien rahavirta</i>	<i>-348</i>	<i>-111</i>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-17	-189
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	25	71
Antolainasaamisten lisäykset	0	16
Antolainasaamisten vähennykset	25	55
Lainakannan muutokset	545	-430
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	800	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-505	-530
Lyhytaikaisten lainojen muutos	250	100
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-117	713
Toimeksiantojen varojen muutos	0	2
Saamisten muutos	-29	182
Korottomien velkojen muutos	146	531
Rahoituksen rahavirta	687	354
Rahavarojen muutos	669	174
Rahavarat 31.12. 1000 €	2 027	1 357
Rahavarat 1.1. 1000 €	1 357	1 183
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1000 €	546,0	128,0
Investointien tulorahoitus, %	95,2	-39,5
Laskennallinen lainanhoitokate	0,52	-0,14
Lainanhoitokate	0,66	-0,04
Kassan riittävyys, pv	50,0	32,4
Asukasmäärä	1 271	1 288

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
A PYSYVÄT VASTAAVAT	9 956	10 080	A OMA PÄÄOMA	4 673	4 705
I Aineellomat hyödykkeet	0	0	I Peruspääoma	3 400	3 400
II Aineelliset hyödykkeet	6 953	7 066	II Ed. tilikausien ylij. (alij.)	1 315	1 862
1. Maa- ja vesialueet	1 176	1 168	III Tilikauden ylij. (alij.)	-42	-547
2. Rakennukset	4 653	4 953	B POISTOERO ja vap.eht.var.	873	947
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	830	912	1. Poistoero	331	406
4. Koneet ja kalusto	33	31	2. Vapaaehtoiset varaukset	542	542
5. Enn.maksut ja keskener.hankinnat	261	2	C PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
III Sijoitukset	3 004	3 015	D TOIMEKSIANT. PÄÄOMAT	15	13
1. Osakkeet ja osuudet	2 006	1 993	1. Lahjoitusrah. Pääomat	15	13
2. Muut lainasaamiset	938	962	E VIERAS PÄÄOMA	6 929	6 237
3. Muut saamiset	60	60	I Pitkäaikainen	3 240	2 960
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	11	9	1. Lainat rahoitus ja vak.		
1. Valtion toimeksiannot	0	0	laitoksilla	2 505	2 225
2. Lahjoitusrahastojen varat	11	9	2. Lainat muilta luotonantajilta	576	576
3. Muut toimeksiantojen varat	0	0	3. Saadut ennakot	159	159
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 522	1 814	4. Ostovelat	0	0
I Vaihto-omaisuus	0	0	5. Liitt.maksut ja muut velat	0	0
1. Valmiit tuotteet/tavarat	0	0	6. Siirtovelat	0	0
2. Ennakkomaksut	0	0	II Lyhytaikainen	3 689	3 277
II Saamiset	496	466	1. Lainat rahoitus ja vak.		
Pitkäaikaiset saamiset	27	41	laitoksilta	2 070	1 805
1. Lainasaamiset	27	41	2. Saadut ennakot	0	0
Lyhytaikaiset saamiset	469	425	3. Ostovelat	372	279
1. Myyntisaamiset	319	331	4. Liitt.maksut ja muut velat	70	75
2. Lainasaamiset	22	22	8. Siirtovelat	1 177	1 118
3. Muut saamiset	59	34	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	12 490	11 913
4. Siirtosaamiset	69	38	Taseen tunnusluvut	2019	2018
Rahoitusarvopaperit	437	729	Omavaraisuusaste, %	45,0	48,4
1. Osakkeet ja osuudet	1	1	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	46,9	41,3
2. Sijoitukset rahamarkk.instr.	736	728	Velat ja muut vastuut, %:ia käyttötu-		
III 3. Joukkovelkakirjasaam.	0	0	lot	45,0	41,1
4. Muut arvopaperit	0	0	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	1 273	1 305
Ra at ja ankkisaamiset	1 289	628	Kertynyt yli-/alijäämä, €/as	1 002	1 013
VASTAAVAA YHTEENSÄ	12 490	11 913	Lainakanta 31.12., 1000 €	5 151	4 765
			Lainakanta 31.12, €/as	4 053	3 699
			Lainasaamiset, 1000 €	937	962

1.5 Kunnan kokonaistulot ja –menot

Kokonaistulojen ja –menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	3 425	Toimintamenot	-14 080
Verotulot	4 951	Korkokulut	-28
Valtionosuudet	6 051	Muut rahoituskulut	4
Korkotuotot	9	Satunnaiset kulut	0
Muut rahoitustuotot	22		
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
*Pysyvien vastaavien		*Pysyvien vastaavien hyödykk.	
hyödykkeiden luovutusvoitot (-)	-22	Luovutustappiot	0
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet	29	Investointimenot	-400
Pysyvien vast. hyöd. Luov.tulot	23		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten väh.	25	Antolainasaamisten lisäys	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	800	Pitkäaikaisten lainojen vähenn.	-505
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	250	Lyhytaikaisten lainojen väh.	0
Oman pääoman lisäykset	0		
Muut maksuvalmiuden		Oman pääoman vähennykset	0
muutokset	117		
Kokonaistulot yhteensä	15 678	Kokonaismenot yhteensä	15 009

Kokonaistulot – Kokonaismenot = 669 t€ (rahavarojen muutos)

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällytävistä yhteisöistä

	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	2	
Muut yhtiöt	1	
Osuuskunnat	1	
Yhdistykset	0	
Säätiöt	0	
Kuntayhtymät	3	
Osakkuusyhteisöt	1	
Yhteensä	8	0

Tytäryhteisöt: Kiinteistö Oy Saukkohaka ja Ristijärven Vuokratilat Oy, Seniorpolis Oy ja Osuuskunta Seniorisilta. Kiinteistö Oy Saukkohakaan asuntojen vuokraustoiminta on päättynyt rakennusten myynnin yhteydessä. Seniorpolis Oy:llä ei ole toistaiseksi aktiivista toimintaa vuoden 2018 jälkeen.

Kuntayhtymät: Kainuun Sote ky, Kainuun liitto ja Kainuun jätehuollon ky.
Osakkuusyhteisöt: Ristijärven Vesihuolto-osuuskunta.

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Konsernin toimintaa ohjaa kunnanhallitus ja valtuuston 14.3.2018 hyväksymä konserniohje. Valtuusto on asettanut konsernille talousarviossa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Yhtiöiden tulee antaa kunnanhallitukselle raportti toiminnastaan kaksi kertaa vuodessa 15.2. (ed. vuosi) ja 15.8. (kuluva vuosi) mennessä. Kunnanhallitukselle on toimitettu raportit ohjeen mukaisesti.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Ristijärven kunnan konserniin kuuluvat tytäryhteisöt Kiinteistö Oy Saukkohaka, Ristijärven Vuokratalot Oy, Seniorpolis Oy ja Osuuskunta Seniorisilla. Konserniyhtiöt Kiinteistö Oy Saukkohaka ja Seniorpolis Oy ovat ns. lepäävässä tilassa eikä niillä siten ole ollut toimintaa. Kunnan omistusosuus yhteisöissä osuuskuntaa lukuun ottamatta on 100 %. Osuuskunnassa kunnan omistusosuus on 58,8 ja konsernin 88,23 %. Konserniin yhdisteltävissä kuntayhtymissä kunnan omistusosuus on seuraava: Kainuun liitto 1,89 %, Kainuun Sote ky 2,48 % ja Kainuun jätehuollon kuntayhtymä (EkoKymppi) 2,04 %.

Konserniin kuuluvien asuintalojen vuokrausaste on edelleen ollut hyvä koko vuoden ajan. Tyhjiä asuntoja on lähinnä vain kunnan suoraan omistamassa Aholantie 30:n kerrostalossa, jonka asuntojen saneeraaminen aloitettiin loppuvuodesta 2019. Asunnot valmistuvat vuokrattaviksi vuoden 2020 keväällä. Investoinnilla isoja asuntoja on muutettu erikokoisiksi kaksioiksi. Osuuskunta Seniorisillan toimintaa kunta avusti 8 000 eurolla vuonna 2019.

Konserniin kuntayhtymistä Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon tulos oli oleellisesti heikompi, kun mitä se oli talousarviovuoteen lähdeittäessä. Noin 16 milj. euron alijäämästä koitui jäsenkunnille mittavat jälkilaskut. Ristijärven kunnan osuus alijäämästä oli noin 340 504 euroa.

Ristijärven kunnan konsernin vuosikate oli 684 581 euroa. Poistojen ja satunnaisten erien jälkeen tulos on 145 392 euroa alijäämäinen. Tulos parani vuodesta 208, jolloin tulos oli 632 215 euroa alijäämäinen. Konsernitaseen loppusumma on 17,3 milj. euroa. Tase vahvistui edellisestä vuodesta 1,6 milj. eurolla. Konsernin lainakanta on 9,1 milj. euroa ja 7 131 €/asukas. Asukasta kohden laskettu lainamäärä kasvoi 1 234 euroa. Konsernin taseeseen kertynyt ylijäämä on tilipäätösvuoden lopussa 1,1 milj. euroa.

Konsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen on esitetty kohdassa 1.6.6.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä

Ristijärven Vuokratalot Oy jatkaa tulevana vuosina peruskorjauksia pitääkseen talot haluttuina vuokra-asuntokohteina. Hyvästä vuokrausasteesta huolimatta vuokria korotettiin vuodelle 2019, mutta vuokrat ovat edelleen maltillisella tasolla. Vuodelle 2019 vuokria on korotettu kohonneita kustannuksia vastaavasti. Asunnot ovat olleet myös haluttuja vuokrauskohteita ja vapautuneet asunnot on saatu nopeasti vuokratua uudelleen.

Osuuskunta Seniorisillan toiminnan kannattavuuden isoin haaste on tulevaisuudessakin kulujen sopeuttaminen väheneviin käyttäjämääriin ja sitä kautta laskeviin käyttötuloihin. Todennäköisesti Osuuskunta ei pysty pyrittämään Liikuntatalo Virtaalan toimintaa ilman kunnan merkittävää rahallista tukea.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Ristijärven valtuusto on hyväksynyt 14.3.2018 konserniohjeen, jolla luodaan puitteet omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti.

Toimivallan ja –vastuunjako konserniohjauksessa

Ristijärven kunnan konsernijohtolla tarkoitetaan kunnanhallitusta ja kunnanjohtajaa. Vastuunjakoon ei ole tullut muutoksia.

Toimivalta ja –vastuu on jaettu seuraavasti:

Konsernin toiminnan ylin ohjaaja on kunnanvaltuusto, joka hyväksyy konserniohjeen. Kunnanvaltuusto muun muassa määrittelee kunnan tavoitteet ja sen mukaiset omistajapoliittiset linjaukset.

Kunnanhallitus nimeää edustajat tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai vastaaviin sekä nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin. Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kuntakonsernia ja päättää omistajaohjauksesta kiireellisissä asioissa. Kunnanjohtajalla on oikeus tarvittaessa sisäisen tarkastuksen järjestämiseen kunnan tytäryhteisöissä. Yhtiöt ja yhteisöt ovat velvollisia antamaan selvitystoimituksen edellyttämät tiedot.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kunnanhallitus antaa tarvittaessa ohjeet yhtiökokouksessa tai vastaavissa elimissä kuntaa edustaville henkilöille kunnan kannan ottamiseen käsiteltäviin asioihin. Lisäksi kunnanhallitus antaa tarvittaessa asiakohtaisia konserniohjeita.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Kunnanvaltuusto päättää kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista talousarvion yhteydessä. Kunnanhallituksen tulee osavuositarkastuksen yhteydessä saattaa valtuuston tietoon konserniraportti. Selostus valtuustolle on annettu 8.11.2019. Lisäksi tytäryhteisöihin nimetyillä kousedustajilla on velvollisuus raportoida konsernijohtolle merkittävistä konsernia koskevista asioista.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Kunnanjohtajalla on oikeus osallistua kunnan määräysvallassa olevan tytäryhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen kokoukseen. Tytäryhteisöjen tulee antaa kunnalle puolivuositin ja tarvittaessa useammin raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehityksestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä.

Raportointijärjestelmä toimii talouden osalta siten, että konsernijohtolle toimitetaan toteutumavertailut kaksi kertaa vuodessa. Konsernijohtolle on raportoitu konserniohjeen mukaisesti. Tytäryhteisöjen taloudellisen aseman seuranta on ollut riittävää.

5) Keskitettyjen konsernitoimintojen käyttö

Kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tulee kilpailuttaa hankintansa hankintalain mukaisesti, ellei toiminta ole luonteeltaan kaupallista. Kunta tuottaa Vuokratalot Oy:lle sopimuksen perusteella tarpeen mukaan kiinteistöhuoltoa ja rakentamisen asiantuntija- ja suunnittelupalvelua.

Kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt ovat mukana Kainuun hankintarenkaan hankinnoissa, ellei joiltakin osin muuta sovita. Konserniyhtiöt hankkivat hallinnon tukipalvelut yksityisiltä toimijoilta lukuun ottamatta Vuokratalot Oy:tä, jonka toimitusjohtajan tehtäviä hoitaa kunnan kehittämispäällikkö oman työnsä ohella ja yhtiö ostaa tilitoimistopalvelut (mm. kirjanpito, vuokralaskutus) Pajox Oy:ltä.

Tilintarkastuspalvelun hankinta on toteutettu yhteistyössä kunnan kanssa.

5) Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Yhtiön hallituksella ja toimitusjohtajalla on vastuu yhtiön riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Yhteisöjen vakuutusten tulee olla riittävät yhteisön toiminnan luonne ja laajuus huomioiden. Yhteisön hallituksen on hankittava asian valmisteluvaiheessa kunnan kirjallinen kanta konserniohjeen kohdassa 11 lueteltujen asioiden osalta.

1.6.6 Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen *lukumäärä*Ristijärven Vuokratalot Oy

Toiminta vuonna 2019

Ristijärven Vuokratalot Oy on vakiinnuttanut toimintansa Ristijärven merkittävimpanä asuntojen vuokraajana. Vapautuvia asuntoja korjataan ja tarvittavia remontteja aikataulutetaan korjaussuunnitelmien mukaan huomioiden oman rahoituksen riittävyys. Yhtiö hoitaa velvoitteensa kumppaneiden kanssa sopimusten mukaisesti. Asukkaita kuullaan ja toiveisiin vastataan mahdollisuuksien mukaan. Asukkaita informoidaan koko ajan tulevasta.

Tavoite	Mittari	Toteuma
Asukasviihtyvyys	Asuskasvavuus < 30 %	Vaihtuvuus noin 20 %
Haluttavat ja viihtyisät asunnot	Asukastytyväisyys Vuosikorjaussuunnitelma ja sen toteutuminen	On toteutunut hyvin. Asukkaiden toiveisiin on pystytty vastaamaan hyvin myös remonteissa.
Asuntojen hyvä käyttöasteen ylläpito	Käyttöaste > 90 %	> 95 %
Ylijäämäinen tulos	Tulos ylijäämäinen > 5 000 €	tulos tappiollinen

Osuuskunta Seniorisilta, VIRTALA

Tavoite	Mittari	Tavoite
Toimintojen käyttöaste	Kävijämäärät pysyvät vähintään v. 2018 tasossa tai kasvavat eri käyttäjäryhmissä	Kävijämäärät pysyneet edellisen vuoden tasossa, mutta liikevaihto on laskenut
Toiminnan tehostaminen	Muutos palvelujen käyttäjissä: uusia palveluja otettu käyttöön Palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti Osaava henkilökunta	Uusia palveluja otettu käyttöön, mutta toiminta edelleen tappiollista. Toimintaa on saatu tehostettua, mutta ei riittävästi osaavasta henkilökunnasta huolimatta
Menojen kattaminen toiminnasta saaduilla tuloilla	Liikevaihto lisääntynyt 5-10 % vuoden 2018 tasosta Kunnan tuen tarve pysyy vuoden 2018 tasossa	Liikevaihto pieneni. Kunnan avustusta nostettiin 8000 euroa toimintakuluihin.

Konsernijohtolle ja kunnan edustajille asetetut tavoitteet

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Konsernijohtolle asetetut tavoitteet				
Konsernijohtoon raportoitava valtuustolle, krt/v	2	2	2	2
Konsernin toimintatuotot toimintakuluista, %	54,71	55,19	55,94	55,00
Konsernin vuosikate poistoista, %	68,98	122,79	28,22	83,43
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	40,4	38,7	52,13	112,0
Konsernin korolliset lainat/asukas, €	4 700	5 105	5 897	7 131
Kunnan edustajille asetut tavoitteet				
Edustajien raportoitava tytäryhteisöstä kunnanhallitukselle, krt/v	2	2	2	2

1.6.7 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNIN TULOSLASKELMA ja sen tunnusluvut 1000 €

	2019	2018
Toimintatuotot	12 568	13 055
Toimintakulut	-22 852	-23 193
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	5,8	-1
Toimintakate	-10 278	-10 138
Verotulot	4 944	4 808
Valtionosuudet	6 051	5 777
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3	7
Muut rahoitustuotot	28	13
Korkokulut	-43	-42
Muut rahoituskulut	-20	-27
Vuosikate	685	399
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-812	-794
Arvonalentumiset	-8	-88
Satunnaiset tuotot	0	1
Satunnaiset kulut	0	-1
Tilikauden tulos	-136	-484
Tilinpäätössiirrot	2	2
Tilikauden verot	-8	0
Vähemmistöosuudet	-4	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-145	-482
Tuloslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toimintatuotot/Toimintakulut %	55,00	56,29
Vuosikate/Poistot, %	83,54	45,24
Vuosikate, euroa/asukas	538,9	309,8
Kunnan asukasluku	1 271	1 288

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Tunnusluku Toimintatuotot/Toimintakulut % osoittaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.

Vuosikate osoittaa tulo- ja menoeroa, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja menoeroa riittävyttä.

Jos vuosikate on alijäämäinen, kunnan tulo- ja menoero on heikko.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä.

KONSERNITASE ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	12 859	11 956	OMA PÄÄOMA	4 524	4 682
Aineettomat hyödykkeet	119	114	Peruspääoma	3 400	3 400
Aineettomat oikeudet	82	81	Muut omat rahastot	29	31
Muut pitkävaikuttiset menot	37	28	Ed. tilik. yli-/alijäämä	1 251	1 733
Ennakkomaksut	0	5	Tilikauden yli-/alijäämä	-145	-482
Aineelliset hyödykkeet	12 302	11 420			
Maa- ja vesialueet	1 199	1 191			
Rakennukset	6 352	6 788			
Kiinteät rak. ja laitteet	1 008	1 076			
Koneet ja kalusto	289	343	VÄHEMMISTÖOSUUDET	15 206	0
Ennakkomaksut ja kes-					
keneräiset hankkeet	3 454	2 022	POISTOERO JA VAPAA-		
			EHTOISET VARAUKSET	0	0
			Poistoero	0	0
Sijoitukset	439	423	Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Osakkuusyhteisöosuudet	222	216			
Muut osakkeet ja osuudet	96	74	PAKOLLISET VARAUKSET	176	245
Muut lainasaamiset	51	64	Potilasvahinkovastuu	151	221
Muut saamiset	69	69	Muut pakolliset varaukset	25	24
			TOIMEKSIANTOJEN		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	101	78	PÄÄOMAT	149	119
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 386	3 623	VIERAS PÄÄOMA	12 482	10 611
Vaihto-omaisuus	59	47	Pitkäaikainen koroll. vieras po.	6 974	5 463
Saamiset	1 308	1 499	Pitkäaikainen koroton vieras po	159	159
Pitkäaikaiset saamiset	42	57	Lyhytaikainen, korollinen vieras po	2 089	2 132
Lyhytaikaiset saamiset	1 266	1 443	Lyhytaikainen koroton vieras po	3 260	2 857
Rahoitusarvopaperit	738	730	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	17 346	15 657
Rahat ja pankkisaamiset	2 282	1 347			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	17 346	15 657			

Tunnusluvut

	2019	2018
Omavaraisuusaste	26,1	30,2
Suht. velkaantuneisuus, %	53,9	44,1
Velat ja vastuut %:ia käyttö-		
tuloista	113,5	45,1
Kertynyt ylijäämä (1000 €)	1 096	1 251
Konsernin lainakanta	9 063	7 595
Konsernin lainat, €/as	7 130	5 897
Konsernin lainat ja vuokrav.	9 336	7 595
Lainat ja vuokravast. €/as	7 350	5 897
Konsernin lainasaamiset	132	143
Kunnan asukasluku	1 271	1288

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA ja tunnusluvut

	2019		2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	685		399	
Satunnaiset erät			-1	
Tilikauden verot	8			
Tulorahoituksen korjaukset	-97	596	295	693
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 761		-1 488	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	29		15	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus- tulot	35	-1 697	120	-1 353
Toiminnan ja investointien rahavirta		-1 101		-660
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset			0	
Antolainasaamisten vähennykset	13	13	10	10
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 040		1 134	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-514		-844	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-59	1 467	399	689
Oman pääoman muutokset		-11		
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muu- tokset	7		13	
Vaihto-omaisuuden muutos	-12		-5	
Saamisten muutos	186		-409	
Korottomien velkojen muutos	394	575	567	167
Rahoituksen rahavirta				
Rahavarojen muutos		943		206
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	3 020		2 077	
Rahavarat 1.1.	2 077	943	1 871	206

Tunnusluvut

	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-1 170	-64,0
Investointien tulorahoitus, %	39,60	27,1
Laskennallinen lainanhoitokate	0,62	0,45
Lainanhoitokate	1,20	0,50
Kassan riittävyys, pv	43,76	29,6
Kunnan asukasluku	1271	1288

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1 Asiaa koskeva sääntely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

1.7.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varaus- ja rahastosiirtoja. Kirjaimellisesti tuloksen käsittely on ylijäämäisen tuloksen siirtämistä taseen vapaaehtoiseen varaukseen, rahastoon tai tilikauden ylijäämä –tilille.

Tilikauden tulos	-116 377,88	€
Poistoeron vähennys	74 160,97	€
Tilikauden alijäämä	-42 216,91	-€.

Kunnanhallitus esittää tilikauden euron tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- 1) Tuloutetaan tehtyjä poistoja vastaava määrä poistoeroja euroa.
- 2) Kirjataan tilikauden alijäämä euroa tilikauden alijäämä –tilille.

1.7.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 115 §:n mukaan, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Ristijärven kunnan taseessa on edellisten tilikausien ylijäämää jäljellä 1 315 017,77 euroa.

Tilinpäätösvuoden 2019 tuloksen lisäyksen jälkeen kertynyttä ylijäämää on 1 272 800,86 euroa ja 1 001,42 €/as.

Ylijäämän lisäksi kunnan taseessa on vapaaehtoiisiin varauksiin siirrettyä kohdentamatonta ylijäämää 541 821,04 euroa. Vuoden 2020 talousarvion ja vuosille 2021 – 2022 laaditun taloussuunnitelman yhteenlaskettu alijäämä on 830 420 euroa. Mikäli talouden kehitys toteutuu edellä mainitulla tavalla, heikenee Ristijärven kunnan talous merkittävästi, joskin taseeseen jää edelleen ylijäämää. Talouden voidaan katsoa olevan tasapainossa kertyneen ylijäämän perusteella, mutta talouden tasapainoisena säilyttämiseen ja alijäämän syntymisen pysäyttämiseksi tulee ryhtyä tasapainottamaan taloutta. Kunta on hankkinut sopimuksella asiantuntija-apua tasapainottamisen keinojen etsimiseen.

1.7.4 Rahoituksen turvaaminen

Kunnanhallituksen tulee ottaa toimintakertomuksessa kantaa kuluvan vuoden toiminnan rahoittamiseen esimerkiksi silloin, kun kuluvan vuoden talousarviossa katetaan maksuvalmiuden muutoksella olennaisesti suurempi määrä, kuin mitä kunnalla on tilinpäätöksen mukaan kassavaroja. Tilinpäätös-
vuoden toteutunut Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirran summa on 128 000 euroa. Tilinpäätöksessä kunnan rahavarat, mukaan lukien rahastosijoitukset, ovat 1 289 tuhatta euroa. Kassavaroja osuus varoista on 1 288 tuhatta euroa vuoden 2019 lopussa. Kassavarojen osalta on huomioitava, että kunta on nostanut 800 000 euroa pitkäaikaista lainaa ja lisännyt kassalainaa 250 000 euroa vuoden 2019 aikana. Kunnan kuluvan vuoden (2019) talousarvion maksuvalmiuden muutoksen on arvioitu olevan 669 346 euroa. Kassan riittävyttä kuvaava tunnusluku on 50 päivää.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.

Toteutumisvertailun laadinnasta vastaa kunnanhallitus sekä tilivelvolliset toimielimet ja viran- tai toimihaltijat. Selvitys tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa annetaan toimintakertomuksen toteutumisvertailuosassa.

2.1 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Toteutumavertailusta tulee käydä ilmi määrärahat, tuloarviot ja niiden toteutuneet menot sekä tulot ja niiden erotus (toimintakate/netto). Toteutumisvertailuun otetaan alkuperäinen talousarvio, talousarviomuutokset, muutettu talousarvio ja toteuma sekä poikkeama muutetun talousarvion ja toteuman välillä. Toteutumisvertailussa tehdään selkoa merkittävän poikkeaman syistä.

2.1.2 Käyttötalouden toteutuminen

Jos tehtävällä ei ole tilikaudelta laskennallisia kustannuksia, niin ao. otsikkoriviä ei ole sisällytetty taulukkoon. Jos toimintakate ja ulkoinen toimintakate ovat samat, ei ulkoista toimintakatetta ole esitetty omalla rivillä.

VAALIT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarviomuutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	2500		2 500	4 893	-2 393
Toimintamenot	-4 630		-4 630	-7 756	3 126
<i>Toimintakate (netto)</i>	-2 130	0	-2 130	-2 863	733
Kustannuslaskennalliset	0		0	0	0
Tulos	-2 130		-2 130	-2 863	733

Menojen ylitys johtuu vaalitoimitsijoiden palkkamenoista. Vaaleissa käytettiin oman vakinaisen henkilökunnan lisäksi määräaikaista vaalitoimitsijaa. Ennakoäänestyspaikkana toimi aikaisemmista vaaleista poiketen Kyläkaivon tila. Varsinaisen vaalipäivän äänestyspaikkana oli asiointipisteen tila. Kertomusvuonna järjestettiin eduskunta- ja EU-vaalit, joihin molempiin valtio maksoi asukasluokkoista korvausta.

KUNNANVALTUUSTO

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarviomuutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0		0	0	0
Toimintamenot	-25 380		-25 380	-11 819	-13 567
<i>Toimintakate (netto)</i>	-25 380	0	-25 380	-11 819	-11 819
Kustannuslaskennalliset	0		0	0	0
Tulos	-25 380		-25 380	-11 819	-11 819

Kunnanvaltuustossa on 14 jäsentä. Valtuuston paikkajako: Suomen Keskusta 11 paikkaa, Kansallinen Kokoomus 2 paikkaa ja Vasemmistoliitto 1 paikka.

Kunnanvaltuuston tehtävänä on asettaa alaisilleen toimielimille taloussuunnitelmassa toiminnan tavoitteet sekä hyväksyä toiminnalle määrärahat. Lisäksi kunnanvaltuusto hyväksyy tilinpäätöksen sekä päättää kuntalaissa ja muissa laeissa sekä hallintosäännössä valtuuston päätettäväksi säädetyistä asioista. Merkittävin kustannussäästö tuli palvelujen ostoissa. Menojen muutos vuoteen 2018 oli -16,9 %.

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on huolehtia kuntakonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lautakunta valmistelee valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset kunnan ja kuntakonsernin tavoitteet toteutuneet.

Talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0		0	0	0
Toimintamenot	-11 020		-11 020	-9 324	-1 696
<i>Toimintakate (netto)</i>	-11 020	0	-11 020	-9 324	-1 695
Tulos	-11 020		-11 020	-9 324	-1 695

Tilintarkastuspalvelut tuottaa BDO Audiator Oy. Vastuullinen tilintarkastaja on Tiina Mikkonen-Brännkar. Nykyinen sopimus on voimassa vuodet 2019 – 2020.

YLEISEN HALLINNON PALVELUALUE

Toiminta-ajatus:

Ristijärven kunnan painopistealueet ovat: Hyvään asumisen liittyvät toimenpiteet, kaikenikäisiä huomioivat toimivat lähipalvelut ja kunnan omiin vahvuuksiin ja raaka-aineisiin perustuvan yrittäjyyden ja elinkeinon vahvistaminen. Henkilöstöpolitiikan perustana on kannustava johtaminen, työssä jaksamisen ja osaamisen kehittämisen tukeminen. Tavoitteena on luoda henkilöstölle mahdollisuuksia käyttää työssään omaa osaamistaan kunnan ja kuntalaisten parhaaksi. Talous pidetään sellaisella tasolla, että kunta selviytyy velvoitteistaan ja kuntalaisille tuotettujen palveluiden taso ei merkittävästi heikkene ja se kohdentuu oikealla tavalla.

Talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	462 600		462 600	559 408	-96 808
Toimintamenot	-8 711 668		-8 711 668	-8 869 261	157 592
Toimintakate	-8 249 068	0	-8 249 068	-8 309 852	60 784
Laskennalliset kustannukset	0		0		
poistot ja arvonalenn.	-3 031		-3 031	-2 680	-351
muut laskennalliset erät				53 989	-53 989
Palvelualueen tulos	-8 252 100		-8 252 100	-8 258 543	-6 443

Yleinen hallinto käsittää seuraavat toiminnot: kunnanhallitus, Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon ja Kainuun liiton kuntayhtymä, pelastustoimi, verotus, asumisen avustuskorvaukset, hallintopalvelut, ATPU-palvelut, elinkeinotoimi, työllisyysneuvonta ja asiointiliikenne. Tehtäväalueiden toteuma esitetään jäljempänä.

TALOUDEN TUNNUSLUVUT (kunta)

Kohde	Talousarvio+ lisätalousarvio	Toteutuminen muutos edelliseen vuoteen
Tulorahoituksen riittävyys	Vuosikate, €/as 70 €	277 €, muutos +320 €
Tulorahoituksen riittävyys investointeihin	Investointien tulorahoitus, 14,5 %	95,2 %, muutos +80,7 %
Vieraan pääoman määrä*)	Lainamäärä, 3 567 €/as	4 053 €, muutos + 396 €/as
Kunnan maksuvalmius	Kassan riittävyys	50,0
Yli-/alijäämä	Alijäämä -198 €/as	-33,2 €/as

*) Lainat rahoituslaitoksilta ja tytäryhteisöltä. Sisältää lyhytaikaisen kassalainan.

	Talousarvio	Toteuma 31.12.	Poikkeama
Henkilöstön määrä 31.12.	198	102	-96
- palveluksessa olleiden määrä koko vuoden aikana		184	-8
Pysyvien vastaavien hyödykkeet			
Arvo 1.1.	7 065 715	7 065 715	0
Lisäykset	762 000	365 805	-396 195
Vähennykset	-684 000	-10 237	673 763
Poistot	-449 245	-460 746	-11 501
Arvon alentumiset	0	-7 996	-7 996
Arvo 31.12.	6 694 470	6 952 541	-258 071

Aineettomat hyödykkeet 0 €

Talousarvion henkilöstömäärä on arvio koko vuoden aikana palvelussuhteessa olevista henkilöistä.

Luku ei sisällä koululaisille ja opiskelijoille tarkoitettuja kesäajan työsuhteita.

Koko vuoden aikana palveluksessa olleista (184) 61,4 % oli maatalouslomittajia.

YLEISEN HALLINNON PALVELUALUEEN ALAISET TEHTÄVÄT**Kunnanhallitus ja aluehallinto**

Vastuhenkilö: kunnanjohtaja

Sisältää kunnanhallituksen toiminnan ja maakunnallisen toiminnan (Kainuun sote- ky, Kainuun liitto ja pelastustoimi), asumisen avustusrainat ja verotuksen kustannukset.

Kunnanhallitus vastaa kunnan strategisesta kehittämisestä, tuotannon johtamisesta, toiminta- ja taloussuunnittelusta, maankäytöstä ja elinkeinopolitiikasta sekä työllisyyden hoidosta. Lisäksi kunnanhallitus johtaa hallintoa ja käyttää ratkaisuvalltaa kaikilla kunnan toimialoilla.

Hallinto vastaa kunnanhallituksen asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä koko konsernin palvelutoiminnan ohjauksesta ja toimivuudesta.

Palvelualueen Talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0		0	23 192	-23 192
Toimintamenot	-7 605 598		-7 605 598	-7 921 346	315 748
Toimintakate	-7 605 598	0	-7 605 598	-7 898 154	292 556
Laskennalliset kustannukset poistot ja arvonalennukset	-1 090		-1 090	-449	-641
muut laskennalliset erät				-13 150	13 150
Palvelualueen tulos	-7 606 688		-7 606 688	-7 911 752	344 240

Yliitys: Ristijärven kunnan osuus Kainuun Sote ky:n alijäämästä oli 340 504 euroa.

Tulosityksiköiden osuus toimintakatteesta (-7 898 154 €)

Tulosityksikkö	Toteutuma	Poikkeama ta:oon*	Muutos ed. vuoteen, €
Kunnanhallitus	-204 486	-40 292	-87 096
Antolaina-avustukset	-5 040	0	-1 512
Osuus verotuskustannuksiin	-27 947	-853	1 636
Maakuntahallinto*)	-7 535 844	345 884	-99 980
Pelastuslaitos**)	-124 011	-13 009	1 260
Vanhusneuvosto	-825	-1 375	-157

*) Sisältää Kainuun liiton maksuosuuden 43 738 €, Sote-toimialan eläkemenoperusteiset maksut 138 534 € ja Kainuun Sote ky:n maksuosuuden 7 353 572 €.

***) Sisältää pelastustoimen henkilöstön eläkemenoperusteisia eläkemaksuja 4 673 €.

Pelastustoimen maksuosuus oli 119 338 €.

Toimintatuotoissa pysyvien vastaavien luovutusvoittoa 21 909 €.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteen kohde	Toteutuminen
Yrittäjyyden lisääntyminen kunnassa. Uusien yritysten määrä kasvaa vähintään 1-2 kpl vuodessa.	Uusia yrityksiä syntyy kuntaan keskimäärin 3-4, mutta samalla osa yrityksistä lopettaa.
Yritysten toimintamahdollisuuksien lisääminen. Tonttitarjonta: tontti pystytään järjestämään yritykselle välittömästi. Toimitilat on kartoitettu kysyntää vastaavasti.	Tontteja pystytään kyllä järjestämään yrittäjille kaavoituksen ansiosta nopeasti, mutta toimitilojen kysyntään emme pysty kunnolla vastaamaan. Tarpeet ja saatavuus eivät kohtaa.
Verkostoituminen ja tietojen vaihto yrittäjien ja kunnan kesken. Yritystapaamiset vähintään kerran kuukaudessa ja kunnan edustaja osallistuu yrittäjätilaisuuksiin mahdollisuuksien mukaan. Reaaliaikaisen tiedon välittäminen yrityksille.	Somen ansioista verkostoituminen on lisääntynyt ja onnistuneita yritys- ja muita tilaisuuksia toteutettu. Yrittäjien pyyntöihin vastataan ja reaaliaikaisista tiedoista välitetään koko ajan.

Hyvinvointityö

Vuoden 2019 hyvinvointityön painopistealueita olivat:

- syrjäytymisen ehkäiseminen, nuorten alle 25-vuotiaiden työllistyminen ja koulutukseen osallistumisen edistäminen,
- kuntalaisten omaehtoisesti tapahtuvan terveyden edistämisen tukeminen ja hyvinvoinnin nostaminen keskiöön esi- ja perusopetuksessa ja
- erityisesti vähän liikkuvien lasten liikuntatottumusten tukeminen

Hyvinvoinnin edistämiseksi vuoden 2019 aikana on toteutettu seuraavia toimenpiteitä:

- kaikki tiedossa olevat nuoret ovat joko koulutuksessa tai työllistettyjä, eikä kunnasta ole tehty yhtään etsivän nuorisotyön poimintaa,

-kunnassa toimivat Lasten ja nuorten parlamentti sekä nuorisovaltuusto. Näissä toimielimissä on aktiivisesti vaikutettu lasten ja nuorten asioihin kunnassa. Meiltä on ollut edustajat mukana maakunnallisessa nuorisotoiminnassa. Toiminnan vakiintuessa lasten ja nuorten aito kiinnostus asioiden hoitoon ja omatoimiseen vaikuttamiseen on selkeässä kasvussa, ja se on ollutkin yksi kehittämiskohde kuluneen toimintavuoden aikana.

- kuntaan on koulutettu Voimaa vanhuuteen – toimintamallin mukainen kouluttaja, joka on kouluttanut vertaisohjaajia ohjaamaan ikäihmisille voima- ja tasapainoharjoituksia omissa kerhoissaan. Kunta on rekisteröitynyt Voimaa vanhuudesta – mallin mukaiseen toimintaan. Valtakunnallinen Voimaa vanhuuteen – iäkkäiden terveysliikuntaohjelman päämääränä on edistää kotona asuvien, toimintakyvyltään heikentyneiden ikäihmisten (75+) itsenäistä selviytymistä ja elämänlaatua terveysliikunnan avulla. www.voimaavanhuuten.fi. Toimintakyvyn heikkoudella tarkoitetaan esimerkiksi ennakoivia liikkumisongelmia, alkavia muistisairauksia tai lievää masennusta, jotka voivat johtaa liikkumisen rajoittumiseen ja avun tarpeen lisääntymiseen.

Terveysliikunta on osoittautunut tehokkaaksi ja edulliseksi tavaksi edistää iäkkäiden ihmisten hyvinvointia laaja-alaisesti.

- hyvinvointiryhmän ehdotuksia on toteutettu mm. erilaisten teemapäivien järjestämisessä ja kaluste-hankinnoissa niin perusopetuksessa kuin nuorisotoimissa
- Lasten ja nuorten parlamentin, hyvinvointiryhmien ja Marttojen avustuksella on levitetty tietoutta terveellisistä ruokailutottumuksista 5. -9. -luokkalaisille
- perusopetuksessa on käynnissä kaksivuotinen kansainvälinen hanke, jossa keskitytään terveyden teemoihin; liikunta, viestintä, terveys, ympäristö, ihmisyys, tiede ja luovuus. Hankerahoitusta Opetushallituksesta on hankkeeseen saatu 31 888,00 €.
- kunta on vuoden aikana lisännyt kuntalaisten hyvinvointia lisäämällä heidän osallisuuttaan kunnan toimintojen kehittämiseen mm. kunnan ja kolmannen sektorin yhteisellä tapaamisella
- kunta osoittaa suoraan kuntalaisten hyvinvointiin taloudellista panostusta hyvinvointipalvelujen ja kirjasto- ja kulttuuritoimen palveluilla. Kansalaisopiston, kirjaston, Virtaalan, musiikkiopiston ja vapaa-aikatoimen palvelut ovat kuntalaisten hyvinvointia edistäviä ja ylläpitäviä palveluja.
- Kunta on tukenut ikääntyneiden kuntalaisten hyvinvointia tarjoamalla eläkeläisille maksuttomia kuntosalipalveluita liikuntatalo Virtaalassa. Sotaveteraaneille tarjotaan mahdollisuus maksuttomaan allasliikuntaan. Eläkeläisillä on mahdollisuus käydä lounaalla koululla kouluruokailun yhteydessä.
- Kunta on tukenut toiminta-avustuksilla kolmannen sektorin (yhdistykset) toimintaa. Yhdistysten panos tapahtumien ja aktiviteettien järjestämisessä on Ristijärvellä merkittävää. Yhteistyö kunnan ja yhdistysten välillä on mutkatonta ja yhteisöllisyyttä lisäävää.

Antolaina-avustukset:

Kuluksi on kirjattu v. 2019 erääntynyt lyhennys kolmen vuoden asumisen perusteella laskutettavaksi lainaksi muuttuneiden lyhennysten lisäksi.

Myönnettyt lainat, €	Lyhennetty 31.12.2019 mennessä	Jäljellä, €
289 950	266 774	23 176

Kunnanhallituksen tulosyksiköltä myönnettyt avustukset:

Ristijärven 4h-yhdistys	17 040
Kyläyhdistykset, toiminta-avustukset	420
Vauvarahat (8 kpl)	4 000
Muut yhdistykset	560
Avustukset yhteensä	22 020
<i>muutos edelliseen vuoteen</i>	<i>-4 559</i>

4h-yhdistykselle maksettiin toiminta-avustusta 13 200 € ja avustusta matkahuollon asiamiestoimintaan 3 840 €.

Hallintopalvelut

Vastuhenkilö: hallintopäällikkö

Keskitetysti hoidettu hallinto-, henkilöstö- ja talouspalvelut vastaa kunnan talous- ja henkilöstöpalvelujen järjestämisestä, asiointi- ja tietohallintopalveluista sekä toimii koko organisaation tukena asiantuntijapalveluissa. Keskeiset hallinnon tukipalvelut (reskontrat, kirjanpito, palkkalaskenta, maksuliikenne, atk-tukipalvelut) tuottaa sopimuksen perusteella Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Asiointipisteessä tuotetaan kunnan omien tukipalvelutehtävien lisäksi poliisin ja Kelan avustavia asiakaspalveluita.

Talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	4 640		4 640	5 904	-1 264
Toimintamenot	-363 134		-363 134	-288 988	-74 145
Toimintakate	-358 494	0	-358 494	-283 085	-75 409
Laskennalliset kustannukset poistot ja arvonalennukset	-73		-73	-362	290
muut laskennalliset erät				79 105	-79 105
Tehtäväalueen tulos	-358 421		-358 421	-204 342	-156 224

Tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteen kohde	Tavoite / Mittari	Toteutuminen
Osaava henkilökunta	Täydennyskoulutus 2 pv/hlö *uusien tehtävien edellyttämä koulutus ja etäyhteyksien käyttö koulutuksiin osallistumisessa *koulutustarpeen kartoitus	Koulutus on painottunut tehtävien ja uusien hallinnon ohjelmien edellyttämään koulutukseen. Suurin osa koulutuksista on toteutettu etäyhteydellä ei ole toteutettu
Sähköinen kokoushallinta	käytössä vuoden 2019 loppuun mennessä	toteutunut kunnanhallituksen osalta
Henkilöstöressurssien käyttö	Toimenkuvat on päivitetty / kehityskeskustelut	toimenkuviissa ei ole tapahtunut muutoksia

Vuoden 2020 alusta talous- ja henkilöstöpalvelut (palkkalaskenta) tuottaa Monetra Oulu Oy. Vuoden 2020 aikana toteutetaan ICT-palvelujen tuottajan vaihtaminen yhteisessä hankkeessa Kainuun kuntien kanssa. Myös asiahallintaohjelman uusi versio (Dynasty 10) ja tiedonohjaus (TOS) tulee käyttöön Dynasty 10:n ohella vuoden 2020 keväällä.

Asiointipisteen Kelan palveluissa avustetaan etenkin vanhusväestöä. Perustoimeentulotuen siirtyminen Kelan hoidettavaksi on lisännyt palvelupisteessä etenkin vanhusväestön asiointia.

Asiointipiste / tilastoidut asiointit

Palvelu	2015	2016	2017	2018	2019
Poliisi	166	232	15	19	8
Kela	125	131	177	129	141

Poliisin palvelujen asiointi väheni 42,1 % edellisestä vuodesta. Vähenemiseen vaikuttaa passiuudistus, mikä edellyttää asiakkaan käyntiä Kajaanin poliisilaitoksella. Kelan asiointien määrä kasvoi edellisestä vuodesta 9,3 %.

Laskutuksen perusteena olevien atk-laitteiden, palkkalaskelmien ja tositteiden määrät vuosina 2013 – 2019 (Lähde: Kainuun Soten maakunta –kuntayhtymä)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Palkat, kpl	1 907	1 773	1 749	1 720	1 710	1 759	1 565
Tositteet, kpl	24 408	24 306	21 375	19 234	18 597	17 362	17 362
Atk-laite- /hlömäärä	43/	40/	40/	41/	38/	38/56	36/55
Kustannus			75 830	79 745	78 557	71 991	70 315

V. 2018 ennakkotieto tilinpäätöstä varten

Palkkalaskelmien määrä laski edellisestä vuodesta 11 %. Laskua selittää pääosin maatalouslomituksen palkkojen määrän lasku.

Tositteiden määrä pysyi edellisen vuoden tasossa. Tietohallinnossa huollon piirissä olevien atk-laitteiden määrä aleni hieman. Laskennan perusteena olevan henkilöstön määrä aleni 1,8 %.

Tietohallinnon kustannusten laskentaperusteeseen ei sisällytetä maatalouslomittajia.

Palkkalaskelman hinta oli 15,01 euroa (muutos -6,9 %), Tositteen hinta pysyi edellisen vuoden tasossa ollen 1,16 €. Tietohallinnon yksikköhinta oli 620 euroa (muutos +102,26 €)

Tietohallinnon hinnan määräytyminen: 50 % huollon piirissä oleva laite (728,19 €) ja 50 % henkilö (511,80 €).

Ristijärven kunta on irtisanonut muiden Kainuun kuntien ohella ICT-palvelujen sopimuksen päättämään vuoden 2020 lopussa. Mukana on myös Kajaanin kaupunki.

Maankäyttö- ja strategiaprosessi

Vastuuhenkilö: kunnanjohtaja

Tavoitteena on maankäytön ja asumisen edellytysten luominen kaavoittamalla ja ylläpitämällä veto-voimaisia asuntoalueita ja yritystontteja. Kunnanjohtaja ja johtoryhmä valmistelevat kuntastrategiat kerran valtuustokaudessa luottamushenkilöiden kanssa ja toteuttavat kunnanvaltuuston vahvistamaa strategiaa, visiota ja talousarviota sekä suunnitelmakaudelle asetettuja painopistealueita omalla vastualueellaan. Esimiehet ohjaavat omaa henkilöstöään toteuttamaan strategiaa.

Tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Ranta-asumisen vahvistaminen strategisena tavoitteena	Uusien alueiden kaavoitus, vähintään yksi kaavoitushanke vireillä	Lähes kaikki tonttikysyntä suuntautuu ranta-alueille. Kunnan alueella on rakentamiseen verrattuna runsaasti rantarakennuspaikkoja
Aktiivinen tonttimarkkinointi	Markkinoinnin avulla toteutuneet kaupat: vähintään kolme tonttia on myyty (vapaa-aika/vak.as.)	Toteutui kolme lisämaa-alueeksi tarkoitettua kauppaa
Kunnan keskeisten maa-alueiden kehittäminen ja myyminen (Ristijärven Pirtin alue)	Yritysverkoston hankkiminen hankkeen tai muiden toimenpiteiden avulla alueen kehityksen vahvistamiseksi. Helmi Willas- verkostohankkeen toimenpiteiden toteuttamismahdollisuudet on selvitetty.	Pirtin alueen pitkäjänteinen markkinointityö ei ole johtanut toivottuun lopputulemaan. Saukkovaaran infraa on selkeytetty. Jatkossa Pirtin ja Saukkovaaran aluetta markkinoidaan kokonaisuutena.

Määrälliset tunnusluvut	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Kunnan asukasluku	1 416	1 351	1 345	1 317	1 289	1 271
Tulomuutto/- lähtömuutto	80/-76	44/-80	76/-67	54/-70	63/-68	56/-59
Luonnollinen väestönlisäys	8/-19	6/-23	9/-37	8/-20	6/-29	6/-20

Lähde: Tilastokeskus 29.1.2020 (ennakkotieto)

Talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0		0	0	0
Toimintamenot	-34 500		-34 500	-14 537	-19 963
Toimintakate	-34 500	0	-34 500	-14 537	-19 963
Laskennalliset kustannukset	0		0	0	
Tehtäväalueen tulos	-34 500		-34 500	-14 537	-14 537

Hyrnsalmen kunta tuottaa aluearkkitehtipalvelut Ristijärven ja Paltamon kunnille.

Ristijärven kunta maksoi aluearkkitehtipalvelusta 13 834 €. Valmistelussa on edelleen Kirkonkylän kaavamuuos, joka käsittää mm. Pajatien alueen. Kaavan valmistelua on jatkettu ja se tuodaan

valtuuston käsiteltäväksi vuoden 2020 aikana. Uusia kaavahankkeita kaavoittamattomille alueille ei ole aloitettu.

Ateria- ja puhtaanapitopalvelut

Vastuhenkilö: Palvelupäällikkö

Toiminta-ajatus:

Ateria- ja puhtaanapitopalvelun toiminta-ajatuksena on tarjota laadukkaita palveluja taloudellisesti ristijärveläisille asiakkaille.

Ateriapalvelussa valmistuu terveellisiä ja maittavia aterioita päiväkotiin, oppilasruokailuun, työpaikkaruokailuun, hoivaosastolle, palvelukotiin, kotipalveluasiakkaille ja Unikko-kerhoon ravitsemussuositukset ja muut yksilölliset tarpeet huomioiden.

Viihtyisä ja puhdas ympäristö on tärkeää meille kaikille. Puhtaanapitopalvelut luovat puhtautta ammattitaidolla ajanmukaisilla välineillä kunnan omissa tiloissa sekä Sote Ky:lle vuokratuissa tiloissa. Palvelujen kehittäminen asiakasta kuunnellen yhdessä osaavan henkilökunnan kanssa on meille tärkeää.

Vakinaisen henkilöstön määrä vuoden lopussa oli kahdeksan.

Vakinaisen henkilöstön lomien ja muiden poissaolojen aikana on käytetty sijaisia. Yhteensä määräaikaisia työsuhhteita vuoden 2019 aikana oli 57 kpl.

Määrälliset tavoitteet	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Henkilöstö	7	7,6	8	10	9	9
Palvelupäällikkö (v)	1	1	1	1	1	1
Keittäjä/ravitsemustyöntekijä*)	3	3	3	4	4*	4*
Keittäjä jakelukeittiössä	0,5	0,6	1*	2*	1	0,5
Siivooja	2,5	3	3	3	3	3,5
Tuotetut lounaat ja päivälliset, lkm	62 601	64 564	64 500	60 488	63 307	88 438
Kaikki suoritteet yhteensä		92 924	93 758	91 370	94 232	125 024

*yksi määräaikainen

Lounaiden ja päivällisten määrästä Kainuun Sote –ky:lle tuotettujen osuus oli 25,3 % ja Vanhaintukisäätiölle tuotettujen osuus 10,2 %. Muita suoritteita olivat hoivaosaston aamupalat, iltapalat ja kahvi sekä koulun ja päiväkodin välipalat (36 586 kpl). Tuotettujen lounaiden ja päivällisten lukumäärä kasvoi edellisestä vuodesta 39,7 % ja kaikkien suoritteiden yhteenlaskettu määrä kasvoi 32,6 %.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Ateria- ja puhtaanapitopalveluiden laadukas ja taloudellinen tuottaminen	Asiakastytyväisyyskysely Kouluruokarinkitoiminta aktiivista, kokoontuminen vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa Aterian hinta kustannustehokas ja kilpailukykyinen (kattaa tuotantokustannukset)	ei toteutettu toteutunut aterian hinta määräytynyt tuotantokustannusten perusteella
Toiminnan tehokkuus	Automatisointi: hankitut ohjelmat kaikilta osin käytössä	toteutunut myös sisäinen laskutus toteutettu kuukausittain

Talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	446 350		446 350	525 431	-79 211
Toimintamenot	-406 841		-406 841	-400 084	-6 756
Toimintakate	41 119	0	41 119	127 087	-85 967
Laskennalliset kustannukset					
poistot	-1 869		-1 869	-1 869	0
muut laskennalliset erät	0		0	-10 682	10 682
Tehtäväalueen tulos	39 250		39 250	114 535	-75 285
Toimintakatteen jakautuminen					
*Ateriapalvelut	60 438		60 438	147 853	-87 414
*Puhtaanapidon hallinto	-19 319		-19 319	-20 766	1 447

Ateriapalvelun myyntituotoista myynti kunnan omille palvelunkäyttäjille (opetus ja varhaiskasvatus) oli 206 015 euroa ja 39,2 %.

Toiminta vuonna 2019

Ateria- ja puhtaanapitopalveluiden asiakaskunta koostuu ulkoisista ja kunnan sisäisistä asiakkaista. Ulkoisista asiakkaista merkittävin on Kainuun Sote ky, jolle kunta tuottaa kotipalveluateriat ja hoivaosaston ateriat. Toinen merkittävä aterianpalvelun käyttäjä on ollut Ristijärven Vanhaintukisäätiö.

Päiväkoti Saukonsilmun toiminta keskuskouluun sijoitetussa väistötilassa jatkui myös vuoden 2019. Oppilasruokailu ja työntekijöiden työpaikkaruokailu on järjestetty keskuskoulun liikuntasaliin, jossa käytännön järjestelyistä johtuen on aterioidu kertakäyttöastioista.

Vuoden aikana ateriapalvelu jatkoi yhteistyötä lasten ja nuorten terveellisen ravitsemuksen edistämistä. Toiminnan ansiosta Ristijärven perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen lounasruokailua on pystytty muokkaamaan terveellisempään suuntaan. Kasvikset maistuvat lapsille ja nuorille lämpiminä sekä salaattipöydän komponenttivalikoimina.

Elintarvikehankinnat tehdään Kainuun hankintarenkaan kilpailuttamilla sopimustoimittajilta. Vuoden 2020 helmikuun alusta alkaneella hankintakaudella elintarvikehankinnoista suuri osa kilpailutettiin Kuntahankintojen kautta toisten Kainuun kuntien tavoin. Kilpailutuksen ulkopuolelle jäivät edelleen mm. leipätuotteet ja kasvikset ja juurekset, jotka kilpailutti Kainuun hankintarengas.

Aterioiden kuljetuksesta vastaa edelleen Posti Oy ja hoivaosaston siivouksesta helmikuun 2020 loppuun saakka SOL. Ateriapalvelut siirtyvät maaliskuun 2020 alusta Attendo Oy:lle, jolta kunta ostaa oppilasruokailun ja varhaiskasvatuksen ateriat. Aterioiden kuljetuksesta vastaa edelleen kunta.

Puhtaanapito siirtyi vuoden 2020 alusta Teknisten palveluiden toiminnaksi.

Elinkeinojen edistäminen

Vastuuhenkilö: kunnanjohtaja

Kehitys- ja palvelutoiminta, kehittämisprojektit.

Toiminta-ajatus

Kunnan elinkeinotoimintaa johtaa kunnanhallitus. Käytännön kehittämistyötä johtaa kunnanjohtaja. Kunnan yritys- ja hanketoiminnan yhteistyökumppanina on Kainuun Etu Oy. Kunnan omistama kehittämissyhtiö Seniorpolis Oy:n toiminta lopetettiin. Kunta haluaa verkostoitua paikallisen yrittäjäjärjestön ja yksittäisten yrittäjien ja toimijoiden kanssa.

Kunta avustaa yrittäjää hyödyntämään rahoitusmahdollisuuksiaan ja tukee yrittäjien koulutus-, markkinointi- ja messuosallistumista. Kuntaimagoa vahvistetaan kunnan kehittämistoimenpiteiden avulla.

Kunnan elinkeinotoimen yhtenä tavoitteena on maaseudun yritysaihioiden ja hankkeiden etsiminen, hoivayrittäjyyden tukeminen ja uusien yritysten syntyminen. Kehittämispäällikkö toimii linkkinä yrittäjien

ja kunnan välillä, tavoitteena myönteisen yritysilmapiirin luominen.

Tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Yrittäjyyden kasvattaminen kunnassa	Uusien yritysten määrä, lisäys vähintään 1-2 kpl/vuosi	Uusia yrityksiä syntyy kuntaan keskimäärin 3-4, mutta samalla osa yrityksistä lopettaa
Yritysten toimintamahdollisuuksien lisääminen	Kunnassa on tarjolla yrittäjille yritys-tarkoitukseen tontteja ja tiloja. Tontti pystytään järjestämään välittömästi ja toimitilat on kartoitettu kysynnän mukaan.	Tontteja pystytään kyllä järjestämään yrittäjille kaavoituksen ansiosta nopeasti, mutta toimitilojen kysyntään emme pysty kunnolla vastaamaan. Tarpeet ja saatavuus eivät kohtaa.
Verkostoituminen ja tietojen vaihto yrittäjien kanssa	Yritystapaamiset järjestämällä tapaamisia ja osallistumalla yrittäjien tapaamisiin/kokouksiin Kuukausittain tapaaminen väh. yhden yrittäjän kanssa. Osallistuminen yhteisiin tilaisuuksiin toteutunut. Reaaliaikaisen tiedon välittäminen yrittäjille ajankohtaisista asioista	Somen ansiosta verkostoituminen on lisääntynyt ja onnistuneita yrityksiä ja muita tilaisuuksia toteutettu. Yrittäjien pyyntöihin vastataan ja reaaliaikaista tietoa välitetään koko ajan.

Kehityspäällikön työajasta on 50 % elinkeinotoimessa ja se on suunnattu kunnan yritys-kontaktien, markkinoinnin, tapahtumien, yritys-kiinteistöjen ja matkailun toimenpiteisiin.

Talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0		0	200	-200
Toimintamenot	-140 669		-140 669	-97 674	-42 996
Toimintakate	-140 669	0	-140 669	-97 474	-43 196
Laskennalliset kustannukset					
muut laskennalliset erät	0		0	-1 164	1 164
Tehtäväalueen talous	-140 669		-140 669	-98 637	-42 032

Elinkeinotoimen osallisuushankkeet ja muu rahoitus vuonna 2019

Hallinnoija	Hanke	Maksuosuus, €
Elävä Kainuu Leader ry	Hankerahoitus	6 501,00
Kainuun Etu Oy	Ideasta bisnekseksi	1 639,00
	Invest in-palvelut	2 108,00
Kainuun Etu Oy	Toiminnan rahoitus	6 850,00
Oulujärvi Leader	Kalaleader –strategia	356,00
Luonnonvarakeskus	KaiVa -hanke	54,00
Kainuun Nuotta ry	Jätevesihanke	600,00
		Yht. 18 108 €

Elinkeinotoimen myöntämät avustukset

- Osuuskunta Seniorisilta	8 000 €
- Kulttuuritapahtuma ry	8 000 €

Työllisyyden edistäminen

Vastuhenkilö: hallintopäällikkö

Työllistämistoimenpiteiden tarkoituksena on pääasiassa työvoimahallinnon tukijärjestelmien ja koulutuksen avulla tukea työttömiä henkilöitä työllistymään. Tukityöllistämällä ehkäistään syrjäytyneisyyttä sekä lievitetään sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia.

Kuntouttavan työtoiminta on osa Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän sosiaalityötä, jota toteutetaan yhteistyössä kunnan kanssa. Kunta sijoittaa kuntouttavassa työtoiminnassa olevia henkilöitä oman organisaationsa toimintoihin. Kainuun Sote ky:llä on Ristijärven kunnassa yksi kokoaikainen työnohjaaja. Paltamon kunta hoitaa sopimukseen perustuen kunnan työllisyysasioita yhteistyössä kunnan kanssa. Toimintaa ohjaa viranhaltijoista koostuva ohjausryhmä.

Toiminta vuonna 2019

Vuoden 2019 aikana Paltamon kunnan Ristijärven kunnan palveluihin rekrytoima osa-aikainen työntekijä siirtyi Puolangalle ja tilalle rekrytoitu uusi osa-aikainen ohjaaja siirtyi toisiin tehtäviin. Kesästä lähtien Ristijärven kunnalle ei rekrytoitu uutta ohjaajaa, vaan Paltamon kunta hoitaa Ristijärven työllisyysasioita olemassa olevalla henkilökunnalla. Ristijärven kunnalla on jäsenedustus Kainuun TYP-ohjausryhmässä. TYP-sopimus uusittiin vuoden 2018 aikana. Loppuvuodesta aloitettiin Kainuun kuntien yhteisen hankehakemuksen valmistelu valtakunnalliseen kuntakokeiluun pääsemiseksi. Kainuu on mukana kokeilussa. Mukana hankkeessa ovat kaikki Kainuun kunnat Puolankaa lukuun ottamatta. Kuntakokeilussa kunnan vastuulle siirtyy TE-toimiston JYPT-lain mukiset tehtävät, kuten palkkatuki, starttiraha, koulutukset, valmennukset, asiantuntija-arvioinnit, liikkuvuuskorvaukset jne.

Paltamon kunta hoitaa em. tehtävät yhteistyösopimukseen perustuvana. Vuoden 2019 aikana on tehty työtä niiden työmarkkinatukea saavien työttömien kanssa, joiden työmarkkinatukea kunta rahoittaa joko 50 tai 70 –prosenttisesti. Listalla oleville on lähetetty kutsu tapaamiseen, jossa on keskusteltu työllistymiseen vaikuttavista asioista. Asiakkaita on kannustettu työllistymisen tai kouluttautumisen polulle.

Yhteistyötahoina ovat olleet TE-toimisto, Kopakka –pilottihanke sekä monialainen yhteistyö (TYP). Ristijärven asiakkaat asioivat tarvittaessa TYP:in toimistossa Kajaanissa.

Yhteistyötä aikuissosiaalityön ja kuntouttavan työtoiminnan kanssa on kehitetty. Kainuun Sote Ky:n palveluita käyttävissä kunnissa asiakkaiden aktiivointi on ollut hidasta samoin kuin prosessien eteneminen. Yhteistyötä on tehty myös Ristijärvelläkin toimivan VÄKKEÄ –hankkeen kanssa. Hankkeen asiakaskohde-ryhmänä ovat pitkäaikaistyöttömät ja heidän tukemisensa avoimille työmarkkinoille työllistymiseen.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Syrjäytymisen ehkäiseminen	Aktivoinnin määrä, % työmarkkinatuen piirissä olevista työttömistä >40 %	aktiivointiaste keskimäärin 33,3 %, vuoden aikana toimenpiteissä aloitti 36 hlöä*)
Koululaisten kesätyöt	Sijoitettu 100 % hakijoista	toteutunut 100 %
Nuorten työllistymisen ja koulutautumisen edistäminen	Työharjoittelupaikat (työelämään valmentautuminen) kysynnän ja sopivien tehtävien mukaan	kertomusvuoden aikana työharjoittelijoita ei ole ollut
Kuntouttava työtoiminta	Toiminnan ulkopuolella olevat -enint. 10 % toimenpiteitä edellyttävistä Sijoitus kuntaorganisaatioon -1 – 3 henkilöä Työmarkkinatuen 70%:n osuuteen vaikuttavien työttömien määrä alempi kuin elokuussa 2018 (<8)	tietoa ei saatavilla toteutunut ei toteutunut Työmarkkinatuesta aiheutuneet kustannukset ovat kasvaneet v. 2019.

Toimiva verkostoyhteistyö	Aikuissosiaalityö, kuntouttava työtoiminnan ja muiden työllisyyttä hoitavien tahojen yhteistyö -eläkeselvittelyt -säännöllinen yhteistyö, palaverit	kunnan ja aikuissosiaalityön välinen yhteistyö vähäistä työllisyyttä hoitavien tahojen välinen yhteydenpito säännöllistä (kunta, käynnissä olevat hankkeet, TE-toimisto) ohjausryhmän kokoukset säännöllisin väliajoin.
---------------------------	---	--

*) Kelan tilasto lokakuu 2019

Määrälliset tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Työttömyysaste 31.12., %	14,0	14,0	12,0	9,4	10
- yli vuoden työttömyys, hlöä	26	18	17	11	11
- alle 25 –vuotiaat työttömät	8	9	6	0	8
- yli 50 –vuotiaat työttömät					31
- työttömät yhteensä	82	80	67	51	52
Yhteisvastuullisella työmarkkinatuella olleet (keskimäärin)/kk	13	18	15	14	23
Työmarkkinatukimaksu, €* *yli 1000 päivää kestäneestä työttömyydestä maksettu työmarkkinatuki koko summasta oli 44,8 %	64 924	72 718	59 354	63 874*	90 597

*Lähde: Kelasto-raportit, Kela

Kelalle maksettu kunnan osuus työmarkkinatuesta ylitti talousarviossa varatun määrärahan 21 147 eurolla.

Talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	10 000		10 000	2 942	7 058
Toimintamenot	-139 627		-139 627	-129 141	-10 486
Toimintakate	-129 627	0	-129 627	-126 199	-3 427
Laskennalliset kustannukset					
muut laskennalliset erät	0		0	-120	120
Tehtäväalueen tulos	-129 627		-129 627	-126 319	-3 307

Lähipalvelut

Vastuhenkilö: hallintopäällikkö

Toiminta-ajatus

Lähipalvelut käsittää kunnan oman asiakaspalvelun kehittämisen, matkailijoiden neuvonnan ja muiden kuntalaisten tarvitsemien viranomaispalvelujen saavutettavuuden turvaamisen. Tavoitteena on kylätoiminnan aktivoiminen, joukkoliikenteen ja muiden kylille tuotettavien palveluiden järjestäminen sekä mökkiläisten osallistumisaktiivisuuden hyödyntäminen ja mökkiläispalveluiden kehittämisen resurssien puitteissa.

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Kuljetusten saavutettavuus	Asiointipäivien määrä / vko vähintään yksi Kuljetusten kattavuus Kuljetusten taloudellisuus Kuntien välinen liikenne Sopimusperusteinen osallistuminen kustannuksiin	toteutunut kuljetus järjestetty tarvittaessa myös yhdelle kuljetukseen ilmoittautuneelle (lisämaksu) erilliskuljetus joulun avaukseen Samalle suunnan asiointiliikenteen ja oppilaskuljetusten yhdistäminen kaluston ja kuljetettavien määrän mukaan Toteutunut

Määrälliset tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Oma sisäinen joukkoliikenne, €/as	4,16	3,51	3,51	4,30	4,80
Oman. asiointiliikenteen kustannukset, €	5 880	4 725	4 622	5 306	6 091
Osuus kuntien väliseen liikenteeseen (ELY-keskus ja kunnat), €		5 940	10 854	10 146	11 401

Talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0		0	0	0
Toimintamenot	-19 100		-19 100	-17 491	-1 609
Toimintakate	-19 100	0	-19 100	-17 491	-1 609
Tehtäväalueen tulos	-19 100		-19 100	-17 491	-1 609

SIVISTYSTOIMEN PALVELUALUE

Vastuhenkilö: Sivistyspäällikkö

Toiminta-ajatus

Sivistystoimi vastaa kunnan varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, kirjasto- ja kulttuuri-, sekä nuori- ja liikuntatoimen järjestämisestä kunnassa. Sivistystoimi kantaa omalta osaltaan vastuuta myös kunta-laisten henkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista. Sivistystoimi suunnittelee ja toteuttaa palveluita yhteistyössä Kainuun kuntien kanssa. Tiivistä yhteistyötä tehdään kaikilla sivistystoimen osa-alueilla, jotta palveluita saadaan toteutettua mahdollisimman kustannustehokkaasti ja yhteistyössä kuntien kesken. Tavoitteena on mahdollistaa monipuoliset elinikäisen oppimisen edellytykset Ristijärvellä, luoda turvalliset peruspalvelut lapsiperheille sekä ylläpitää ja kehittää virkeää liikunta- ja kulttuurielämää kaikille kuntalaisille junioreista senioreihin. Sivistystoimen vastuualueelle kuuluu selkeästi kuntalaisten hyvinvoinnin asiat ja kunnan hyvinvointiin käyttämästä taloudellisesta panoksesta suurin osa toteutetaan sivistyspalveluissa.

Sivistystoimi Talous yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	109 658		109 658	147 575	-37 917
Toimintamenot	-2 101 569		-2 101 569	-2 259 351	157 783
Toimintakate	-1 991 911	0	-1 991 911	-2 111 776	119 866
Laskennalliset kustannukset					
poistot	-23		-23	-865	842
muut laskennalliset erät				-36 184	36 184
Palvelualueen tulos	-1 991 934		-1 991 934	-2 148 985	157 051
Ulkoinen toimintakate	-1 670 643			-1 684 352	13 709

Palvelualueen toimintakate ylitti talousarvion 119 866 euroa. Ulkoinen toimintakate ylittyi 13 709 € (ei sisällä ateriapalvelun ostoja ja tekniselle palvelualueelle maksettua toimitilan vuokraa).

Sivistystoimen vastuualueen arvioidut toimintatuotot olivat 37 911 euroa arvioitua suuremmat kotikuntakorvausten, kasvaneiden varhaiskasvatuksen tulojen ja muiden yhteistoimintatulojen osalta. Perusopetuksen talousarvion toimintakateen ylitys oli 146 047 € ja varhaiskasvatuksen 20 260 €. Kirjasto- ja kulttuuritoimi, hyvinvointipalvelut sisältäen kansalaisopisto ja musiikkiopistopalvelut eivät käyttäneet koko budjettiaan, joten poikkeamaa koko tulosalueelle suunniteltuun jäi 119 866 €.

Varhaiskasvatuksen tehtäväalue**Vastuuhenkilö: varhaiskasvatusvastaava****Toiminta-ajatus**

Varhaiskasvatus muodostaa joustavan lasten päiväkotihoidon, perhepäivähoidon ja kotihoidon kokonaisuuden. Varhaiskasvatuksessa lapsilla on aikaa leikkiä, opetella ja harjoitella yhdessä uusia ikä- ja

kehitystasoaan vastaavia taitoja. Kaikilla on oikeus avoimeen, rehelliseen ja toiset huomioonottavaan vuorovaikutukseen suvaitsevaisuuden ja luottamuksen ilmapiirissä. Tasa-arvoisuus, oikeudenmukaisuus ja lapsilähtöisyys ovat tärkeitä periaatteita. Lapsilla on mahdollisuus kasvaa, kehittyä ja oppia turvallisessa, välittävässä ja läsnäoloa korostavassa toimintaympäristössä. Varhaiskasvatus on kunnan lakisääteistä toimintaa.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittari	Toteuma
Varhaiskasvatuslaki	Laki voimaan 1.9.2018. Laki edellyttää pedagogisen osaamisen lisäämisen päiväkotiryhmiin. Opettajien määrä 2/ryhmä. Lain velvoitteen täyttäminen: muutetaan vapautuneen lastenhoitajan toimi varhaiskasvatuksen opettajan viraksi.	Irtisanoutuneen lastenhoitajan vakanssi muutettu varhaiskasvatuksen opettajan tehtäväksi. Saukkojen ryhmässä kaksi opettajaa vuonna 2019.
Varhaiskasvatusta järjestetään asiakaskeskeisesti ja joustavasti Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	Odotusaika hakemuksen jättämisestä *kasvatukselliset syyt 7 vrk *työllistyminen, opiskelu 14 vrk *muu syy 60 vrk Laadittu kaikille säännöllisesti päivähoidossa oleville lapsille.	Varhaiskasvatuspaikat ovat järjestyneet joustavasti lyhyellä odotusajalla. Varhaiskasvatussuunnitelmien tekeminen on ollut lain mukaista.

Lasten päivähoito Talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	49 625		49 625	61 954	-12 329
Toimintamenot	-553 153		-553 153	-566 742	32 588
Toimintakate	-483 528	0	-483 528	-503 788	20 259
Laskennalliset kustannukset	0		0	-751	751
muut laskennalliset erät				-17 338	17 338
Tehtäväalueen tulos	-483 528		-483 528	-521 877	38 349
Ulkoinen toimintakate	-437 228			-402 122	-35 106

Tehtäväalueen toimintakateen toteuma (sisältää ostot ateriapaleuilta ja toimitilan vuokran) ylitti talousarvion 20 259 euroa.

Määrälliset tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Päiväkodin läsnäolopäivät	4 383	3729,5	3889	5586	6104
0 – 6 vuotiaista hoitopaikkaa tarvitsevien määrä (0-6 v./paikkaa tarvitsevat)	72/53 (74 %)	41	47	53	44
Päiväkodin läsnäolopäivän hinta, €*)	77,0	93,0	73,10	64,07	54,14
Päiväkodin kustannukset €/kk/0-6	390,8	704,9	504,00	562,73	625,92
Kustannukset €/hoidossa ollut lapsi	6 370,0	8458,8	6048,20	6 752,74	7511,03
Perhepäivähoidon läsnäolopäivät	671,0	462,0	580,00	480	32
läsnäolopäivän hinta, €)	66,9	101,3	72,76	96,35	264,85
Perhepäivähoidon kustannukset €/hoidettava	11 215	11 702	8439,73	11562,45	2825,10
Kotihoidontuen kuntalisä	9 978	9 120	11 352	13 488	12576

Toiminta vuonna 2019

Varhaiskasvatuspalveluja on saanut vuoden 2019 aikana Ristijärvellä päiväkotia Saukonsilmussa tai perhepäivähoidossa. Kunnallisia perhepäivähoitajia on toiminut kunnassamme tammikuun loppuun saakka yksi. Yksityisiä toimijoita kunnassamme ei ole ollut.

Helmikuun alusta perhepäivähoitaja siirrettiin päiväkotiin lastenhoitajaksi, koska perhepäivähoidon paikat eivät täyttyneet ja perhepäivähoitaja pystyi auttamaan lisääntyneen vuorohoidon tarvetta olemalla yhtenä vuorontekijänä. Perhepäivähoitaja on suorittanut pätevöitymisen varhaiskasvatuksen lastenhoitajaksi vuoden 2019 aikana.

Päiväkotia on toiminut jatkettulla aukiololla maanantaista sunnuntaihin, ollen avoinna asiakkaista lähtevistä tarpeista klo 5.30-21 välillä vuoden 2019 aikana. Vuorohoitoa varanneita oli viime vuoden aikana yhteensä 15 lasta.

Vuosi 2019 toimitettiin väistötiloissa Keskuskoululla ja toimintakulttuuri saatiin vakiinnutettua niihin tiloihin toimivaksi. Asiakaslähtöinen ja lakisääteinen toiminta on palvellut asiakasperheitä parhaalla mahdollisella tavalla.

Innostusta henkilökuntaan toi tieto uusista toimitiloista päiväkodille. Toimintojen ohessa henkilöstö on osallistunut uuden päiväkodin suunnittelutyöhön yhteistyössä Siklan suunnittelijoiden kanssa. Lisäksi tarjouspyyntöjä ja suunnitelmia uuden päiväkodin kalustamiseksi tehtiin Lekolarille ja Woodille. Suunnittelutyö käynnistettiin hyvissä ajoin jo kesän 2019 aikana, jotta kerittiin mieltä tarkasti päiväkodin todelliset tarpeet ja mieltä suunnitelmallisesti investointirahan käyttö.

Uusi varhaiskasvatuslaki edellyttää pedagogiseen johtamiseen paneutumista ja toiminnan kehittämistä tätä kautta. Esimiehen työmäärän helpottamiseksi ja vuorohoidon lisääntyneeseen tarpeeseen vastaimiseksi päiväkodilla on ollut vuonna 2019 lisäresursseja käytössä. Kevällä 2019 yksi määräaikainen työntekijä ja syksyllä päiväkodilla on työskennellyt lastenhoitajan koulutuksen omaava koulunkäynnin ohjaaja. Lisäksi hyväksi koettua yhteistyötä koulun iipin henkilökunnan kanssa jatkettiin. Tämä on tuonut suuren helpotuksen toiminnan organisointiin.

Varhaiskasvatuslaki edellyttää myös erityistä kasvatusta, hoivaa ja opetusta tarvitseville lapsille varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluiden käyttämistä. Vuonna 2019 palvelu on ostettu Varhaiskasvatuksen erityisopettaja Sari von Zansenilta. Hän on käynyt päiväkodista lähteneistä tarpeista johtuen kerran kuukaudessa Ristijärvellä.

Päiväkotia Saukonsilmu oli mukana pilottipäiväkotina Lukukummi-hankkeessa. Lukukummi-hanke on ollut kirjaston ja varhaiskasvatuksen yhteinen hanke lukutaidon edistämiseksi. Hankkeen tavoitteena on ollut tukea lukemisen edistämistä varhaiskasvatuksessa, liittyen elinikäisen oppimisen teemaan. Kainuun kuntien varhaiskasvatusryhmistä on yhteistyössä kuntien varhaiskasvatusvastuullisten kanssa valikoitu pilottiryhmiä, jotka saivat lukukummin vierailuille.

Vuonna 2019 koko henkilökunta osallistui Varhaiskasvatus messuille. Vuorohoitoseminaarissa Kajaanissa kävi varhaiskasvatuksen lastenhoitajat, Varhaiskasvatus vastaava kävi Opetushallituksen Varhaiskasvatuspäiviltä sekä AVI:n maksuttomissa koulutuksissa. Kainuun alueen Varhaiskasvatusjohtajien verkosto kokoontui kolme kertaa vuoden 2019 aikana keskustelemaan ajankohtaisista asioista. Lisäksi kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa ja yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja aloittivat Aikopan järjestämän

pitkäkestoisen koulutuksen, joka tuo ammatillista osaamista henkilöstölle. Koulutus jatkuu vuoden 2020 puolelle ja koulutus on osallistujille maksutonta (OPH:n hankerahoitus). Vuoden 2019 aikana on suosittu maksuttomia koulutuksia.

Syksyn 2019 aikana TaHe ohjelmistojen muuttuminen toi mukanaan suuren työpanoksen vaatineen ohjelmistojen opettelemisen sekä Skype-koulutukset varhaiskasvatus vastaavan osalta.

Opetustoimi / Perusopetuksen tehtäväalue

Vastuhenkilö: Rehtori / Sivistyspäällikkö

Toiminta-ajatus

Ristijärveltä juuret ja kantavat siivet lapsille ja nuorille tulevaisuuteen! Kunnan ainoana esi- ja perusopetusta antavana oppilaitoksena tuotamme palvelut mahdollisuuksien mukaan kaikille kunnan oppivelvollisuusikäisille lapsille ja nuorille. Järjestämme perusopetusta yhteistyössä Hyrynsalmen ja Suomussalmen kuntien kanssa. Yhteistyö kaikkien Kainuun kuntien kanssa mahdollistaa oppilaillemme psyko-sosiaaliset peruspalvelut sekä oppimisen erityisen ja tehostetun tuen palvelut. Opetushenkilöstön täydennyskoulutus suunnitellaan yhteistyössä Kainuun kuntien kesken. Peruslähtökohtana on ihmisen kunnioitus ja kasvatusrakkaus. *Meillä on teällä hyvä elleä – nyt ja tulevaisuudessa!*

Toiminta vuonna 2019

Perusopetus on jatkanut toimintaansa väliaikaisesti kutistuneissa tiloissa ja väistöliikkeen vaikutukset alkavat näkyä selkeästi mm. kouluruokailussa, liikunnan ja musiikin sekä erityisopetuksen tilan puutteina ja joidenkin oppiaineiden opetussuunnitelmien luovina toteutuksina. Opetussuunnitelman tarkka toteuttaminen ja talousarviovuodelle asetetut tavoitteet eivät ole toteutuneet kaikkien oppiaineiden osalta.

Erityisopetuksen määrän kasvu on yhteinen muutos koko Suomessa. Omassa kunnassamme se näkyy pienryhmä opetuksen tarpeen kasvuna ja uusien koulunkäynninohjaajien tarpeena. Myös oppilashuollollinen moniammatillinen yhteistyö vie entistä enemmän opetushenkilöstön aikaa ja voimavaroja. Ajan ilmiönä on tunnistettava kasvatusvastuun siirtyminen huoltajilta yhteiskunnalle, koululle ja varhaiskasvatukselle. Se ohjaa perusopetuksen resurssien keskittymistä entistä enemmän opetuksesta kasvatukseen. Koululla on toiminut lukuvuonna 2019 -2020 erityisluokanopettaja pienryhmässä ja se on ollut ehdottoman hyvä ratkaisu 11-vuotiseen perusopetukseen kuuluvien oppilaiden osalta. Heillä ei ole ollut yhtään sairaalajaksoa lukuvuoden aikana. Toisaalta oppilashuoltoa ovat kuormittaneet erityisen ja tehostetun tuen piirissä olevien oppilaiden laaja-alainen tuen tarve.

Myönteisenä kehityksenä voidaan pitää erityisesti yläkoulun oppilaiden motivoituminen omasta hyvinvoinnistaan huolehtimiseen ja heidän keskuudessaan vallitseva myönteinen ilmapiiri jatko-opintoihin suuntautumisessa.

Vuonna 2019 opetushenkilöstön täydennyskoulutus on järjestetty osallistumalla Kainutlaatuinen- opettaja tapahtumaan lokakuussa 2019 ja erityisopetukseen painottuvilla ainekohtaisilla opinnoilla.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti vuonna 2019 on 25,37 %. Kunnan omarahoitusosuus vuonna 2019 on 3.524,51 euroa asukasta kohden. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden laskenta perustuu kunnan valtionosuustehtävien laskennallisiin kustannuksiin, sisältäen mm. esi- ja perusopetuksen Kotikuntakorvaus määräytyy kuntien ja muiden opetuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksen toteutuneiden kustannusten perusteella erikseen 6-, 7–12- ja 13–15-vuotiaille. Valtiovarainministeriö vahvistaa kotikuntakorvauksen laskennan perusteena olevan kotikuntakorvauksen perusosan vuosittain. Kotikuntakorvauksen perusosa vuonna 2019 on 6.600,17 euroa. Ristijärven kunnalle maksetaan kotikuntakorvauksia kolmesta oppilaasta ja kunta maksaa niitä yhdestä oppilaasta.

Perusopetuslain 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden perusrahoituksen lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää rahoitusta opetuksen järjestäjälle. Vuonna 2019 muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten opetukseen vammaisoppilaiden yksikköhinta 18.649,82/oppilas. Ristijärven kunnassa heille tarkoitettuun opetukseen saatava valtionosuuden summa on ollut 74 599,28 €.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2019

Määrälliset tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Opetushenkilöstö 1.8.	12	11	11	11	11
* yhteiset Hyrynsalmella	2	2	2	2	2
* etäopettajat Suomussalmelta ja Puolangalta	1	2	1	1	0
Avustajat (2 määräaik.)*	4	4	4-6	6	5
Oppilasmäärä (painotettu)	99	99	103	105	100
- esikoulussa	11	9-10	12	10	10
- joista kuljetusoppilaita	45	51	57	n. 52	51

toteumaluvut tilanteesta 31.12.9

Yleistä henkilöstöresursseista:

Yhteistyötä Hyrynsalmen kunnan kanssa on tehty biologia- maantieteen, historia-yhteiskuntaopin sekä äidinkielen aineenopettajan opetuksen osalta. Venäjän kielen opetus etäopetuksena Suomussalmelta jatkuu vielä kevätlukukauden 2019 loppuun asti. Opetushenkilöstön määrään vaikuttaa 11-vuotisen oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden lukumäärä ja heidän yksilölliset avustamistarpeensa, sekä muuta erityistä ja tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden lukumäärä. Erityisesti nämä tukea tarvitsevien oppilaiden määrät ovat kasvaneet viime vuosina selkeästi. Opetushenkilöstössä on luku- vuonna 2018-19 ja 2019-2020 yksi määräaikainen opettaja.

Laadulliset ja toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Mittari	Toteuma
Hyvinvoinnin nostaminen keskiöön esi- ja perusopetuksessa – Mens sana in corpore sano ja Liikkuva koulu sekä kerhohankkeet tukena	Oppilaiden tietoisuus terveistä elintavoista käytännön toiminnassa ja valinnoissa: *Kasvisten ja salaattien syönti lisääntynyt v. 2018 tasosta *Vakavasti ylipainoista määrä vähentynyt *8. luokan oppilaille tehtävästä laajaan terveystarkastukseen osallistuneiden määrä kasvanut *Omasta terveydestä kiinnostumisen määrä kasvanut *Opetusmenetelmien kehittymisen toiminnallisemmiksi *Kehityskeskustelut, työhyvinvointi lisääntynyt	Oppilaat ovat varsinkin yläluokilla entistä motivoituneempia omasta hyvinvoinnistaan huolehtimiseen ja tietoisia terveellisistä elämäntavoista. 8. luokan laajaan terveystarkastukseen ovat osallistuneet lähes kaikki Opetusmenetelmien toiminnallisuutta on lisätty tietoisesti ja määrällisesti. Isoissa yhdysluokissa on ollut suurimmat haasteet sen toteuttamisessa. Kehityskeskustelut käyty kaikkien kanssa, rehtorin läsnäolo opetushenkilöstön kanssa lisääntynyt ja luottamus kasvanut.
Turvallisen toimintaympäristön luominen perusopetukseseen	Oppilaiden ja henkilöstön turvallisuuden tunne on parantunut syksyn 2018 tasosta. Toimintaympäristö on henkisesti ja fyysisesti turvallinen. Mittaustapa: Halmeri -kysely	Pienopetusryhmän aloitettua syksyllä 2019 yleinen turvallisuus koulussa on kasvanut. Kun koulu saa omat tilansa takaisin myös fyysisesti, hyvinvointi lisääntyy huomattavasti oman ruokasalin ja liikuntasalin myötä.

Opetustoimi, talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	55 290		55 290	80 241	-24 951
Toimintamenot	-1 304 256		-1 304 256	-1 475 254	170 998
Toimintakate	-1 248 966	0	-1 248 966	-1 395 013	146 047
Laskennalliset kustannukset poistot	-23		-23	-114	91
muut laskennalliset erät					
Tehtäväalueen tulos	-1 248 988		-1 248 988	-1 395 286	146 298
Ulkoisen toimintakate	-1 007 988			-1 108 838	100 851

Opetuksen henkilöstömenot ylittivät 68 650 €. Muut merkittävimmät ylitykset aiheutuivat oppilasruokailusta (52 792 €) ja oppilaskuljetuksista (22 351 €).

Toimintakate sisältää hankkeiden (14 kpl) yhteenlasketun toimintakatteen 64 483 €.

Taloudelliset tunnusluvut

	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Nettokustannukset, €/oppilas	12 799	12 593	12 074	11 986	13 054
Tuottavuus, tuntia / 1000 €	12	12	12	11	13
Opetustunnin hinta*), €	103	104	104	103	92
Opetuskustannukset €/opp.	6 889	9 393	9 476	8 407	9 016
Kuljetuskustannukset / k-oppilas	3 062	2 434	2.487	2 604	2455
Koko sivistystoimen nettokustannukset (opetus- ja kulttuuritoimesta luku 2017 kuntien avainluvut) €/asukas **	837	866	1 429	1 521	1 657,60

*) Käyttökustannukset netto / tuntia ilman esiopelusta.

Tilastokeskuksen julkaisemien avaintietojen mukaan opetus- ja kulttuuritoimen menot €/asukas ovat koko maassa 1 996,00 €.

Tilastokeskuksen opetuksen ja oppilashuollon tunnuslukujen mukaan vuonna 2019 Hyrynsalmen kunnan kustannukset 9.-vuotisen oppivelvollisuuden piirissä olevasta oppilaasta olivat 16 848,00 €, Puolangalla 15 190,00 € ja Ristijärvellä 13 054,00 €. Majoitus ja kuljetus kuluihin käytettiin Hyrynsalmella/ oppilas 3 507,00 €, Puolangalla 4 639,00 € ja Ristijärvellä 2 455,00 €. Silti Ristijärvelläkin kuljetuskustannukset ovat nousseet aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Laskennallisen ruokailun hinta / oppilas oli Hyrynsalmella 4,78 €, Puolangalla 4,85 € ja Ristijärvellä 5,23 €. Meillä ruokailun hinnassa näkyvät selkeästi poikkeusjärjestelyt, joilla perusopetuksen ruokailua on hoidettu viimeiset kaksi lukuvuotta.

Meillä opetustuntien hintaa korottavat suhteessa pieni oppilasmäärä yhdistettynä suureen määrään erityistä ja tehostettua tukea tarvitsevat oppilaat. Opetustunnin kustannukset/ oppilas ovat Hyrynsalmella 63,00 €, Puolangalla 89,00 € ja meillä 92,00 €. Opetuskustannuksissa näkyvät myös pidentyn oppivelvollisuuden (11-vuotta) oppilaat. Vaikka he saavat valtion tukea korotettuna, Vuoden 2020 talousarvioon on raamitettu opetustunteja nykyistä vähemmän.

Kirjaston ja kulttuurin tehtäväalue

Vastuhenkilö: kirjasto- ja kulttuurivastaava

Kirjaston tarkoituksena on tuottaa sen käyttäjille yhdenvertaiset mahdollisuudet elämän eri tilanteista selviämiseen, itsensä kehittämiseen ja henkiseen virkistytymiseen sekä toimia kulttuurisena kohtaamispaikkana. Kulttuuritoimen tarkoituksena on kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen taiteen ja kulttuurin keinoin yhdessä Lasten ja nuorten kulttuurikeskus Kulttuurin ja Ristijärven kulttuuritapahtuma ry:n kanssa.

Toiminta vuonna 2019

Kirjaston kävijämäärä kasvoi edellisvuodesta runsaalla tuhannella osittain omatoimikirjaston myötävaikutuksesta. Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueellinen eKirjasto tuotti kirjastolle 1147 e-aineistolainaa,

mikä on 60 % edellisvuotista enemmän. Ryhmäkäyntejä keskuskoulun oppilaille järjestettiin viikoittain lukuvuoden aikana. Kirjasto ja varhaiskasvatus olivat mukana Kainuun Lukukummi – dialogisen lukemisen

kehittäminen varhaiskasvatuksessa -hankkeessa. Aikuisten lukupiiri kokoontui kuukausittain.

Vuoden aikana kirjastossa, Kyläkaivolla ja Katvelassa toteutettiin yhteensä 10 näyttelyä. Kevään aikana kirjastossa vieraili nukketeatteri PikkuKulkuri sekä lastenmuusikko Pentti Rasinkangas. Virtaalaa järjestettiin alakoululaisille Teatteri Mukamaksen Hölmöläiset-esitys sekä syksyllä Kajaanin kaupunginteatterin ensi-ilta Merirosvo Morgan ja kapteeni Hulkkonen. Aikuisille esitettiin Virtaalassa dokumenttielokuva Rata. Teatteri Tien lastennäytelmä nähtiin Pyrylän pihalla heinäkuussa. Kirjasto/kulttuuritoimi oli osallisena Pohjois-Pohjanmaan liiton Vesivoiman kulttuuriperintö -kyläillan järjestelyissä, kunnan järjestämässä mökkilästäpahtumassa sekä Ämmäinviikon että VeisuuVestivaalin järjestelyissä. Ämmien julkistamisessa oli mukana Ristijärven kulttuuritapahtuma ry. Lisäksi yhteistyö Kulturan kanssa toi koululle Taikkeri-taidekasvatustaukut, toivekartoituksen nuorille sekä Parkour-harjoituksen. Kirjasto toteutti Kulturan ideoiman Pehmojen yön.

Kirjasto- ja kulttuuri Talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	1 320		1 320	2 310	-990
Toimintamenot	-136 038		-136 038	-141 274	5 236
Toimintakate	-134 718	0	-134 718	-138 964	4 246
Laskennalliset kustannukset: muut erät				-4 787	4 787
Tehtäväalueen tulos	-134 718		-134 718	-143 751	9 033

Toimintakatteen ylitys johtuu toimitilavuokrasta, joka on toteutunut 5 935 € arvoitua suurempana.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Mittari/Toteutuminen
Yhteisöllisyys	Tapahtumat eri ikäryhmille	Neljä teatterivierailua, lastenkonsertti, lukupiirit lapsille ja aikuisille, elokuva- ja kulttuuriperintöiltä aikuisille, 9+1 näyttelyä, nuorille toivekartotus, Taikkeri-laukut ja Parkour-harjoitus
Käyttäjälähtöisyys	Käyttäjäpalautteen kerääminen	jatkuvaa, vuorovaikutteista
Kirjaston palvelukyky	Aineiston uudistaminen >400 kirjaa/1000 as >50 lehteä/1000 as >50 muuta aineistoa/1000 as	530 44 40
Kirjaston käyttöaste	>46 % asukkaista	40 %
Lainojen määrä	> 15 lainaa / asukas	14.4/asukas
Toiminnan taloudellisuus	Kustannukset €/as < 80 €	111,87€

Määrälliset tunnusluvut	TP17	TP 2018	TP2019	Kainuu 2018*
Lainojen määrä / as	13,8	13,5	14,4**	15,6
Kirjastokäynnit / as	7,8	8,0	9,4	7,7
Käyttömenot, netto €/as	98,7	102,5	111,9	59,6

Opetus- ja kulttuuriministeriön tilasto 2018.*

V. 2019 lisäksi e-aineistolainoja 1147 kpl, jotka eivät suoraan näy Lainojen määrä/as -tilastossa.**

Käyttömenoissa kirjaston lisäksi kulttuuri, jonka osuus 2 337 €. Kirjaston menot/asukas 110,05 €.

Hyvinvointipalvelut

Vastuuhenkilö: sivistyspäällikkö ja vapaa-aikaohjaaja

Toiminta-ajatus

Hyvinvointipalvelujen tarkoituksena on tuottaa ristijärveläisille kansalaisopiston ja musiikkiopiston palvelut sekä laadukkaita liikunta- ja nuorisopalveluja.

Hyvinvointipalvelut Talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0	3 423	3 423	3 070	353
Toimintamenot	-121 575	-6 547	-128 122	-77 082	-51 040
Toimintakate	-121 575	-3 124	-124 699	-74 012	-50 687
Laskennalliset kustan- nukset muut laskennalliset erät				-1 366	1 366
Tehtäväalueen tulos	-121 575	-3 124	-124 699	-75 378	-49 321

Talousarviomuutos: Vaka- ja ikäväki voimissaan –hanke. Muutos on toteutettu tehtäväalueiden välisillä sisäisillä määräaahasiirroilla.

Tehtäväalueiden osuus toimintakatteesta 74 012 €

Liikunta- ja ulkoilu sekä nuorisotoimi	45 880 €
Kansalaisopisto	26 377 €
Musiikkiopisto	1 755 €

Tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Mittari/Toteutuminen
Kuntalaisten osallistaminen hyvinvointia lisääviin hankkeisiin	Yleisötapahtumien osallistujamäärät <30 osallistujaa *kiinnostus omaa hyvinvointia kohtaan kasvanut Terveyskyselyjen tulos: hyvinvointiluvut ovat kasvaneet	Yleisötapahtumien mm. Korpikansa seikkailee terveystutkimuksissa osallistujia yli 30.
Laaja-alainen nuorisotoiminta	Nuorille on järjestetty erilaisia tapahtumia (mm. liikuntakerhot) Nuorisotalon toiminnan lisäksi Nuorisotalo avoinna 3 päivänä viikossa / yhteistyö 4h:n kanssa	Kunnan nuorisotoiminta on järjestetty väliaikaisesti seurakunnan tiloissa. Nuoret eivät tunne paikkaa omakseen ja kävijämäärät ovat vähentyneet. Disco illat erityisen suosittuja (50hloa/ilta).
Aktiivinen osallistuminen yhteistyötahojen koulutuksiin ja palavereihin sekä uusimman tiedon jalkauttaminen kuntaan	Ristijärveltä edustus maakunnallisessa nuorisovaltuustossa Aktiivinen osallistuminen yhteistoimintaan Nuorisovaltuuston ja vanhusneuvoston sekä kunnan päättäjien välinen yhteistyö toimivaksi *Etsivä nuorisotyö lakisäateisellä tasolla *Säännöllinen yhteistyö toteutunut * Valtakunnallisiin palvelun laatua ja saavutettavuutta koskeviin kyselyihin vastattu (mittareita tuottavat kyselyt) *Nuorisovaltuustoa ja vanhusneuvostoa on kuultu säännöllisesti	Ristijärveltä on edustus maakunnallisessa nuorisovaltuustossa. Kunnan nuorisovaltuusto on osallistunut aktiivisesti tilaisuuksiin, jossa on pyydetty nuorten mielipiteitä mm. joukkoliikenteen tilasta Kainuussa. Etsivänuorisotyön kanssa kuukausittain yhteistyöpalaverit. Nuorisotoimen ja vanhusneuvoston esille tuominen ja tunnetuksi tekeminen eri tapahtumissa.

Toiminta vuonna 2019

Kansalaisopisto ja musiikkiopisto

Kansalaisopisto

Ristijärvellä toteutetut kurssit

Pääasiallinen sisältö	toteutuneet tunnit
Kuvataide	178,00
Käsi- ja taideteollisuus	353,00
Maatila- ja metsätalous	12,00
Musiikki	141,61
Terveys, liikunta ja urheilu	304,95*
Muu koulutus	6,00
Tunnit yhteensä	1074,61
- joista kokonaan Ristijärven osuus	995,48

- * = puolet allastunneista luetaan Paltamon osaksi eli 384,08 – 79,13 =304,95h

Kansalaisopisto pyrkii järjestämään ja kehittämään opetustaan ristijärveläisten toiveiden mukaisesti. Vuonna 2019 toteutumatta jäi osa kursseista, lähinnä liian pienen ennakkoon ilmoittautumisten vuoksi. Kansalaisopiston bruttomenot olivat 432 876 , joista valtionosuutta oli 226.605. Näiden erotus oli 206 271. Tuloja, ilman Ristijärven maksuosuutta, oli 51 969 joten nettotulos on 154 302. Kunnan budjettiin vuodelle 2019 oli varattu kansalaisopiston toimintaan 40 500 ja kulut olivat 26.377..

Toteutuneen opetustunnin nettohinta oli 27,21 ja Ristijärven opetustuntien hinta oli yhteensä 20 951. Maksoimme ennakkona 25 000 ja tasausmaksuna vuodelta 2018 1073 € eli yhteensä 26 073.

Musiikkiopisto

Musiikkiopisto järjestää viikoittain opetusta Ristijärvellä. Musiikkiopiston toimintaan oli varattu 3 300. Vuonna 2019 Ristijärven toimipaikassa on ollut yhteensä 4 pääaineen oppilasta ja opettajina ovat toimineet Eeva Hartemaa, Sanna Kilpeläinen, Minna Tuhkala sekä Elena Vaskinova. Opetusaineina on ollut piano, klassinen laulu, pop/jazz laulu ja viulu. Kamarikuoron toimintaan osallistui 4 oppilasta. Kuoron tunteja ei ole otettu huomioon toimipaikan tuntikiintiössä. Toimipaikassa on pidetty 127,06 opetustuntia.

Konsertteja ei ole järjestetty Ristijärvellä vähäisen oppilasmäärän vuoksi. Budjettiin oli varattu musiikkiopiston menoihin 3300 ja kulut olivat 1.754,

Vapaa-aikatoimi

Vuonna 2019 vapaa-aikatoimi on järjestänyt ohjattua liikuntaa peruskoululaisille sekä ikäihmisille. Lisäksi vapaa-aikatoimi on yhteistyössä yhdistysten (4H-yhdistys ja MLL) kanssa järjestänyt kerho- ja leiritoimintaa, nuorisotilan toimintaa ja discoja. Nuorisotilan siirryttyä väliaikaisesti seurakunnantiloihin on näkynyt kävijämäärässä. Nuoret eivät ole tunteneet paikkaa omakseen vahvan uskonnollisuuden takia. Tästä syystä nuoret odottavat omaa paikkaa Willa Wanhan rakennuksesta. Vapaa-aikatoimi on vastannut ja huolehtinut kunnan nuorisovaltuusto toiminnasta ohjaamalla nuoria. Vapaa-aikatoimi on ollut mukana kunnan nuorten edustajien kanssa maakunnallisessa nuorisovaltuustossa edustamassa Ristijärveä. Vapaa-aikatoimi on ollut mukana myös Nuorten Kainuu – hankkeessa yhdessä muiden Kainuun kuntien kanssa.

Vapaa-aikatoimi on järjestänyt yhteistyössä Kainuun Liikunnan ja paikallisten yhdistysten kanssa kuntalaisille maksuttomia terveystarkastuksia ja jakanut tietoa hyvinvoinnin ja terveyden merkityksestä. Vapaa-aikatoimi sai käynnistettyä kunnassa Voimaa Vanhuuteen – hankemallin, jossa pyritään

vaikuttamaan kotona asuvien ikäihmisten hyvinvointiin ja terveyteen. Tässä hankkeena aloitetussa toimintamallissa on tehty tiivistä yhteistyötä Kainuun Soten kanssa. Toiminnalla on pyritty kehittämään +75 vuotiaiden kotona asuvien ikäihmisten lihaskuntoa ja tasapinoa ja pyritty näin ennalta ehkäisemään ikäihmisten kaatumistapaturmia.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Määrälliset tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Saukkovaaran laturetki, osallistujat	75	110	108	60	50
Saukon Selkä – vaellus, osallistujat	70	250	100	103	125
Nuokkarin kävijämäärä / ilta	16	15	10	9	4

TEKNISTEN PALVELUJEN PALVELUALUE

Vastuuhenkilö: Tekninen päällikkö

Toiminta-ajatus

Teknisen toimen tehtävänä on huolehtia rakennetun ympäristön toimivuudesta, turvallisuudesta ja yhdyskuntarakenteen kehittämisestä niin, että asuin- ja elinympäristö muodostavat esteettisen, turvallisen, terveellisen ja viihtyisän kokonaisuuden.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2019

Tavoite	Mittari	Toteuma
Talousarviossa toimintaan varattujen määrärahojen riittävyys	Toteutunut toimintakate *palvelut on tuotettu talousarviossa toimintaan kohdistetuilla resursseilla	Toteutunut toimintakate oli 195 491 € parempi kuin talousarviossa
Henkilöstön ammattitaidon ylläpito	Koulutuspäivät / hlö Henkilökunta osallistuu koulutuksiin tavoitteen (2 pv/v) mukaisesti	Ei ulkopuolisia koulutuspäiviä, vain uusien ohjelmien vaatimia etäyhteyksikoulutuksia
Henkilöresurssien riittävyys	Henkilöstön määrä suhteutettu toiminnan toteuttamisen edellyttämälle tasolle	toteutettu määräaikaisen vähentämisellä

Talous tekninen palvelualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	1 114 928		1 114 928	1 318 484	-203 556
Toimintamenot	-1 508 431		-1 508 431	-1 516 496	8 065
Toimintakate	-393 503	0	-393 503	-198 012	-195 491
Laskennalliset kustannukset					
poistot	-446 191		-446 191	-457 941	11 750
arvonalentumiset				-7 256	7 256
poistoeron vähennys					
muut laskennalliset erät				-14 126	14 126
Palvelualueen tulos	-839 694		-839 694	-674 829	-164 865
Ulkoisen toimintakate	-661 392		-661 392	-478 482	-182 910

Ulkoiset toimintatuotot toteutuivat 138 379 € talousarviossa arvioitua suurempina.

Hallinto, Rakentaminen ja ympäristö**Vastuhenkilö: tekninen päällikkö**

Rakennus- ja ympäristötoimen toiminta-ajatuksena on ohjata rakentamista lakien ja muiden säädösten mukaisesti huomioiden Ristijärven kunnan maaseutumaiset ominaispiirteet. Tavoitteena on ohjata uudis- ja korjausrakentamista valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti energiatehokkaita ratkaisuja noudattaen.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Talous Rakentaminen ja ympäristö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	14 700		14 700	17 871	-3 171
Toimintamenot	-72 599		-72 600	-69 510	-3 090
Toimintakate	-57 899	0	-57 899	-51 639	-6 260
Laskennalliset kustannukset					
muut laskennalliset erät				-1 819	1 819
Tehtäväalueen tulos	-57 899		-57 899	-53 458	-4 441

Rakennusvalvonta ja muut luvat

Maankäytön ja rakennuslain mukaisten sekä muiden kiinteistö-, maa-aines- tai ympäristöalaa koskevien lupien myöntäminen ja lupaehtojen toteutumisen valvonta, sekä muu toimialaan liittyvä valvonta ja neuvonta.

Luvat	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Myönnetyt luvat yhteensä, joista	48	45	37	52	52	49
* asuinrakennukset	2	1	0	1	2	1
* as.rak. laajennus tai muutos	0	2	4	2	1	3
* rivitalot ja paritalot	0	0	0	0	0	
* muut rakentamisen luvat	19	42	18	33	47	*) 45
* poikkeamisluvat				5	4	
* liikerakennusluvat					2	
Maa-aineslupien valvontakäynnit				0	0	

*) Sisältää maisematyöluvat 4 kpl ja rakennuksen purkulupia 2 kappaletta.

Tonttikauppa

Vuoden 2019 aikana myytiin kolme määräalaa ilman rakennusoikeutta lisämaaksi. Valmistelussa on ollut useita tonttikauppoja ja yksi kauppa on toteutunut vuoden 2020 puolella.

Ympäristöhallinto

Ympäristöhallinnon toimiala sisältää ympäristönsuojelulain sekä ympäristöterveydenhuollon edellyttämän työvoiman, palvelun ja valvonnan järjestäminen, lausuntojen antaminen sekä viranomaistehtäviä. Ympäristöhallinnon tehtävät on hoidettu omana työnä.

Tiet ja kiinteistöt**Vastuhenkilö: Tekninen päällikkö****Toiminta-ajatus**

Ristijärven kunnan hallinnassa olevien katujen, teiden ja muiden alueiden kunnossapitäminen kustannustehokkaasti niin, että ne ovat turvallisia käyttää sekä kunnan omistamien ja hallinnoimien

kiinteistöjen suunnitelmallinen ylläpito taloudelliset resurssit huomioiden. Tavoitteena on oikea-aikainen kunnossapito, jossa pyritään energiataloudellisiin ratkaisuihin. Liikuntapaikkojen ja puistojen sekä yleisten alueiden kunnossapito suoritetaan niin, että paikat ovat esteettisiä, viihtyisiä ja turvallisia käyttää.

Talous, tiet ja kiinteistöt	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	1 100 228		1 100 228	1 264 297	-164 069
Toimintamenot	-1 317 235		-1 317 235	-1 301 417	-15 818
Toimintakate	-217 007	0	-217 007	-37 120	-179 887
Laskennalliset kustannukset					
poistot	-401 017		-401 017	-409 259	8 242
arvon alentumiset				-5 118	5 118
poistoeron vähennys					
muut laskennalliset erät				-12 307	12 307
Tehtäväalueen tulos	-618 024		-618 024	-461 299	-158 725

Toimintakate (-37 120 €)

Tulosityksikkö	Toteutuma	Poikkeama ta:oon
Hallinto	-96 872	-7 016
Tiet, kadut	-91 670	19 170
Alueiden hoito	-34 143	1 110
Kiinteistöt	42 762	-115 698
Metsien hoito (nettotulo)	33 109	16 891
Kaukolämpö	103 530	-92 180
Vesihuolto	6 164	-2 164

Yksitysteiden hoito

Kunta avustaa tiekunnalle / vakitukselle asukkaalle tien kunnossapidosta aiheutuvista kustannuksista kunnanhallituksen määrittämän % -osuuden. Avustusta maksetaan yksitysteiden kunnossapitokustannuksiin. Avustusten maksuperusteet ovat vuodelta 2018.

Tavoite	Mittari	Toteuma
Kunnan hallinnoimien teiden kustannustehokas ja tasokas hoito	arjen turvallisuus, liukastumisvahinkoja 0 kpl. *huolellinen kunnossapito *ei liukkauden aiheuttamia tapaturmia tai liikennevahinkoja kunnan hoidettavilla alueilla	Toteutui vahinkojen osalta hyvin, ei korvattavia vahinkoja
Kiinteistöjen tehokas käyttö	Käyttösuunnitelmat *kelvottomia rakennuksia puretaan purkus suunnitelman ja talousarvion määrärahojen mukaisesti	Toteutettiin suunnitellun mukaisesti purun osalta. Käyttösuunnitelmista ei kirjallista dokumenttia ja ovat osin vielä tekeillä.
Kaukolämpöverkoston hyötysuhteen parantaminen	Hukkaprocentti >15 % *vanhat kaukolämpömittarit uusittu	Ei toteutunut. Hukkaprocentti 20. Kaukolämpömittarit uusimatta.

Yksityisteiden tieavustukset ja hoitokustannukset

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Avustukset	59 875	60 186	32 398	37 201	44 662	22 442
Hoitokustannukset	11 818	11 986	6 191	12 874	6 971	12 141

Taulukossa esitetystä avustusmäärästä maksettiin kotitalouksille 15 555 euroa. Maksettujen avustusten määrä väheni 49,75 % edellisestä vuodesta. Vähentyminen johtui ainakin osaksi siitä, että avustusten maksuajankohta on muuttunut ja täten vaikuttaa kustannuksiin. Taajama-alueen ja muiden asemakaava-alueiden teiden hoitokustannukset olivat 57 087 euroa (ei sisällä poistoja).

Kiinteistöhoito

Kiinteistöhoito käsittää kunnan omistamien tai hallinnassa olevien kiinteistöjen hoitamisen ja ylläpidon, sekä kunnossapidon vuosisuunnitelmien ja pitkän aikavälin kunnostus- ja peruskorjaussuunnitelmien laatimisen (kuntoarviot, PTS).

Lisäksi kiinteistöhoitoon kuuluu kiinteistöhoitosopimusten tekeminen ja niihin liittyvien sitoumusten toteuttaminen, kiinteistönomistajalle kuuluvan vaaran vastuun hoitaminen sekä kiinteistöjen käyttäjien opastaminen.

Väistöiloista ollaan pääsemässä palvelukeskuksen valmistumisen myötä pois ja näin väistöilojen vuokratulot ovat pienemässä.

Metsien hoito

Vuoden 2019 talousarvion mukainen metsän myyntuoton arvio oli 75 000 euroa. Myyntituottoja toteutui 51,1 % budjetoidusta. Osa tehdyistä kaupoista siirtyi hakattavaksi vuoden 2020 puolella.

Metsien hoidon kulut olivat 8 316 euroa. Kuluihin sisältyvä kunnan maksettavat teiden käytön osuusmaksut 1 107 euroa. Eniten maksettiin Pihlajavaaran yksityisten osuuksia, 631 euroa.

Lämmönjakelu

Kaukolämmön myyntitulot olivat 386 015 euroa ja toimintakulut 281 900 euroa.

Lämpöä myytiin kunnan omille kiinteistöille 179 575 euron edestä. Omien kiinteistöjen osuus tuloista oli 46,5 % eli vain 0,3 % vähemmän kuin edellisenä vuotena.

Lämmönjakelun tuotto 2015 – 2019

Vuosi	Tuotto yhteensä, €	josta omat kiinteistöt, %
2015	325 004	48,9
2016	391 514	48,9
2017	384 214	47,9
2018	372 340	46,8
2019	386 015	46,5

Vesi- ja viemärihuolto

Kunnan hoidossa olevat vedenottamot sijaitsevat Hietaniemen alueella (Kemilä) sekä Putkosjärven asuinalueella. Hietaniemen alueen veden laatu on pysynyt vakaana.

Määrälliset tunnusluvut	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kaukolämmössä olevat kiinteistöt (lkm)	34	34	34	34	34	35
Tuotettu lämpö, MWh	5070	5070	5205	5299	5108	5167

Tehtäväalue **Urheilualueet ja liikuntapaikat**
Vastuuhenkilö **Tekninen päällikkö**

Tehtäväalue sisältää maastoliikuntapaikat, yleiset virkistysalueet ja Osuuskunta Seniorisillalle vuokratun liikuntatalo Virtaalan kiinteistökulut.

Hiihtolatuksen kunnossapidon osalta tehtiin kokonaissopimus, jolla alueen ladut pyritään pitämään hiihdettävässä kunnossa. Lisäksi osallistutaan jääladun kustannuksiin, jonka lähtökohtaisesti toteuttaa yksityinen henkilö talkootyönä. Latujen käyttöä pyritään mittaamaan mahdollisuuksien mukaan.

Talous, urheilualueet ja liikuntapaikat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0		0	36 316	-36 316
Toimintamenot	-118 597		-118 597	-145 568	26 971
Toimintakate	-118 597	0	-118 597	-109 252	-9 344
Laskennalliset kustannukset					
poistot	-43 974		-43 974	-48 682	4 708
arvonalentumiset				-2 137	2137
Tehtäväalueen tulos	-162 571		-162 571	-160 072	-2 499

Tehtäväalueen kirjanpitoon sisältyy Sotkamon kunnan hallinnoima kuntien yhteinen Kamoremoottorikelkkareittihanke. Toimintatuotot sisältävät Ristijärven kunnan osuuden hankerahoituksesta. Hankkeen menot sisältyvät toimintamenoihin.

Tehtäväalue: **Asuminen**
Vastuuhenkilö **Kehittämispäällikkö**

Toiminta:

Toiminnan tarkoituksena on Ristijärven kunnan asuntotoimeen liittyvien palvelujen tuottaminen sekä asumisviihtyvyyden ja muiden asumisedellytysten parantaminen sekä Ristijärven Vuokratalot Oy:n ja kunnan asuntotoimen toiminnan yhteensovittaminen.

Kunnan omistama Ristijärven Vuokratalot Oy hallinnoi 56 asuinhuoneistoa. Kunnan suoraan omistaman kiinteistön Aholantie 30 peruskorjaus aloitettiin syksyllä. Keväällä 2020 kiinteistöön valmistuu 12 asuntoa, jotka on mitoitettu kysyntää vastaaviksi. Ennakkokiinnostus huoneistoja kohtaan on ollut yllättävän vilkasta huolimatta siitä, että asuntoja ei juuri ole vielä markkinoitu.

Asukasvalinnoista päättää kehittämispäällikkö. Vuokra-asuntojen keskimääräisistä enimmäisvuokrista päättää Ristijärven kunnanhallitus.

Yrityskiinteistöjen vuokraamisesta päättää kunnanhallitus siltä osin kuin tehtävää ei ole siirretty viranhaltijalle. Määräaikaisesta vuokrauksesta päättää kunnanjohtaja.

Ristijärven kunta ei pysty vastaamaan yritysten toimitilakyselyihin enempää kuin toimisto- ja myyntitilakyselyihinkään. Willa Wanhan tilat ovat joko liian syrjässä tai muutoin sopimattomat sellaisenaan.

PALVELUALUE: MAASEUTUHALLINTO**Vastuhenkilö: lomituspäällikkö****Toiminta-ajatus**

Maaseututoimi vastaa maaseutuelinkeinojen hallintotehtävistä ja maaseutuelinkeinojen kehittämisestä sekä maatalousyrittäjien ja turkistarhaajien lomituspalveluista. Maaseutuelinkeinoviranomaiselle säädettyjen tehtävien hoitamisesta on ollut vuoden 2012 alusta lukien yhteistoimintasopimus Puolangan kunnan kanssa.

Ristijärven kunta vastaa maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä Melan kanssa tehdyn toimeksiantosopimuksen mukaisesti paikallisyksikön alueella, johon kuluvat Ristijärven lisäksi Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka ja Suomussalmi.

Lomituspalvelujen tarkoituksena on turvata maatalousyrittäjien toiminta yrittäjien vuosilomien ja sijaisapujen aikana. Lisäksi järjestetään tuettua maksullista lomittaja-apua mahdollisuuksien mukaan.

Ristijärven paikallisyksikkö hoitaa turkistuottajien lomitukset koko Kainuun alueella lukuun ottamatta entistä Vuolijoen aluetta.

Toiminta vuonna 2019

Maaseutuviranomaisen tehtäviä hoitava maaseutussihteeri työskentelee Ristijärvellä kaksi päivää viikossa maanantaisin ja tiistaisin.

Lomitushallinnossa työskenteli vuoden aikana kolme vakituista henkilöä: lomituspäällikkö ja kaksi vakituista johtavaa lomittajaa sekä lisäksi osa-aikainen, määräaikainen palvelusihteeri.

Lomitushallinto on keskitetty Ristijärvelle. Paltamossa ja Puolangalla on puolikas toimistopäivä neljän viikon välein ja Suomussalmella joka toinen viikko.

Maaseutuelinkeinojen kehittäminen hoituu projektien kautta.

Lomitushallinnon kustannukset olivat 183.318 € ja valtionkorvaus oli 193.219,32 euroa. Maatalouslomitustoiminnan toimintakulut olivat 1 866 106,30 euroa ja turkistuottajien lomituskulut 7 917,43 euroa. Valtionkorvaus kattaa maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelulain mukaisesti toteutetuista palveluista aiheutuvat nettokustannukset.

Lomitettujen päivien määrä väheni enemmän kuin milloinkaan aikaisemmin. Vähennys oli 2 102 päivää eli 18,7 % edellisestä vuodesta. Vuosilomapäivien lomituspäivien väheni 14,3 % ja sijaisapupäivien 25,8 %. Tuetun maksullisen lomittaja-avun käyttö väheni 9,1 %.

Maaseutupalvelut Talous	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	2 422 614		2 422 614	2 073 644	348 970
Toimintamenot	-2 459 849		-2 459 849	-2 084 214	-375 635
Toimintakate	-37 235	0	-37 235	-10 570	-26 665
Laskennalliset kustan- nukset					
*vyörytyserät	0		0	-3 679	3 679
Tehtävääalueen tulos	-37 235		-37 235	-14 249	-22 986

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Tiedottamisen ja koulutuksen järjestäminen maaseutuyrittäjille yhteistyössä yhteistyötahojen kanssa	Vähintään yksi / vuosi omassa kunnassa	Toteutui. Samassa veneessä-tilaisuus
Järjestetään lomituspalvelut lainmukaisina kattavasti ja tasapuolisesti ammattitaitoisen henkilöstön avulla	* keskimäärin enintään 0,5 pv alle laissa mainitun rajan, vähintään 25,5 pv/yrittäjä * vähintään 90 % sijaisapupyynnöistä toteutettu * tuetun maksullisen lomittaja-avun keskimääräinen käyttö ylittää edellisen vuoden tason (pv/yrittäjä)	*Ei toteutunut, 24,56 pv/yritt. *Toteutui. * Toteutui (+0,15 pv)
Asiakkaat tyytyväisiä saamiinsa lomituspalveluihin	Asiakastytyväisyyskyselyssä * lomittajien ammattitaidosta saatu arvosana vähintään 4 * lomitushallinnon palveluista yleisarvosana vähintään 4	Asiakastytyväisyyskyselyä ei suoritettu.
Henkilöstön työhyvinvoinnin ja työssäjaksamisen parantaminen	Sairauspoissaolo -% alle vuoden 2018 tason	*Ei toteutunut (+2,48 %)
Lomituspalvelut järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti	* lomitusaika/ky poikkeaa enintään 10 % valtakunnallisesta keskiarvosta * lomituspäivän nettohinta ilman matkakustannuksia poikkeaa enintään 10 % valtakunnallisesta keskiarvosta	*Ei vertailuaineistoa saatavissa vielä

Määrälliset tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Toteutuneet lomituspäivät	13 291	11 224	11 311	11 235	9.133
Nettokustannukset €/pv	157,28	170,04	169,12	166,95	168,73
Lomituspalvelujen käyttäjiä	240	219	198	188	166
Lomitettavat päivät/käyttäjä					
- maatalouslomitus	55,4	51,5	57,4	59,9	55,7
- turkistuottajienlomitus	28,0	28,0	28,0	28,0	18,0

Henkilöstö/Maaseututoimi	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Vakinaiset viranhaltijat 31.12.	1	1	1	1	1
Määräaikaiset viranhaltijat 31.12.	-	-	-	-	-
Vakinaiset työsuhteiset 31.12.	44	44	44	43	40
Määräaikaiset työsuhteiset (vuoden aikana)	56	48	47	49	24
Tilapäiset (vuoden aikana)	56	54	55	52	54
Yhteensä	157	147	147	145	119

LUPA- JA VALVONTALAUTAKUNTA

Lautakuntaan kuuluu viisi jäsentä. Lautakunnan toimialana ovat rakentamisen viranomaispalvelut, luvat, valvonta ja neuvonta, sekä toiminta ympäristönsuojeluviranomaisena.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-3 500		-3 500	-789	-2 711
<i>Toimintakate</i>	-3 500		-3 500	-789	-2 711
Kokonaiskustannus	-3 500		-3 500	-789	-2 711

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittari ja sen tavoitearvo	Toteutuminen
Ilman lupaa rakennettujen rakennusten saaminen lupakäytännön piiriin	Lupakäytännön piiriin on saatu 20 luvatonta rakennusta / vuosi	Ei toteutunut
Asiakkaan odotusajan lyhentäminen ja palvelun laadun parantaminen	Lupahakemukset on saatu käsittelyyn viikon kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta Asiakasneuvonta	Ei toteutunut. Toteutui hyvin.
Myönnettyjen rakennuslupien mukaisen rakentamisen toteutumisen seuranta	Toteuma-aste (aloitettu/keskeytetty/valmis/rauennut) 4 – 10 tarkastusta / viikko	ei toteutunut

Lautakunta ei kokoontunut vuoden 2019 aikana.

2.1.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Mukana sisäiset tulot ja menot, ei vyörytyseriä

	TA 2019	TA- muutokset	TA muut. jäik. 1 - 12.2019	Tot. 1 -12.2019	TA - Tot. 2019
	EUR			EUR	EUR
MYYNITUOTOT	2 931 164		2 931 164	2 729 525	201 639
MAKSUTUOTOT	384 500		384 500	417 747	-33 247
TUET JA AVUSTUKSET	74 108		74 108	96 196	-22 088
Vuokratuotot	676 978		676 978	758 703	-81 725
Muut toimintatuotot	45 550		45 550	101 832	-56 282
MUUT TOIMINTATUOTOT	722 528		722 528	860 535	-138 007
TOIMINTATUOTO	4 112 300		4 112 300	4 104 004	8 296
HENKILÖSTÖKULUT	-4 441 695		-4 441 695	-4 160 334	-281 361
PALVELUJEN OSTOT	-9 108 125		-9 108 125	-9 293 201	185 076
AINEET, TARVIKKEET J	-630 197		-630 197	-662 988	32 791
AVUSTUKSET	-241 840		-241 840	-241 881	41
Vuokrat	-364 462		-364 462	-376 539	12 078
Muut toimintakulut	-39 759		-39 759	-24 067	-15 692
MUUT TOIMINTAKULUT	-404 221		-404 221	-400 607	-3 614
TOIMINTAKULUT	-14 826 078		-14 826 078	-14 759 010	-67 068
TOIMINTAKATE	-10 713 778		-10 713 778	-10 655 006	-58 772
Kunnan tulovero	3 755 000		3 755 000	3 658 470	96 530
Kiinteistövero	809 000		809 000	836 631	-27 631
Osuus yhteisöveron t	488 000		488 000	455 891	32 109
VEROTULOT	5 052 000		5 052 000	4 950 993	101 007
Yleinen valtionosuus	6 068 340		6 068 340	6 316 303	-247 963
Opetus- ja kulttuuri	-273 480		-273 480	-265 018	-8 462
VALTIONOSUJEDET	5 794 860		5 794 860	6 051 285	-256 425
KORKOTUOTOT	18 300		18 300	8 927	9 373
MUUT RAHOITUSTUOTOT	4 100		4 100	20 658	-16 558
KORKOKULUT	-37 000		-37 000	-28 089	-8 911
MUUT RAHOITUSKULUT	-480		-480	3 598	-4 078
RAHOITUSTUOTOT JA -K	-15 080		-15 080	5 093	-20 173
VUOSIKATE	118 002		118 002	352 364	-234 362
SUUNNITELMAN MUKAISE	-453 245		-453 245	-460 746	7 501
ARVONALENTUMISET				-7 996	7 996
POISTOT JA ARVONALEN	-453 245		-453 245	-468 742	15 498
TILIKAUDEN TULOS	-335 242		-335 242	-116 378	-218 865
VARAUSTEN JA RAHASTO	74 000		74 000	74 161	-161
TUOSLASKELMA -ilman	-261 242		-261 242	-42 217	-219 026
Vyörytyseriät, Tulot				84 793	-84 793
Vyörytyseriät, Menot				-84 793	84 793
KUNNAN TUOSLASKELMA	-261 242	0	-261 242	-42 217	-219 026

Verotulojen tilitykset 2019	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	3 755 000	3 755 000	3 658 470	96 530
Osuus yhteisöveron tuotosta	488 000	488 000	455 891	32 109
Kiinteistövero	809 000	809 000	836 631	-27 631

+ alitus, - ylitys

Verotettavan tulon kehitys (Lähde: verohallinto)

Vuosi	Tulovero-%	Ansiotulo 1 000 €	Verot. ansiot. väh. jälkeen 1 000 €	Efektii- vi- nen vero-%	Muutos, % verot. ansiotulo	Kunnallis- vero 1 000 €
2012	19,75	26 042	17 288	12,14	+ 4,44	3 161
2013	21,00	26 593	17 865	13,22	+ 3,34	3 513
2014	21,00	27 222	18 397	13,54	+ 4,63	3 693
2015	21,50	26 965	18 382	13,79	+ 0,56	3 718
2016	21,50	26 704	18 431	13,73	- 4,06	3 669
2017	21,50	26 981	18 375	13,30	-0,30	3 588
2018	21,50	27 207	18 573	13,36	1,08	3 635
2019	21,50	27 159	18 595	13,34	0,12	3 624

Lähde verotulot: Verohallinto, vuosi 2019 arvio. Maksettava kunnallisvero=vähennysten jälkeen jäävä vero. Maksettava vero on ao. verotusvuodelta. Kunnalle maksettavat tilitykset kertyvät useammalta vuodelta.

Lähde Efektiiivinen veroaste: Kuntaliitto

Kiinteistöveroprosentit 2019

Vakituinen asuinrakennus	0,55
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,15
Voimalaitosrakennus	3,10
Yleishyödyllisessä käytössä oleva rakennus	0,00
Yleinen kiinteistövero	1,10

Kiinteistöveron laskennallinen tuotto Lähde: verohallinto

	2015	2016	2017	2018	2019
Vakituinen asuinrakennus	147 041	144 923	145 993	143 456	145 553
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	91 370	123 159	123 643	122 488	125 111
Voimalaitosrakennus	428 193	455 236	448 193	419 674	420 708
Yleishyödyllisessä käytössä oleva rakennus	0	0	0	0	0
Rakentamaton rakennuspaikka	497	497	497	0	497
Yleinen kiinteistövero	109 965	96 979	96 348	50 134	42 423
Maa- ja metsätalous		16 820	16 152	14 623	13 127
Maapohjat yhteensä				67 975	68 224
Yhteensä	777 065	837 614	830 826	818 351	835 643
Maksuunpantu vero	775 697	719 303	833 458	820 379	841 028
Toteutunut verotuotto	770 679	810 000	825 651	817 890	836 631

Yhteenlaskettu laskennallisen kiinteistöveron määrä kasvoi 2,1 % ja 17 292 euroa edellisestä vuodesta. Toteutunut verotuotto puolestaan kasvoi 2,3 % ja 18 741 euroa.

Valtionosuudet

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	5 123 370		5 123 370	5 186 320	-62 950
Verotulotasaus	944 970		944 970	949 983	-5 013
Harkinnanvarainen korotu	0		0	180 000	-180 000
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-273 480	0	-273 480	-265 018	-8 472
Yhteensä	5 794 860		5 794 860	6 051 285	-256 435

Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset kirjataan toimintatuloihin ja -menoihin, joten ne eivät sisälly edellä esitettyyn kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen.

Valtionosuuksia kirjattiin 256 435 euroa enemmän, kuin mitä talousarviossa oli. Ristijärven kunnalle myönnettiin harkinnanvaraista valtionosuutta 180 000 euroa.

2.1.4 Investointiosan toteutuminen

	TA muutosten jälkeen 2019	Tot 1 - 12/2019	TA - TOT 2019	Lisätiedot
	EUR	EUR	EUR	
Päiväkoti	-40 000	-27 043	-12 957	kaluston hankinta
Aholantie 30:n vuokratalo	-600 000	-247 683	-352 317	kesken 31.12.2019
Kaavatiet, valaistuksen uusiminen	-10 000	-6 902	-3 098	
Tiet Pajuniemi	-30 000	-34 959	4 959	
*Tulot, Pajuniementie		7 798	-7 798	
Toteuma, netto	-30 000	-27 161	-2 839	
Oumo-hanke	-12 000	-33 114	21 114	
Tulot, Ouma-hanke		21 524	-21 524	
Toteuma, netto		-11 590	-410	
S-marketin risteys (kaavatiet)	-20 000	-17 600	-2 400	
Terveyskeskuksen keittiö		3 333	-3 333	alv-palatus
Terveyskeskus, myyntitulo	634 000		634 000	toteutuu v. 2020
Tytäryhteisöosakkeet ja -osuudet, hankinta	-30 000		-30 000	ei toteutunut
Tytäryhteisöosakkeet ja -osuudet, tulot	30 000		30 000	ei toteutunut
Muut osakkeet ja osuudet		-13 966	13 966	Kainuun meren työterveys
Muut pitkävaikutteiset menot	-20 000			
*TAHE-projekti		-9 888		kesken
*Dynasty 10:n hankinta		-2 825		kesken
Pitkävaikutteiset menot yht.	-20 000	-12 713	-7 287	
Maa- ja vesialueiden hankinta	-50 000	-9 000	-41 000	
Maa- ja vesialueiden myyntitulot	50 000	800	49 200	
Maa- ja vesialueiden myynti (Kemilä)		21 900	-21 900	
Maa- ja vesialueiden myynti yhteensä	50 000	22 700	27 300	
Irtaimiston hankinta	-10 000	0	-10 000	ei käytetty
Investoinnit yhteensä	-108 000	-347 624	239 624	

Maa- ja vesialueet: vaikutus tasearvoon 8 209 €.

2.1.5 Rahoitusosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma 2019	Poikkeama
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Vuosikate	118 002	0	118 002	352 364	-234 362
Satunnaiset erät				0	0
Tulorahoituksen korjauserät	233		233	-21 909	-13 001
TOIMINNAN RAHAVIRTA	118 235	0	118 235	330 455	-212 220
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		0			
Investointimenot	-821 695		-821 695	-399 647	-422 048
Rahoitusosuudet investointimenoihin				29 322	-29 322
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	714 000		714 000	22 700	691 300
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-107 695		-107 695	-347 624	239 929
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	10 540	0	10 540	-17 169	6 629
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	227 000	0	227 000		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	27 000		27 000	24 640	2 360
Antolainasaamisten lisäykset	-10 000		-10 000	0	-10 000
Antolainasaamisten vähennykset	37 000		37 000	24 640	12 360
LAINAKANNAN MUUTOKSET	200 000	0	200 000		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	850 000		850 000	800 000	50 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-650 000		-650 000	-505 000	-145 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos				250 000	-250 000
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET	0	0	0	0	0
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				116 875	-116 875
Toimeksiant. varojen ja po:n muutos				0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0		0	0	0
Saamisten muutos	0		0	-29 417	29 417
Korottomien velkojen muutos	0		0	146 293	-146 293
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	227 000	0	227 000	686 515	-459 515
RAHAVAROJEN MUUTOS	237 540	0	237 540	669 346	-431 806
Rahavarat kauden lopussa	1 588 440		1 588 440	2 026 688	-438 248
Rahavarat 1.1.	1 350 900		1 350 900	1 657 342	-306 442

2.1.5 Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

		Määrärahat						Tuloarviot						
Sito- vuus*) N/B	Alkup. Ta	Ta:n muutos	Ta muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama		Alkup. Ta	Ta:n muutos	Ta muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	euroina		
KÄYTTÖTALOUSOSA														
A.	Keskusvaaliik	N	-4 630	0	-4 630	-7 756	3 126	2 500	0	2 500	4 893	-2 393		
B.	Kunnanvaltuusto	N	-25 380	0	-25 380	-11 819	-13 561	0	0	0	0	0		
C.	Tarkastustoimi	N	-11 020	0	-11 020	-9 324	-1 696	0	0	0	0	0		
D.	Kunnanhallitus	N	-14 785 048	0	-14 785 048	-14 730 111	-54 937	4 109 800	0	4 109 800	4 099 110	10 689		
E.	Lupa- ja valvontalautakunta	N												
	Yhteensä		-14 826 078	0	-14 826 078	-14 759 010	-67 068	4 112 300	0	4 112 300	4 104 003	8 296		-10 655 007
TULOSLASKELMAOSA														
*	Verotulot	B	0	0	0	0	0	5 052 000	0	5 052 000	4 950 993	101 007		64
*	Valtionosuudet	B						5 794 860	0	5 794 860	6 051 285	-256 425		
*	Korkotulot	B						18 300	0	18 300	8 926	9 374		
*	Muut rah.tulot	B						4 100	0	4 100	20 658	-16 558		
*	Korkokulut	B	-37 000	0	37 000	-28 089	-8 911							
*	Muut rah. Kulut	B	-480	0	-480	3 598	-4 078							
	Yhteensä		-37 480	0	36 520	-24 491	-12 989	10 869 260	0	10 869 260	11 031 862	-162 602		352 364
Tulorahoituksen korjaus														
INVESTOINTIOSA														
	Maa- ja vesialueet	N	-50 000	0	-50 000	-9 000	-41 000	50 000	0	50 000	22 700	27 300		
	Hallinto- ja laitosrakennukset	N	-600 000	0	-600 000	-247 683	-352 317	634 000	0	634 000	0	634 000		
	Maa- ja vesirakenteet	N	-71 695	0	-71 695	-92 575	20 880	0	0	0	29 322	-29 322		
	Koneet ja kalusto	N	-50 000	0	-50 000	-27 043	-22 957	0	0	0	0	0		
	Osakkeet ja osuudet	N	-30 000	0	-30 000	-13 966	-16 034	30 000	0	30 000	0	30 000		
	Muut pitkävaikuttiset menot	N	-20 000	0	-20 000	-12 713	-7 287	0	0	0	0	0		
	Alv-palautus, keittiö	N						0	0	0	3 334	-3 334		
	Yhteensä		-821 695	0	-821 695	-402 980	-418 715	714 000	0	714 000	55 356	658 644		-347 624

	Sito- vuus*) N/B	Määrärahat				
		Alkup. Ta	Ta:n muutos	Ta muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
RAHOITUSOSA						
Antolain. muutokset						
Antolainasaamisten lisäys	B	-10 000	0	-10 000	0	-10 000
Antolainas.vähennys	B					
Lainakannan muutoks.	B					
Pitkäaik.lainojen lisäys	B	-650 000	0	-650 000	-505 000	-145 000
Pitkäaik.lainojen vähennys	B					
Lyhytaik. lainojen muutos	N					
Oman pääoman muut.	B				0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen						
		-660 000		660 000	-505 000	-155 000
Vaikutus maksuvalm.						
YHTEENSÄ		-16 345 253	0	-16 271 253	-15 691 481	-579 772

N=sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B=bruttomääräraha/-tuloarvio

	Tuloarviot				
	Alkup. Ta	Ta:n muutos	Ta muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
	37 000	0	37 000	24 640	12 400
	850 000	0	850 000	800 000	50 000
	0	0	0	250 000	-250 000
	887 000	0	887 000	274 640	62 400
	16 582 560	0	16 582 560	15 465 861	566 738
	-237 307		-311 307	225 620	13 034
	16 345 253	0	16 271 253	15 691 481	579 772

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

VUOSI 2019
Tilikausi 1.1. - 31.12.2019

Tuloslaskelma

Rahoituslaskelma

Tase

Konsernin tuloslaskelma

Konsernin tase

Konsernin rahoituslaskelma

Tilinpäätöksen liitetiedot

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä

3. Tilinpäätösosa**3.1 TULOSLASKELMA**

	1.1.-31.12.2019		1.1.-31.12.2018	
TOMINTATUOTOT	3 424 766,31		3 945 558,40	
Myyntituotot	2 324 547,27		2 782 077,58	
Maksutuotot	415 563,61		479 278,20	
Tuet ja avustukset	96 196,29		107 083,06	
Vuokratuotot	467 238,52		443 747,86	
Muut toimintatuotot	121 220,62	3 424 766,31	133 371,79	3 945 558,49
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-4 160 333,55		-4 380 332,20	
Palkat ja palkkiot	-3 129 813,02		-3 275 210,07	
Henkilösivukulut	-1 030 520,53		-1 105 122,13	
Eläkekulut	-895 012,09		-932 978,02	
Muut henkilösivukulut	-135 508,44		-172 144,11	
Palvelujen ostot	-9 085 002,72		-9 187 670,37	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-483 412,74		-475 389,40	
Avustukset	-241 880,78		-247 675,95	
Vuokratulot	-85 075,34		-71 216,84	
Muut toimintakulut	-24 067,41	-14 079 772,54	-205 596,82	-14 567 881,58
TOIMINTAKATE		-10 655 006,23		-10 622 323,09
Verotulot	4 950 992,56		4 815 986,53	
Valtionosuudet	6 051 285,00		5 777 154,00	
Rahoitustuotot ja -kulut	5 092,98			
Korkotuotot	8 926,62		9 604,05	
Muut rahoitustuotot	20 657,72		7 129,50	
Korkokulut	-28 089,07		-31 682,23	
Muut rahoituskulut	3 597,71	11 007 370,54	-11 362,28	10 566 829,57
VUOSIKATE		352 364,31		-55 493,52
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman muk. poistot	-460 746,16		-478 986,56	
Arvonalentumiset	-7 996,03	-468 742,19	-87 046,28	-566 032,84
TILIKAUDEN TULOS		-116 377,88		-621 526,36
Poistoeron lisäys (-)				
Poistoeron vähennys (+)		74 160,97	74 166,61	
Poistoeron lis.tai väh. yht.				
Varausten vähennys (+)				
Varausten ja rah. Muutos				74 166,61
Tilikauden yli-/alijäämä		-42 216,91		-547 359,75

3.2 RAHOITUSLASKELMA

	1.1.- 31.12.2019		1.1.- 31.12.2018	
Toiminnan rahavirta	330 454,93		-68 494,20	
Tulorahoitus				
Vuosikate	352 364,31		-55 493,52	
Tulorahoituksen korjaukset	-21 909,38		-13 000,68	
Investointien rahavirta				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-399 646,67		-154 313,07	
Rahoitusosuudet investointeihin	29 322,33		13 955,53	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	22 700,00		29 000,00	
Investointien rahavirta	-347 624,34		-111 357,54	
Toiminnan ja investointien rahavirta		-17 169,41		-179 851,74
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset	24 640,00		70 532,95	
Antolainasaamisten lisäykset	0,00		15 686,00	
Antolainasaamisten vähennys	24 640,00		54 846,95	
Lainakannan muutokset	545 000,00		-430 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	800 000,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähenn.	-505 000,00		-530 000,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	250 000,00		100 000,00	
Oman pääoman muutokset	0,00		0,00	
Muut maksuvalmiuden muutokset	116 875,35		723 246,89	
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,00		1 781,53	
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00		0,00	
Saamisten muutos	-29 417,31		191 773,24	
Korottomien velkojen muutos	146 292,66		529 692,12	
Rahoituksen rahavirta		686 515,35		363 779,84
Rahavarojen muutos	669 345,94		173 928,10	
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	2 026 688,18		1 357 342,24	
Rahavarat 1.1.	1 357 342,24		1 183 414,14	

3.3 TASE

VASTAAVA	2019	2018
A PYSYVÄT VASTAAVAT	9 956 402,34	10 080 250,81
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	0,00
II Aineelliset hyödykkeet	6 952 540,60	7 065 714,67
1. Maa- ja vesialueet	1 175 816,12	1 167 606,74
2. Rakennukset	4 653 326,76	4 953 226,67
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	830 059,89	911 988,17
4. Koneet ja kalusto	32 941,64	30 754,21
5. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	260 396,19	2 138,88
III Sijoitukset	3 003 861,74	3 014 536,14
1. Osakkeet ja osuudet	2 006 273,40	1 992 307,80
2. Muut lainasaamiset	937 588,34	962 228,34
3. Muut saamiset	60 000,00	60 000,00
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
1. Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
2. Lahjoitusrah.er.katteet	11 070,31	8 866,86
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 522 396,25	1 823 633,00
I Vaihto-omaisuus		
2. Valmiit tuotteet/Tavarat	0,00	0,00
II Saamiset	495 708,07	466 290,76
Pikäaikaiset saamiset	26 994,14	41 508,97
1. Lainasaamiset muilta	26 994,14	41 508,97
Lyhytaikaiset saamiset	468 713,93	424 781,79
1. Myyntisaamiset	318 723,63	330 792,98
2. Lainasaamiset	21 595,91	21 774,00
3. Muut saamiset	59 256,63	34 476,92
4. Siirtosaamiset	69 137,76	37 737,89
III Rahoitusarvopaperit	737 204,19	729 441,97
1. Osakkeet ja osuudet	1 009,20	1 009,20
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	736 194,99	728 432,77
IV Rahat ja pankkisaamiset	1 289 483,99	627 900,27
VASTAAVA YHTEENSÄ	12 489 868,90	11 912 750,67

Tase

VASTATTAVAA	2019	2018
A OMA PÄÄOMA	4 672 664,81	4 714 881,72
I Peruspääoma	3 399 863,95	3 399 863,95
II Ed tilikausien yli/alijäämä	1 315 017,77	1 862 377,52
III Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-42 216,91	-547 359,75
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
VARAUKSET	873 235,62	947 396,59
1. Poistoero	331 414,58	405 575,55
2. Vapaaehtoiset varaukset	541 821,04	541 821,04
C PAKOLLISET VARAUKSET	0,00	0,00
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	15 366,17	13 162,72
1. Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
2. Lahjoitusrah.pääomat	15 366,17	13 162,72
E VIERAS PÄÄOMA	6 928 602,30	6 237 309,64
I Pitkäaikainen	3 240 094,25	2 960 094,25
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 505 000,00	2 225 000,00
2. Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
3. Lainat muilta luotonantajilta	576 487,25	576 487,25
4. Pitkäaikaiset saadut ennakot muilta	158 607,00	158 607,00
II Lyhytaikainen	3 688 508,05	3 277 215,39
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	2 070 000,00	1 805 000,00
2. Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
3. Ostovelat	371 961,91	279 435,30
4. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	69 801,75	75 428,61
5. Siirtovelat	1 176 744,39	1 117 351,48
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	12 489 868,90	11 912 750,67

Konsernilaskelmat**KONSERNIN TULOSLASKELMA**

	2019	2018
Toimintatuotot	12 567 506,40	13 055 239,81
Valmistus omaan käyttöön		
Toimintakulut	-22 851 608,51	-23 192 527,91
Osuus osakkuusyht.voitosta (-tappiosta)	5 820,56	-865,13
TOIMINTAKATE	-10 278 281,55	-10 138 153,23
Verotulot	4 943 740,94	4 808 474,55
Valtionosuudet	6 051 285,00	5 777 154,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 686,33	7 117,72
Muut rahoitustuotot	27 893,53	12 852,52
Korkokulut	-42 799,02	-41 618,64
Muut rahoituskulut	-19 944,62	-26 910,90
Vuosikate	684 580,61	398 916,02
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-812 514,07	-793 922,69
Arvonalentumiset	-7 996,03	-88 202,57
Satunnaiset erät	0,00	-758,66
Tilikauden tulos	-135 929,49	-483 967,90
Tilinpäätössiirrot	2 447,67	1 693,81
Tilikauden verot	-8 140,08	0,00
Vähemmistöosuudet	-3 770,26	0,00
Tilikauden alijäämä	-145 392,16	-482 274,09

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	12 859 316,18	11 956 159,60	OMA PÄÄOMA	4 524 480,79	4 681 888,06
Aineettomat hyödykkeet	118 894,88	113 873,42	Peruspääoma	3 399 863,95	3 399 863,95
Aineettomat oikeudet	82 076,98	80 357,08	Muut omat rahastot	29 450,68	31 332,48
Muu pitkävaikutteiset men-	36 817,64	28 282,05	Ed. tilik. yli-/alijäämä	1 250 691,63	1 732 965,72
Ennakkomaksut	0,26	5 234,29	Korj. ed.tilikak. yli-/alijäämään	-10 133,31	
			Tilikauden yli-/alijäämä	-145 392,16	-482 274,09
Aineelliset hyödykkeet	12 301 747,12	11 419 555,09	Vähemmistöosuus	15 205,77	0,00
Maa- ja vesialueet	1 199 315,56	1 191 106,27			
Rakennukset	6 352 236,72	6 787 975,51	PAKOLLISET VARAUKSET	175 953,77	244 852,66
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 007 570,21	1 075 944,91	Muut pakolliset varaukset	175 953,77	244 852,66
Koneet ja kalusto	288 751,89	342 292,10			
Ennakkomaksut ja kesken-			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	149 014,33	119 499,36
eräiset hankinnat	3 453 872,65	2 022 236,30			
Sijoitukset	438 674,18	422 731,09	VIERAS PÄÄOMA	12 481 728,36	10 610 952,04
Osakkuusyhteisöosuudet	222 026,55	216 205,99	Pa Korollinen vieras pääoma	6 974 386,13	5 463 119,20
Muut osakkeet ja osuudet	96 275,85	73 568,52	Pa Koroton vieras pääoma	158 607,00	158 607,00
Muut lainasaamiset	51 035,29	63 620,09	Ly Korollinen vieras pääoma	2 088 669,76	2 132 324,13
Muut saamiset	69 336,49	69 336,49	Ly Koroton vieraspääoma	3 260 065,47	2 856 901,71
			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>17 346 383,02</u>	<u>15 657 192,12</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	100 636,70	78 306,91			
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 386 430,14	3 622 725,61			
Vaihto-omaisuus	58 748,33	46 524,89			
Saamiset	1 307 959,98	1 499 302,75			
Pitkäaikaiset saamiset	42 172,13	56 672,71			
Lyhytaikaiset saamiset	1 265 787,85	1 442 630,04			
Rahoitusarvopaperit	737 911,19	730 148,97			
Rahat ja pankkisaamiset	2 281 810,64	1 346 749,00			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>17 346 383,02</u>	<u>15 657 192,12</u>			

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2019		2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	684 580,61		398 916,02	
Satunnaiset erät			-758,66	
Tilikauden verot	8 140,08			
Tulorahoituksen korjauserät	-96 628,83	596 091,86	295 126,87	693 284,23
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 761 114,50		-1 488 270,19	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	29 322,33		15 446,49	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	34 652,53	-1 697 139,64	120 297,25	-1 352 526,45
Toiminnan ja investointien rahavirta		-1 101 047,78		-659 242,22
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset			-340,37	
Antolainasaamisten vähennykset	12 584,80	12 584,80	10 129,00	9 788,63
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 040 400,00		1 133 761,82	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-514 133,07		-844 331,05	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-58 654,37	1 467 612,56	399 124,52	688 555,29
Oman pääoman muutokset		-11 443,93		
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	7 185,18		13 481,89	
Vaihto-omaisuuden muutos	-12 223,44		-4 578,80	
Saamisten muutos	186 480,70		-408 754,24	
Korottomien velkojen muutos	393 631,99	575 074,43	566 646,34	166 795,18
Rahoituksen rahavirta				
Rahavarojen muutos		942 823,86		205 896,88
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	3 019 721,83		2 076 897,79	
Rahavarat 1.1.	2 076 897,97	942 823,86	1 871 000,91	205 896,88

4 TLINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1. Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.2 Arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointeihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on hallinto- ja laitosrakennusten sekä vedenjakelu- ja viemäriverkoston poistoaikojen tarkistettu 1.1.2012 alkaen. Muutos on perustunut hyödykkeiden taloudellisen pitoajan uudelleenarviointiin.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintameno- tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno- tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty asianomaisen hyödykkeiden hankintameno- tai vähennykseksi.

4.3. Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Tuloslaskelman tai taseen esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä tilikaudesta.

Oikaisut, jotka on tehty edelliseltä tilikaudelta esitettäviin tietoihin

Aikaisempiin vuosia koskevia olennaisia virheiden oikaisuja ei ole tehty.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia olennaisia tuottoja ja kuluja ei ole kirjattu.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia tuottoja ja kuluja ei ole kirjattu.

Aikaisempia tilikausia koskevan virheen käsittely tilinpäätöksessä

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia virheitä ei ole ollut.

4.4. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevana liitetietoina on esitetty

- konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet
- selostus konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteissa ja –menetelmistä tapahtuneista muutoksista sekä muutosten vaikutuksesta konsernin toiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan;
- selostus sellaisista muutoksista konsernin rakenteessa, jotka merkittäväällä tavalla vaikuttavat konsernitaseen vertailukelpoisuuteen edelliseltä tilikaudelta laaditun konsernitilinpäätöksen kanssa. Selostus kattaa muutokset tytäryhteisöjen omistuksissa;
- konserniaktiivojen ja –passiivojen olennaiset muutokset edellisestä tilikaudesta ja selvitys niiden käsittelystä.

4.4.1 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä osakkuusyhteisö Ristijärven Vesiosuuskunta. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja veroperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomana ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisten omistusten eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmasa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmin tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöksen liitteenä esitetään perusteltu selostus, jos konsernitilinpäätöksen laatimisessa ei ole noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

4.5 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Vaalit			4 892,80	2 579,60
Kunnanvaltuusto			0,00	0,00
Kunnanhallitus				
Yleinen hallinto			353 393,77	372 776,23
Sivistystoimi			147 574,97	209 509,93
Tekninen toimi			845 261,11	911 505,73
Maaseututoimi			2 073 643,84	2 449 187,00
Muut palvelut			0,00	0,00
Toimintatuotot yhteensä	12 567 506,40	13 055 239,81	3 424 766,31	3 945 558,49

Muut palvelut: lautakunnat. Toimintatuotot esitetään ulkoisista eristä.

Verotulot

	2019	2018
Kunnan tulovero	3 658 470,14	3 554 772,42
Osuus yhteisöveron tuotosta	455 891,09	443 323,86
Kiinteistövero	836 631,33	817 800,25
Verotulot yhteensä	4 950 992,56	4 815 986,53

Valtionosuudet

	2019	2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	5 186 320,00	5 110 747,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	949 983,00	939 888,00
Harkinnanvarainen vo:n korotus	180 000,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-265 018,00	-273 481,00
Valtionosuudet yhteensä	6 051 285,00	5 777 154,00

Kunnan peruspalveluiden valtionosuus muodostuu seuraavista määräytymisperusteista ja kustannuksista

- yleisen osan määräytymisperusteet
- sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset
- esi- ja perusopetuksen sekä yleisten kirjastojen laskennalliset kustannukset
- taiteen perusopetuksen ja yleisen kulttuuritoimen määräytymisperusteet
- erityisen harvan asutuksen, saaristokuntien ja saamelaiden osuuden mukaan lisätyn valtionosuuden määräytymisperusteet

Peruspalvelujen valtionosuuden ulkopuolelle jäävä ylläpitäjäjärjestelmän mukainen valtionosuus koskee lukiota, ammatillista koulutusta ja ammattikorkeakoulua sekä muita laskennallisia valtionosuuksia, jotka eivät kuulu uudistukseen eivätkä rahoitusosuuden laskennan piiriin, mutta käsitellään yhtenä kokonaisuutena ylläpitäjäjärjestelmän ohessa. Viimeksi mainittuja ovat liikunta, nuorisotyö, kansalaisopisto, taiteen perusopetus, teatterit, orkesterit ja museot sekä aamu- ja iltapäivätoiminta.

Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset kirjataan toimintatuloihin ja –menoihin, joten ne eivät sisälly taulukossa esitettyihin valtionosuuksiin. Kotikuntakorvauksien nettosumma vuonna 2017 oli -10 517 euroa.

Palvelujen ostot

	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	23 814,21	50 321,87
Muiden palvelujen ostot	9 061 188,51	9 137 348,50
<i>Kunnan palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>9 085 002,72</i>	<i>9 187 670,37</i>

Palvelujen ostot esitetään ulkoisista eristä.

Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseen ei ole annettu avustuksia.

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutoksista

Poistonalaisten hyödykkeitten poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 28.11.2012 § 41 suunnitelman mukaisten poistojen perusteet. Uusia perusteita noudatetaan hyödykkeisiin, joista poistolaskenta alkaa 1. kerran 1.1.2012 tai sen jälkeen. Perusteiden mukaan tasa-poistoissa noudatetaan kirjjanpitolautakunnan yleisohjeen alarajaa ja menojäännös-poistoissa ylärajaa ellei kunnanhallitus jonkin hyödykkeen kohdalla perustellusta syystä muuta päättä. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeitten hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	2 vuotta
<u>Rakennukset</u>	tasapoisto	10 – 30 vuotta
* talousrakennukset		10 vuotta
* hallinto- ja laitosrakennukset		
* tehdas- ja tuotantorakennukset		
* vapaa-ajanrakennukset		20 vuotta
* asuinrakennukset		30 vuotta
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>	menojäännöspoisto	10 % – 25 %
* vesi- ja viemäriverkosto		10 %
* kadut, tiet, torit ja puistot		20 %
* kaukolämpöverkko		15 %
* ulkovalaistus		20 %
* muut maa- ja vesirakenteet, verkostot, laitteet		20 – 25 %
<u>Koneet ja kalusto</u>	tasapoisto	3 – 15 vuotta
Soranottoalueet		käytön mukaan

Vuosikuluksi kirjataan hankintamenoiltaan alle 5 000 euron hankinnat.

Selvitys tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisen varauksen muutoksista

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2018	2017
Ennallistamisvaraus 1.1.	10 918,08	10 102,08	0	0
Lisäykset tilikaudella	0,00	816,00		
Ennallistamisvaraus 31.12.	10 918,08	10 918,08		
Kierr.polttoaineen loppukäsitt.v. 1.1.	12 818,00	4 657,92	0	0
Lisäys tilikaudella	54,77	8 160,08		
Varaus 31.12.	12 872,77	12 818,00		
Potilasvahinkovakuutus 1.1.*)	221 116,58	121 704,53		
Lisäykset tilikaudella		99 412,05		
Vähennykset tilikaudella	68 953,66			
Potilasvahinkovakuutus 31.12.	152 162,92	221 116,58	0	0

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	21 909,39	13 000,68	21 909,38	13 000,68
Rakennusten luovutusvoitot				0
Muut luovutusvoitot				0
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	<i>21 909,39</i>	<i>13 000,68</i>	<i>21 909,38</i>	<i>13 000,68</i>
Muut toimintakulut				
Kiinteistöjen luovutustappiot	0	0,10		0,10
Muut luovutustappiot	0	0,00		0
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	<i>0</i>	<i>0,10</i>		<i>0,10</i>

Satunnaiset tuotot ja kulut

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Satunnaiset erät	0,00	-758,86	0,00	0,00

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2019	2018
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä		
Osinkotuotot muista yhteisöistä	2 346,68	2 196,00
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	63,79	147,72
<i>Yhteensä</i>	<i>2 410,47</i>	<i>2 343,72</i>

Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos

	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	74 160,97	-74 166,61
<i>Poistoeron muutos yhteensä</i>	<i>-74 160,97</i>	<i>-74 166,61</i>

Erittely poistoeron muutoksista

	2019	2018
Poistoero 1.1.	405 575,55	
Vähennykset tilikaudella		
*ratsastusreitti	-103,43	-103,43
* hoitokoti, peruskorjaus	-21 100,35	-21 100,36
* Ristijärven pirtti (portti)	-380,84	-380,84
* Ristijärven Pirtti (lomarakennukset)	-15 073,59	-15 073,58
* Palvelukeskus (kirjasto ja kunnantalo)	-37 502,76	-37 502,76
Poistoero 31.12.	331 414,58	405 575,55

TASEEN LIITETIEDOT**4.6 Tasetta koskevat liitetiedot****4.6.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot**

Arvonkorotuksia ei ole tehty.
Korkomenoja ei ole luettu hyödykkeen hankintamenoon.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet							Yhteensä
		Maa- ja vesialueet	Raken- nukset	Kiinteät rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Enn.m. ja keskener.h.			
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	1 167 606,74	4 953 226,67	911 988,17	30 754,21	2 138,88	7 065 714,67		
Lisäykset tilikauden aikana		9 000,00	0	94 713,91	21 809,96	357 382,68	482 906,55		
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0	-29 322,23	0	0	-29 322,23		
Vähennykset tilikauden aikana		-790,62	-3 333,48	0	0	-99 125,37	-103 249,47		
Siirrot erien välillä		0	0	0	0	0	0		
Tilikauden poisto	0,00	0	-295 676,01	-140 715,90	-19 120,98	0	-455 512,89		
Arvonalennukset ja niiden palautukset	0,00	0	-890,42	-6 604,06	-501,85	0	-7 996,03		
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	1 175 816,12	4 653 326,76	830 059,59	32 941,64	260 396,19	6 952 540,60		
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0	0	0		
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	1 175 816,12	4 653 326,76	830 059,59	32 941,64	260 396,19	6 952 540,60		

Arvonkorotukset

Maa- ja vesialueiden arvonkorotuksia ei ole kirjattu eikä purettu.

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	111 614,50	111 608,74	48 923,24	48 923,14
Muut maa- ja vesialueet	1 196 856,59	1 139 730,76	1 126 892,88	1 118 683,50
Maa- ja vesialueet yhteensä	1 308 471,09	1 251 339,50	1 175 816,12	1 167 606,74

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet					
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Kuntayh- tymä- osuudet	Osakkeet omistutus- yhteisö- yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 599 247,62	346 834,45	4 363,76	41 840,19	1 992 286,74
Lisäykset	0	0	12 220,00	1 745,60	13 965,60
Vähennykset	0	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	1 599 247,62	346 834,45	16 583,76	43 607,57	2 006 273,40
Arvonlennukset	0	0	0	0	0
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 599 247,62	346 834,45	16 583,76	43 607,57	2 006 273,40

Lisäykset: Monetra Oulu Oy 700 €, Kainuunmeren Työterveys Oy 11 500 € ja
Metsäliitto Osuuskunta 1 745,60 €

Joukkovelkakirja-, muut laina- ja muut saamiset (jvk-saamisia ei ole)				
	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	906 153,05	0,00	116 075,29	1 022 228,34
Lisäykset	0			
Vähennykset	-19 600,00		-5 040,00	-24 640
Siirrot erien välillä	0			
Hankintameno 31.12.	886 553,05	0,00	111 035,29	997 588,34
Arvonlennukset				
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	886 553,05	0,00	111 035,29	997 588,34

Muut yhteisöt: kaatopaikan lopettamiseen liittyvä vakuus 60 000 €, rakentamisen avustuslainat kotitalouksille 23 175,58 €, Kainuun Etu Oy:n tilapäisrahoitus 6 894 €, yrityksen pääomalaina 19 759,71 €, osuuskunta Seniorisilta 8 100 €.

Konserniyhteisöt: Ristijärven Vuokratalot Oy 817 153,05 € ja Seniorpolis Oy:lle myönnetty pääomalaina.

Kuntayhtymäosuuksien arvot

	Tase- arvo 1.1.	Lisäykset tilikaudella	Vähennyk- set tilikaudella	Tase- arvo 31.12.	Kunnan osuus ky:n peruspää- omasta	Ero
Kainuun Sote Ky	319 772,76	0	0	319 772,76	319 772,76	0,00
Kainuun liitto	8 813,69	0	0	8 813,69	8 813,69	0,00
Kainuun Jäte- huollon Ky	18 248,00	0	0	18 248,00	18 248,00	0,00

Omistukset muissa yhteisöissä

	Koti- paikka	Kun- nan omis- tus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus €		
				omasta pääomasta	vieraasta pää- omasta	tilikauden voitosta (+)/ tappiosta (-)
Tytäryhteisöt						
Ktö Oy Saukkohaka	Ristijärvi	100	100	4 514	0	854
Seniorpolis Oy	Ristijärvi	100	100	16 065	515	-1 512
Osuuskunta Seniorisilta	Ristijärvi	58,8	88,23	-6 580	28 276	-1 316
Ristijärven Vuokratalot Oy	Ristijärvi	100	100			
Kuntayhtymät						
Kainuun Sote ky	Kajaani	2,48	2,48	375 039	4 749 667	3 745
Kainuun Jätehuolto ky	Kajaani	2,04	2,04	40 103	34 546	7 135
Kainuun liitto	Kajaani	1,89	1,89	33 086	9 372	3 071
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt						
Vesihuolto-osuuskunta	Ristijärvi	47,86	47,94			

Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä ja kuntayhtymiltä

Saamisten erittely	2019		2018	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Lainasaamiset	886 553,05		906 153,05	0,00
<i>Yhteensä</i>			906 153,05	0,00
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Siirtosaamiset	0,00	10 917,79	0,00	9 990,00
<i>Yhteensä</i>	0,00		0,00	9 990,00
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä	0,00	100,00	0,00	
Lainasaamiset				
Saamiset yhteensä	886 553,05	11 017,79	906 153,05	9 990,00

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,0</i>
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	63,79	147,72	63,79	147,72
Kelan korvaus työterveyshuollosta	52 116,92	48 050,54	19 876,92	23 813,60
EU-tuet ja avustukset, muut hanketul.	48 709,60	34 270,22	36 315,74	0,00
Muut tulojäämät	431 203,84	560 242,43	10 411,00	13 776,27
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	<i>532 094,15</i>	<i>642 563,19</i>	<i>32 758,23</i>	<i>37 590,17</i>
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>532 094,15</i>	<i>642 710,91</i>	<i>89 014,68</i>	<i>37 737,89</i>

Etukäteen maksettuja vuokratuloja ei ole.

4.6.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	-3 399 863,95	-3 399 863,95	-3 399 863,95	-3 399 863,95
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	-3 399 863,95	-3 399 863,95	-3 399 863,95	-3 399 863,95
Muut omat rahastot				
Rahaston pääoma 1.1.	-31 332,48	-33 026,29	0	0
Siirrot rahastoon		1 693,81		
Siirrot rahastosta	1 881,60	0		
Rahaston pääoma 31.12.	-29 450,88	-31 332,48		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	29 450,88	-31 332,48	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	1 250 691,63	-1 732 965,75	-1 315 017,77	-1 862 377,52
Korjaus aikaisemmilta tilikausilta*	-10 133,31		0	0
Tilikauden yli-/alijäämä 31.12.	-145 392,16	482 274,09	42 216,91	557 359,75
Oma pääoma yhteensä	4 524 480,79	-4 681 888,06	-4 672 664,81	-4 704 881,72
	-1			

Erittely poistoerosta

	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	331 414,58	405 575,55
Verotuspoistoihin liittyvä poistoero	0	0
<i>Poistoero yhteensä</i>	<i>331 414,58</i>	<i>405 575,55</i>

Pitkäaikaiset velat (erääntyvät 1.1.2025 tai sen jälkeen)

	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	800 000	455 000
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Pitkäaikaiset velat yhteensä	800 000	455 000

Kunnalla ei ole myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyviä ennakoita, ostovelkoja tai muita velkoja. Joukkovelkakirjalainoja ei ole.

Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat

	2019	2018
Lainat rahoituslaitoksilta (Kuntarahoitus)	1 550 000	1 300 000

Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut pakolliset varaukset				
Takuuvaraus	0	0		
Vahingonkorvausvaraus	0	0		
Vuokravastuut käyttämättömistä tiloista	0	0		
Ympäristövastuut	24 606,89	23 736,08		
Potilasvahinkovakuutusvastuu	151 354,75	221 116,58		
<i>Muut pakolliset varaukset yhteensä</i>	175 961,54	244 852,66	0	0

0

Erittely	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Ympäristövastuut				
Kainuun Jätehuollon kuntayhtymä ennallistamisvaraus	11 734,08	10 890,68	0	0
kierrätyspolttoaineen loppukäsittelyvaraus	12 872,81	12 845,40		
Potilasvahinkovastuu				
Kainuun Sote ky potilasvahinkovakuutus	151 354,75	221 116,58		
Yhdistelty peruspääomaosuuden suhteessa.				

Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille (kunta jäsen) ja osakkuus- ja muille omistusyhteisöille

	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat	576 487,25		576 487,25	
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>	576 487,25		576 487,25	0,00
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>	0,00		0,00	
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>	576 487,25		576 487,25	

Liittymismaksut ja muut velat

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut velat				
Liittymismaksut	0	0	0	0
Muut velat	159 509,59	181 304,76	69 801,75	75 428,61
<i>Muut velat yhteensä</i>	<i>159 509,59</i>	<i>181 304,76</i>	<i>69 801,75</i>	<i>75 428,61</i>

Kunta: ennakonpidätys, sosiaaliturvamaksu ja takuuvuokrat.

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	279 553,21	74 562,06	249 152,62	74 562,06
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösi- vukulujen jaksotukset	1 186 749,45	1 014 150,19	483 982,04	447 075,70
Muut palkkojen ja henkilösi- vukulujen jaksotukset	137 174,49	174 924,88	0	0,00
Korkojaksotukset	7 753,67	4 725,66	7 571,30	4 093,97
Muut menojäämät	486 759,95	669 964,92	491 553,34	591 619,75
<i>Menojäämät yhteensä</i>	<i>1 803 439,73</i>	<i>1 863 765,65</i>	<i>927 591,77</i>	<i>1 042 789,42</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>2 042 475,87</i>	<i>1 938 327,71</i>	<i>1 176 744,39</i>	<i>1 117 351,48</i>

Kunnalla ei ole huolettavien varoja.

Taseen saamisiin ei ole merkitty elatustuen takautumissaatavia.

Rahoitusarvopaperit

	2019	2018
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta	1 009,20	1 009,20
Kirjanpitoarvo	1 009,20	1 009,20
Erotus	0	0
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta	734 718,34	734 718,34
Kirjanpitoarvo	736 194,99	728 432,77
Erotus	1 476,65	-6 285,57
<i>Yhteensä rahoitusarvopaperit</i>	<i>737 201,19</i>	<i>729 441,97</i>

Arvonkorotusrahastoa ja vahinkorahastoa ei ole.

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuutta.

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2018	2017
Kainuun Sote Ky: potilasvakuutus- keskus	12 535,21	21 699,83	0	0

Kunnalla ei ole velkoja, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä kiinteistöihin tai osakkeita.

Kunta ei ole antanut kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen tai muiden puolesta vakuudeksi kiinnityksiä tai pantannut arvopapereita.

Vuokravastuut

Leasingvuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma.

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Leasingvastuut yhteensä	191 334,55	222 009,74	4 651,77	18 001,46
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	82 098,02	101 099,52	2 028,64	7 154,39
Kiinteistöihin liittyviä rahoitusleasingvastuita ei ole.				

Erittely leasingvastuista

	2019	2018
Eritellään liitetiedoissa esitetyt vastuut		
Kunnan osuus konsernin vastuista	184 589,14	204 008,28
Kainuun Jätehuolto Oy	134,28	418,78
Kainuun liitto kuntayhtymä	393,93	325,31
Kainuun Sote kuntayhtymä	184 060,93	203 264,19
Kunnan omat vastuut	6 745,41	18 001,46
3 StepIT/Op-yrityspankki	4 651,77	6 010,04
Tukirahoitus Oy	1 378,44	4 135,32
Siemens Financial Service	715,20	7 856,10

Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet				
Alkuperäinen pääoma	3 451 701,00	3 451 701,00	3 451 701,00	3 451 701,00
Jäljellä oleva pääoma	1 215 000,00	1 215 000,00	1 215 000,00	1 215 000,00
Takaukset muiden puolesta*)				
Alkuperäinen pääoma	985 000,00	985 000,00	985 000,00	985 000,00
Jäljellä oleva pääoma	351 009,65	410 245,25	351 009,65	410 245,25
Vakuudet: kunnan omavelkainen takaus				

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat erittelyt
(jäljellä oleva pääoma)

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Velat, joihin kunta on antanut omavelkaisen takauksen				
Ristijärven Vuokratalot Oy	1 150 000,00	1 150 000,00	1 150 000,00	1 150 000,00
- RS-takaus	65 000,00	65 000,00	65 000,00	65 000,00
Ristijärven vesihuolto-osuuskunta*	311 843,47	361 078,99	311 843,47	361 078,99
Ristijärven vanhaintukisäätiö**	39 166,18	49 166,26	39 166,18	49 166,26
Yhteensä	1 566 014,60	1 625 248,25	1 566 014,60	1 625 248,25

* Nordean myöntämä laina 287 500 euroa ja Osuuspankin myöntämä laina 24 343,47 euroa.

** Osuuspankin myöntämä laina

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2019	2018
kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	7 754 139	7 518 656
kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	5 102	4 830,39

Kattamattomia takausvastuita ei ole. Lähde: Kuntien takauskeskuksen raportti vastuista.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Sopimusvastuut	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Sopimusvastuut hankkeisiin		0,00	0	0
Arvonlisäveron palautusvastuu	276 518,81	335 565,78	276 395,00	335 379,91
Johdannais sopimukset	508,96	1 014,76		0
Asiakasvaratili	499,20	1 373,88		
Potilasvakuutuskeskus	12 535,21	21 699,83		
Kustannukset, joihin sidoututtu	139 120,67	139 120,67		
Osuus ky:n alijäämästä	340 504,07	400 421,00	340 504,07	400 421,00
Perustamishankk. valtionosuuden palautusvastuu	1 251 400	1 998 650,00	1 251 400,00	1 998 650,00
Yhteensä	2 021 086,90	2 897 845,19	1 868 299,07	2 734 450,91

Arvonlisäveron palautusvastuun erittely valmistuminen=poistolaskennan alkaminen	Arvonlisäverot*)	Oman käytön veron peruste**)	Oman käytön ALV	ALV-vastuu ***) 31.12.2019	ALV-vastuu 2018
v. 2009 valmistuneet					
* lasten päiväkot	15 246,47			0	1 015,70
* Esalan ryhmäkoti, sos.tilat (v. 2010 alusta)	9 923,14			0	992,35
v. 2011 valmistuneet					
* Keskuskoulun keittiö	12 822,01			2 140	3 419,20
* Lämpölaite, hakekatos	9 960,95			1 660	2 656,22
v. 2012 valmistuneet					
* Terveysasema, pesuhuone	6 348,21			1 904	2 274,78
v. 2013 valmistuneet					
* Ambulanssitalli	24 158,44			7 650	9 663,40
* Terveysasema, jätekatos	3 835,20			1 119	1 534,08
* Ristipirtin loma-asunnot	75 728,65			30 292	37 864,32
v. 2014 valmistuneet					
* hiihdon huoltorakennus	14 947,25			5 979	7 473,62
v. 2015 valmistuneet					
* palvelukeskus	318 282,63			159 141	190 969,58
* kirjasto					
* Terveysasema, sprinklaus	14 600,85			7 300	8 760,49
v. 2017 valmistuneet					
*Terveysasema, kosteusvauriot	17 151,34			10 434	14 006,93
* Ristipirtin lomamökki+sauna	19 893,43			14 920	16 909,42
v. 2018 valmistuneet					
*Saukkovaaran kuuluttamo	39 830,63			33 856	37 839,10
Arvonlisäveron palautusvastuu, kunta 31.12.	582 729,20			276 395	335 379,91

Arvonlisäveron palautusvastuu, konserni

Kunta	276 395,00 €
Kainuun jätehuollon kuntayhtymä	124,00 €
Arvonlisäveron palautusvastuut, yhteensä konserni	276 519,00 €

*) vähennyksenä tai palautukisen käsitellyt ostoihin sisältyvät arvonlisäverot rakentamisen ajalta

***) itse suoritetun rakentamispalvelujen osalta välittömät ja välilliset kustannukset

**) sarakeet Arvonlisäverot ja Oman käytön ALV yhteensä

ALV:n 33 §:n mukaan uudisrakentamis- tai perusparannusmenoista vähennyksenä tai palautuksena käsitellyn arvonlisäveroon liittyy 1.1.2008 alkaen kymmenen vuoden oikaisuvelvollisuus, mikäli kiinteistön tai sen osan käyttötarkoitus muuttuu palautukseen tai vähennykseen oikeuttamattomaksi

Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuun erittely

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Kunta				
*keskuskoulu (v. 2005), vastuu päättyy 2020	218 400	218 400	218 400	218 400
*hoitokodin saneeraus (2004) vastuu päättyy 2019	747 250	747 250	0	747 250
*liikuntatalo (2005), vastuu päättyy 2020	760 500	760 500	760 500	760 500
*kirjasto (2013), vastuu päättyy 2028	272 500	272 500	272 500	272 500
Konserni	0	1 540		
Yhteensä	1 251 400	2 000 190	1 251 400	1 998 650

Kunnan perustamishankkeeseen saamaa valtionosuutta vastaava suhteellinen osa hankitun omaisuuden arvosta voidaan määrätä palautettavaksi valtiolle, jos hankittu omaisuus luovutetaan toiselle taikka, jos toiminta lopetetaan tai omaisuuden käyttötarkoitusta muutetaan pysyvästi eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan. Vastuu on voimassa 15 vuotta.

Vastuu perustuu lakiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 2009/1705 sekä lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 1992/733.

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain	2019	2018
Yleishallinto		
• kokoaikaiset	14	14
• osa-aikaiset	0	0
Sosiaali- ja terveystoimi (lasten päivähoito)	11	12
Opetus- ja kulttuuritoimi		
• kokoaikaiset	14	17
• osa-aikaiset	6	4
Tekniset palvelut		
• kokoaikaiset	4	4
• osa-aikaiset	0	0
Maaseututoimi		
• kokoaikaiset	7	11
• osa-aikaiset		
Yhteensä	45	52
• <i>kokoaikaiset</i>	50	58
• <i>osa-aikaiset</i>	51	56

Henkilöstöön lasketaan vakinaiset, määräaikaiset ja työllistetyt.
Henkilöstöön ei ole laskettu sivutoimessa olevia.

Henkilöstökulut	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	4 160 334	4 380 332
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0	0
Henkilöstökulut yhteensä	4 160 334	4 380 332

Tilintarkastajan palkkiot	2019	2018
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	5 327,72	5 821,82
Tilintarkastajan lausunnot	0,00	0,00
Muut palkkiot	0,00	0,00
Palkkiot yhteensä	5 327,72	5 821,82

Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	2019	2018
Keskusta	3 048,50	2 218,75
Kokoomus	172,50	126,00
Vihreä liitto	18,00	45,00
Yhteensä	3 239,00	2 389,75

Kunnan ja intressitahoihin kuuluvien väliset toimet

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Ristijärven Vuokratalot Oy:lle 980 000 euron määräisen korollisen lainan 50 vuoden maksuajalla vuonna 2015. Lainasaatavaa on jäljellä vuoden 2019 lopussa 817 153,05 euroa. Lainalle ei ole asetettu vakuutta.

Kunta on myynyt omistamalleen Ristijärven Vuokratalot Oy:lle sopimukseen perustuvia ja muita kiinteistönhoitopalveluja 2 930 eurolla. Kunnan tekninen päällikkö toimii tarvittaessa vuokrataloyhtiön rakennusteknisenä asiantuntija-apuna. Kunnan kehittämispäällikkö toimii oman toimensa ohella Vuokratalot Oy:n toimitusjohtajana.

Kunta on antanut tytäryhteisölleen Osuuskunta Seniorisillalle avustusta 8 000 euroa.

Kunnanjohtajan kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus joulukuussa 2017. Sopimukseen sisältyy 12 kuukauden palkkaa vastaava erokorvaus.

Konsernin lähipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

5. Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

5.1. Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Kirjanpitokirjat

Päiväkirjat	sähköinen
Pääkirja	sähköinen
Tuloslaskelma	sähköinen
Tase	sähköinen
Rahoituslaskelma	sähköinen
Tilipuitteet	sähköinen
Tase-erittelyt	paperi
Ostoreskontra	sähköinen
Myyntireskontra	sähköinen

Tositteet säilytetään sähköisessä muodossa.

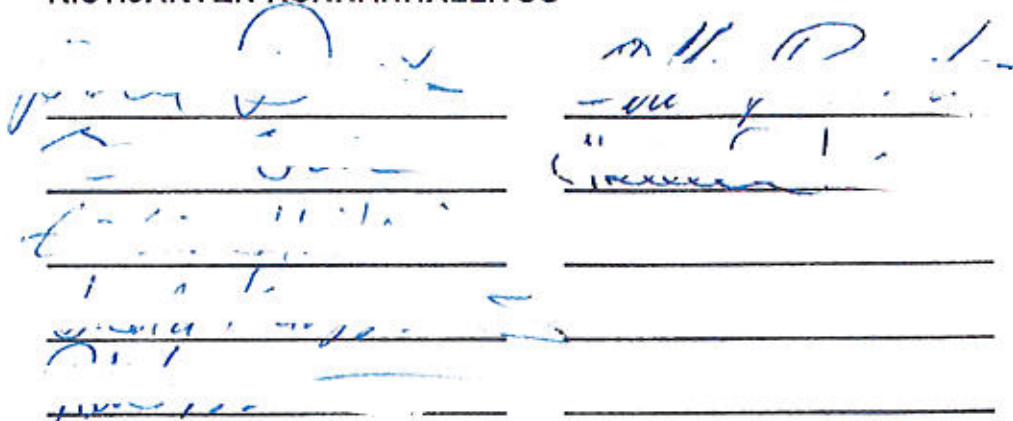
Tositelajit

AA	Käyttöomaisuushankinnat ja myynnit	0100000000-0109999999
AF	Poistokirjaukset	0300000000-0399999999
AZ	Investointien purkaminen	0200000000-0299999999
BA	Konekieliset tiliotteet	0600000000-0699999999
BM	Ostomaksut, automaattiset	0240000000-0249999999
DL	Luottotappiot	0210000000-0219999999
DV	Myyntisuoritukset, viitteelliset	0170000000-0179999999
DZ	Myyntisuoritukset, manuaaliset	0140000000-0149999999
KR	Ostolaskut, Rondo	0019000000-0019999999
KZ	Ostomaksut	
KT	Toimittajan tasaus (nollamaksut)	0590000000-0599999999
M3	ProExellenta	9000000000-9999999999
M8	Matkalaskut	
RC	Korkolaskut	3000000000-3999999999
RE	Ostolaskut, ostotilaukselliset	
RV	Tontinvuokrat, laskunsiirto Sap tai excel	} 0100000000-0010499999
RV	Laskun siirto, yleislaskutus	
RV	Laskun siirto, teoll.tilan vuokrat	
RV	Laskun siirto, kansalaisop. vuokra	
RV	Laskun siirto, asuntojen vuokrat	
RV	Laskun siirto, päivähoito	
RV	Myyntilasku, laskunsiirto Sap tai excel	
SA	Muistiotositteet	0010000000-0010499999
SB	Muistiotositteet excel	
SR	Sähköiset muistiotositteet	
ST	Pääkirjatilien tasaus	0390000000-0399999999
ZL	Perintätoimiston tilitykset	0017000000-0017999999

6. Tilinpäätöksen allekirjoitus

Ristijärvellä 6. päivänä huhtikuuta 2020

RISTIJÄRVEN KUNNANHALLITUS

The image shows several handwritten signatures in blue ink, each written over a horizontal line. The signatures are arranged in two columns. The first column contains five signatures, and the second column contains three signatures. The handwriting is cursive and somewhat difficult to read.

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkinnät

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoavan mukaan. Suoritetusta tilintarkastuksesta on annettu kertomus.

Ristijärvellä 5 . 5 2020

800 Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Tiina Mikkonen-Brännkärr'.

Tiina Mikkonen-Brännkärr
KHT, JHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS 2019

Ristijärven kunnanvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Ristijärven kunnan hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2019. Tilinpäätös sisältää kunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kunnanhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kunnan hallinnosta ja taloushoidosta tilikaudella. Kunnanhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta. Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä eikä puutteita.

Tarkastuksen tulokset

Kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti, mutta myöhässä. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta. Haluamme kiinnittää huomiota toimintakertomuksessa esitettyihin arvioihin korona-epidemian mahdollisista vaikutuksista kunnan toimintaan ja talouteen.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Ristijärvellä 5. toukokuuta 2020

BDO Auditor Oy
Tilintarkastusyhteisö

Tiina Mikkonen-Brännkärr
JHT, KHT